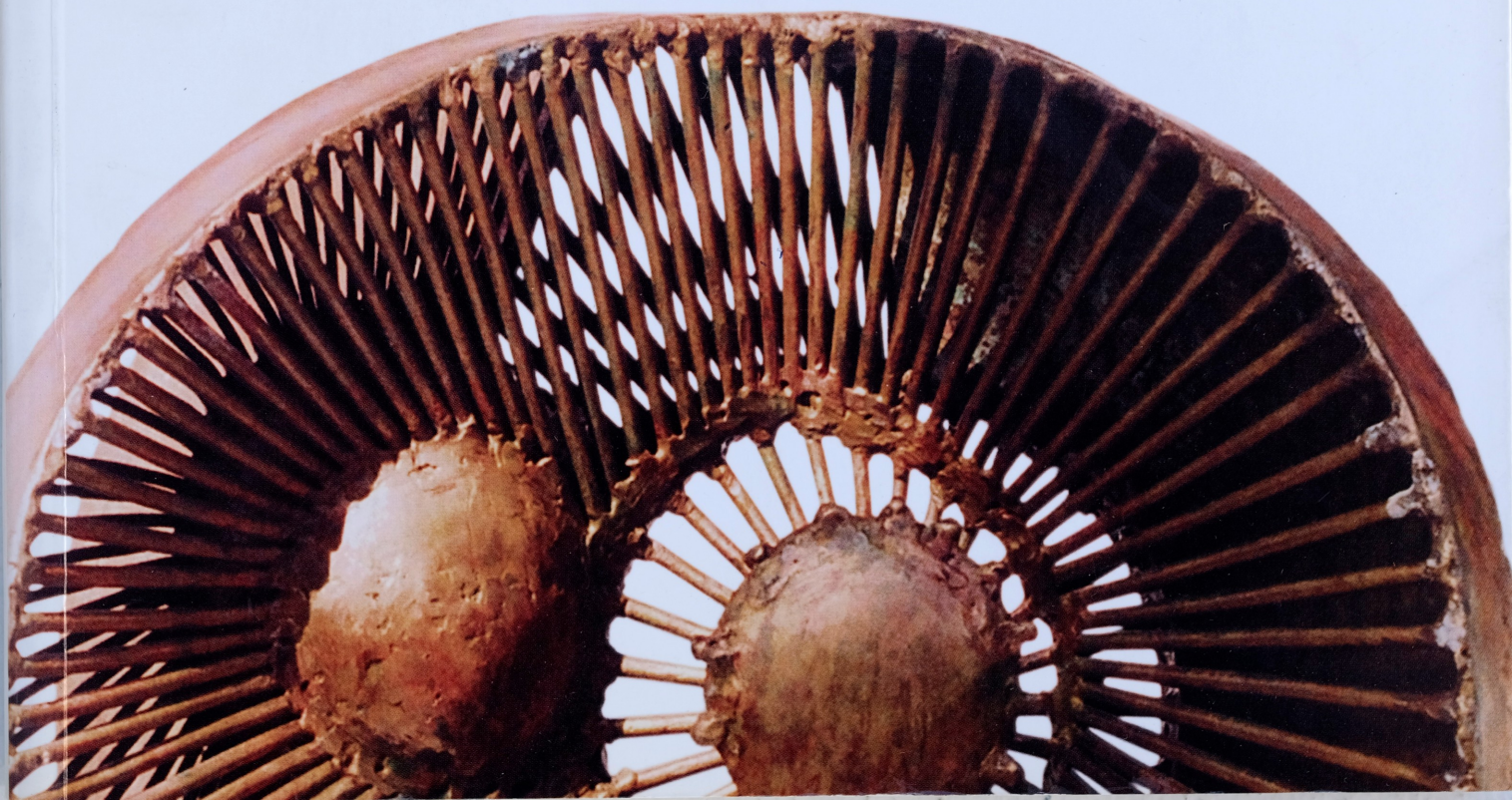

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ Α.Π.Θ.

ανδρέου

ΓΛΥΠΤΙΚΗ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ Α.Π.Θ.

ΚΩΣΤΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2004

Οργάνωση - Γενική Ευθύνη

Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ.

Γενική Επιμέλεια

Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτυρά

Καθηγήτρια Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ.

Τοποθέτηση - Παρουσίαση γλυπτών

Κώστας Ανδρέου

με τη βοήθεια του Λούι Ρεϋμόνδου

Επιμέλεια Καταλόγου - Συντονισμός

Φανή Μουμτζίδου-Παπατζίμα

Δρ Ιστορίας της Τέχνης - Αρχιτέκτων Μηχανικός

Προετοιμασία υλικού Έκθεσης - Καταλόγου και βιβλιογραφική έρευνα

Παναγιώτης Μπίκας

Ηρώ Κατσαρίδου

Ρουβίμ Γρηγοριάδης

Ιστορικοί της Τέχνης

Δωρόθεος Ορφανίδης

Απόφοιτος της Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ.

Εκπαιδευτικά προγράμματα

Δέσποινα Βενετούλια, Εκπαιδευτικός

Ανθή Χρυσοπούλου, Σκηνογράφος - Παιδαγωγός

Βιβλιοθήκη

Παναγιώτης Σιδηρόπουλος, Βιβλιοθηκονόμος

Ζωή Βογιάννου, Φιλολόγος

Σαπφώ Μορτάκη, Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος

Γραφείο Τύπου

Πένυ Παρτακελίδου

Γραμματεία

Δέσποινα Χατζηγεωργίου

Οικονομικά

Απόστολος Καμφορίδης

Ευαγγελία Διμννίδου

Φωτογράφιση

Κώστας Ανδρέου

Γιώργος Κατσάγγελος

Γιώργος Πούπης

Τεχνική υπηρεσία

Νίκος Καλλέργης

Γιώργος Παππάς

Λούις Ρεϋμόνδος

Φύλαξη

Group 4

Μεταφορές

Ορφεύς Βεϊνόγλου, Διεθνής Μεταφορική Α.Ε.

Ασφάλεια

Αγροτική Ασφαλιστική

Κατασκευές

Μανώλης Μακριδάκης

Βαφές

Ιωάννης Μπέττας

Σχεδιασμός - Καλλιτεχνική επιμέλεια εντύπων

Colibri ΕΠΕ

Παραγωγή εντύπων

Σχήμα & Χρώμα - Παραγωγική Μονάδα ΚΕ.Θ.Ε.Α.

Αποκλειστικός Χορηγός Επικοινωνίας

EPT3

Η Έκθεση πραγματοποιείται με τη στήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού

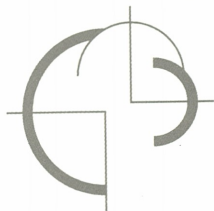
Θεσσαλονίκη 2004

©Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ.

ISBN 960-87805-1-9

ανδρέου

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΙΔΡΥΤΕΣ

Νέστωρ και Αλίκη Τέλλογλου

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Δήμος Θεσσαλονίκης
Απόστολος Κ. Φιλιππίδης
Τώνης και Ιωάννα Σπυτέρη
Στέφανος και Μαρία Σαμαρά
Διαμαντής Διαμαντής
Πέτρος Μολυβιάτης
Γιώργος Σαββίδης
Φιλώτας και Σοφία Καζάζη
Δημήτριος Τσάμης
κύριος Θανάσης

ΔΩΡΗΤΕΣ

οικ. Όμηρου Γεωργιάδη	Ναυσικά Πάστρα
Ράλλης Κοψίδης	Ελένη Βακαλό
οικ. Νίκου Σαχίνη	Δημοσθένης Στάικος
οικ. Βασιλείου Χαλεπά	οικ. Τότσιου
οικ. Κόντογλου-Μαρίνου	Τάσιος Κυριαζόπουλος
Ιωάννης Γ. Μουρέλος	Μανώλης Γιανναδάκης
Έλλη Ορφανού	Χρήστος Αλαβέρας
Ελένη Λαζαρίδου	Ελένη Ρογκότη
Μανόλης Τζομπανάκης	Hannelore Ochs
Πάνος Παπανάκος	Μπίλη Γουσίου
Julia Spitzer-Logothesis	Κώστας Ανδρέου
Απόστολος Κιλεσσόπουλος	Δημήτριος Τσαούσης

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	Δημήτριος Παντερμαλής
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	Ιωάννης Κουκιάδης
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτυρά
ΤΑΜΙΑΣ	Ιωάννης Καραβιδόπουλος
ΜΕΛΗ	Γιάννης Αντωνόπουλος
	Αλίκη Τέλλογλου
	Χρύσανθος Ζαμπούλης

Ευχαριστούμε

τον γλύπτη **Κωνσταντίνο Ανδρέου** για τη βοήθειά του στην προετοιμασία, το στήσιμο της έκθεσης καθώς και για την παραχώρηση πολύτιμου φωτογραφικού και αρχειακού υλικού

την κυρία **Σοφία Καζάζη** για την πρόθυμη βοήθειά της στην προετοιμασία της έκθεσης, την παραχώρηση πολύτιμου αρχειακού υλικού, κειμένων της και μεταφράσεων, οι οποίες δημοσιεύονται εδώ για πρώτη φορά

τον αρχιτέκτονα και φωτογράφο **Γιώργο Πούπη** για την βοήθειά του στην προετοιμασία της έκθεσης και την παραχώρηση φωτογραφικών πορτρέτων του Ανδρέου τα οποία δημοσιεύουμε

Κάποιες μεταφράσεις κριτικών για τον Ανδρέου καθώς και φωτογραφίες προέρχονται από το Αρχείο Σπυτέρη στο Τελλόγλειο Ίδρυμα και δημοσιεύονται εδώ για πρώτη φορά.

Ο Ανδρέου χαρακτηρίστηκε ως ένας από τους πιο σημαντικούς γλύπτες του 20^{ου} αιώνα. Η αναδρομική έκθεση γλυπτικής του στο Τελλόγλειο Ίδρυμα καλύπτει περισσότερα από 60 χρόνια καλλιτεχνικής δημιουργίας και προσφοράς και επιτρέπει την ουσιαστική γνωριμία του ελληνικού κοινού με το έργο ενός πολύτροπου Έλληνα της διασποράς, που γνώρισε τιμές, δόξες και αναγνώριση στο εξωτερικό. Έφτασε η ώρα να τον αναγνωρίσουμε και στην Ελλάδα και να τον τιμήσουμε. Οποσδήποτε πρόκειται για ένα χρέος και μία ελάχιστη ανταπόδοση στον καλλιτέχνη με αυτή την εκρηκτική, δυναμική παραγωγή στον χώρο της σύγχρονης γλυπτικής.

Δ.Σ. του Τελλογλείου Ιδρύματος

Κωνσταντίνος Ανδρέου

Έχει περάσει κάτι περισσότερο από έναν χρόνο από τότε που η κυρία Σοφία Καζάζη μετέφερε στο Δ.Σ. του Τελλογλείου την επιθυμία του Ανδρέου να δωρίσει στο Ίδρυμα γλυπτά που αντιπροσωπεύουν την πορεία της γλυπτικής του. Μετά από αλληλογραφία με τον ίδιο η δωρεά του Ανδρέου προς το Ίδρυμα ήταν έξι μεγάλα γλυπτά που αποτελούν σταθμούς της δουλειάς του: Μητέρα και παιδί (1950), Νίκη (1952-53), Auschwitz αρ. 2 (1957), Μάτι-Ήλιος, ανάγλυφο (1965), Πέρα από το Μάτι (1972), Εσωτερική διάσταση (1974). Από τότε άρχισε να προγραμματίζεται μια μεγάλη αναδρομική έκθεση Ανδρέου, που να παρουσιάζει στο κοινό της Θεσσαλονίκης όλο τον πλούτο, την πρωτοτυπία και την εξαιρετικά εντυπωσιακή γλυπτική του. Διακόσια περίπου γλυπτά, από τα οποία περισσότερα από εκατόν είκοσι μεγάλου μεγέθους, που καλύπτουν περισσότερα από εξήντα χρόνια δημιουργίας παρουσιάζονται για πρώτη φορά στην Θεσσαλονίκη και στην Ελλάδα σε τέτοια κλίμακα. Ως χρόνος παρουσίασης επιλέχθηκε να είναι η εποχή των Ολυμπιακών Αγώνων, ώστε Έλληνες και ξένοι να επισκεφθούν μια τέτοια έκθεση, που δεν οργανώνεται εύκολα και συχνά.

Η έκθεση αυτή δεν αποτελεί απλώς ένα ευχαριστώ στην γενναιόδωρη προσφορά του καλλιτέχνη στο Τελλογλείο και γενικότερα στην πόλη της Θεσσαλονίκης, αλλά μια καθυστερημένη οφειλή και προσπάθεια να γνωρίσουμε από κοντά το έργο «ενός από τους πιο σημαντικούς γλύπτες του εικοστού αιώνα», όπως οι ξένοι χαρακτηρίζουν τον Ανδρέου.¹

Χάρη σε συστηματικές προσπάθειες της Σοφίας Καζάζη ο Ανδρέου είναι αρκετά γνωστός στην Θεσσαλονίκη ήδη από το 1986, κυρίως για την ζωγραφική του και τα χαρακτηριστικά του.² Το ίδιο και στην Αθήνα, όπου το 1998 παρουσιάστηκαν αντιπροσωπευτικά δείγματα της ζωγραφικής, χαρακτηριστικής και γλυπτικής αυτού του «σημαντικού Έλληνα καλλιτέχνη της διασποράς», που έργα του υπάρχουν σε μεγάλα μουσεία και συλλογές σε όλο τον κόσμο, Ευρώπη, Αμε-

¹ J.P. Langlois στο *Andreou. Femme-Femmes*, Αθήνα 1997, εισαγωγή.

² Η Σοφία Καζάζη οργάνωσε στην Θεσσαλονίκη τις εξής εκθέσεις για τον Ανδρέου: το 1986 έκθεση ζωγραφικής και χαρακτηριστικής στην Γκαλερί Κ7, το 1992 στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο αναδρομική έκθεση ζωγραφικής και το 1994 στην αίθουσα τέχνης Ειρμός έκθεση ζωγραφικής.

ρική, Βραζιλία κ.α., και που γι αυτόν έχουν γράψει από νωρίς σπουδαίοι μελετητές, ιστορικοί και κριτικοί της τέχνης.

Είναι δύσκολο να κλείσει κανείς το έργο το Ανδρέου σε λίγες γραμμές, γιατί όπως και ο ίδιος είναι μια πληθωρική, εκρηκτική πραγματικότητα που συνεπαίρνει.

«Άνθρωπος κοντός, στεγνός, δυνατός, ακούραστος αεικίνητος. Τα ζωηρά και έκπληκτα μάτια του, σε κοιτάζουν άλλοτε με την πειστική αθωότητα ενός παιδιού, κι άλλοτε με την πείρα ενός ανθρώπου που γεύτηκε όλο το νέκταρ της ζωής. Ανοιχτοχέρης και με πονηρό βλέμμα, ο Ανδρέου είναι ένα φλογερό πλάσμα, που η ευαισθησία δεν θολώνει ποτέ την εξυπνάδα». ³

Σήμερα με την ωριμότητα των 87 χρόνων του μπορεί να μιλάει για το έργο του, που είναι η ίδια η ζωή του με ιδιαίτερα διεισδυτικό τρόπο.

Από την Βραζιλία, το Σάο Πάολο, όπου γεννήθηκε το 1917 και έζησε τα πρώτα οκτώ χρόνια της ζωής του, κράτησε σαν παιδικό όνειρο το καρναβάλι, το ποδόσφαιρο, τα μπαλόνια, τα χρώματα. Από το 1925 η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου πήγε στο Δημοτικό και έμαθε ελληνικά. Εκεί θυμάται ότι του έδωσαν πηλό και χρώματα και έφτιαξε ένα καρύδι, ένα αβγό και ένα κληματόφυλλο τόσο πειστικά, που άφησε κατάπληκτο τον δάσκαλό του. «Εκείνο ήταν ίσως το ξεκίνημα της καριέρας μου». ⁴ Η δεκαετία 1932-1941 ήταν τα πιο δύσκολα χρόνια για τον Ανδρέου. Άρχισε μόνος του το 1935 να δουλεύει γλυπτική, γύψο, μάρμαρο, σχέδιο και χρώμα. Την ημέρα δούλευε ως επιπλοποιός, ενώ τα βράδια και τα σαββατοκύριακα σπούδαζε. Το 1939 απέριψαν τρία έργα του στην Πανελλήνιο. Με τα ίδια σχεδόν έργα έλαβε μέρος στην Πανελλήνιο του 1942, όπου έγινε *διάσημος* χάρη στον Τόμπρο, ο οποίος, όπως και άλλοι, κατηγόρησαν τα έργα του για εκμαγεία-αποτυπώματα εκ του φυσικού. Τον στήριξε ο Μέμος Μακρής, ο αρχαιολόγος Γιάννης Μηλιάδης και ο ζωγράφος Νίκος Νικολάου. Δεν ξεχνάει ποτέ τους ανθρώπους που τον βοήθησαν, ιδιαίτερα την Τζένη Μανούση που το 1935 έγινε δασκάλα του. Το 1945 πήγε στο Παρίσι υπότροφος της Γαλλικής Κυβέρνησης. «Στο Παρίσι ήμουν 2500 ετών και έπρεπε να καταλάβω το πνεύμα της εποχής μου για να μπορέσω να λάβω μέρος στην σύγχρονη καλλιτεχνική κίνηση. Το 1947 όταν είδα ένα κεφάλι του Brancusi είπα ότι αυτό είναι ένα αβγό. Δεν μπορώ να πάω πιο μακριά. Πρέπει να το σπάσω και να βρω την εσωτερική ζωή. Έτσι εφεύρα την τεχνική του οξυγονοκολλημένου ορείχαλκου, μια καινούρια τεχνική που έχει καινούριες δυνατότητες. Σχεδιάζω με σύρματα τις διαστάσεις μέσα και έξω και στη συνέχεια προσθέτω τις φόρμες. Όλη μου η φιλοσοφία για τις φόρμες είναι να κάνω τον θεατή να βλέπει την εξωτερική φόρμα και συγχρόνως την εσωτερική ζωή της, για να έχει μια ολοκληρωμένη ψυχολογική οπτική».

Ο Ανδρέου μετά το 1948 δεν ξαναγουρίζει στην παραστατική γλυπτική, στον *κλασικισμό*, που δεν του αρέσει ως όρος. Τα πρώτα του χάλκινα άλογα, ταύροι, πτηνά, έχουν μια ανάμνηση αρχαιότητας, μια χαρακτηριστική γεωμετρικότητα, μια δυναμική δομή και μια αναζήτηση αρχιτεκτονικής που εγκαταλείπεται για φόρμες πιο ελεύθερες όπως η Νίκη, οι Σειρήνες, κτλ. Από νωρίς το έργο του παίρνει εξαιρετικές κριτικές. Το 1954 τον συναντά ο Cocteau,

³ Francis Villadier, Conservateur en chef du Musée d'Art et d'Histoire de la Ville de Meudon. Δημοσιεύεται στο *Andreu. Γλυπτική. Ανάγλυφα με χρώμα*, Αθήνα 1999, σ. 20.

⁴ Οι μαρτυρίες του Ανδρέου που αναφέρονται εδώ προέρχονται από πρόσφατη συνάντηση και συνομιλία με τον καλλιτέχνη στις 14.1.2004. Ωστόσο τα περισσότερα θέματα που σχολιάζει περιλαμβάνονται στην πολύ περιεκτική συνέντευξη που δημοσιεύτηκε στο *Almanach*, αρ. 61, Μάρτιος 1970 (Numéro special, Exposition Andreou) που έδωσε στον Max Croce και στον Jean Goldman με αφορμή την μεγάλη αναδρομική του έκθεση στην Bourges στο *Maison de la Culture*.

θαυμάζει το έργο του και του λέει: «Tu seras un grand» (Θα γίνεις ένας μεγάλος). Σημαντική ήταν η γνωριμία του με τον Le Corbusier, που σίγουρα τον επηρέασε και τον οδήγησε σε μια πιο ελεύθερη και προσωπική γλώσσα. «Που έμαθες να δουλεύεις;» τον ρώτησε. «Είμαι Έλληνας, του απάντησε, κουβαλάω την γνώση μέσα μου». Ο Ανδρέου από το 1945 και μετά ακολουθώντας τον δρόμο που χάραξαν ο Gonsalez, ο Gargallo και ακόμη ο Picasso χρησιμοποιεί σχεδόν αποκλειστικά το μέταλλο, αναπτύσσοντας όμως μια δική του τεχνική όπου χρησιμοποιεί οξυγονοκόλληση για σφυρηλατημένα φύλλα ορείχαλκου. «Δημιουργεί εκρήξεις, επιστρώματα, αντιθέσεις, ήλιους, πουλιά ή μάτια, χορεύτριες και σειρήνες. Από μια σύγκρουση χωρίς έλεος γεννιέται αυτό το αρχέγονο σύμπαν που μοιάζει μάλλον με μια απέραντη οργανική περιπέτεια... Το έργο του Ανδρέου είναι μια συνεχής γένεση: κάθε γλυπτό του προεκτείνεται και ολοκληρώνεται μέσα στο βλέμμα μας».⁵ Τα χρόνια 1959-65 (Πληγωμένα Πουλιά) απομακρύνεται από δεσμεύσεις του παρελθόντος και τελειοποιεί την νέα του τεχνική. Από το 1965 διεισδύει στο εσωτερικό της φόρμας, επεμβαίνοντας στις μεταλλικές επιφάνειες με συρμάτινες κατασκευές που οδηγούν σταδιακά σε διάτρητες διάφανες δημιουργίες, σε άυλους όγκους, όπου κάθε βάρος μοιάζει να έχει αφαιρεθεί. Επιμένει σε ορισμένα θέματα που τα δουλεύει σε διαφορετικές χρονικές στιγμές με πάντοτε ενδιαφέρουσες νέες προτάσεις: τα Πτηνά, ο Κύκνος, τα Φλαμέγκο είναι αφορμή να ασχοληθεί με το πέταγμα, το άπλωμα της φόρμας. Η Σειρήνα, είναι ένα θέμα που τον απασχολεί στην ζωγραφική και στην γλυπτική με όλη την πλαστική και συμβολική φόρτιση που του προσφέρει. Το Μάτι, που ξεκινά ως βλέμμα, γίνεται ακτίνες, ήλιος, σφαίρα οδηγεί στις πιο συναρπαστικές μεταμορφώσεις φόρμας και συμβολισμούς: «Το Μάτι είναι ένα σημείο στο πρόσωπο. Ο ρόλος μου όταν το φτιάχνω είναι να σας αναγκάσω να δείτε ότι ίσως είναι και κάτι άλλο πέρα από το πρόσωπο». Το Κεφάλι, τραγικό, εξπρεσιονιστικό, σύμβολο θανάτου, πείνας, έχει απασχολήσει σε πολλές εκδοχές τον καλλιτέχνη. Η Κολώνα, ανοιχτή και κλειστή, μεταμορφωμένη σε γυναίκα, ή τοτέμ, σε Θηλυκιά μουσική, η Μητρότητα, τα Κύματα της θάλασσας, Φυγές της φόρμας είναι θέματα που στην γλυπτική του ολοκληρώνονται σε ανεξίτηλες δημιουργίες που ξεπερνούν κατά πολύ αυτό που μοιάζει επιφανειακά με ιδιαίτερα δεξιολογική τεχνική. Εξαιρετικό σύνολο αποτελούν τα ανάγλυφά του, άλλοτε αφηρημένα και άλλοτε αφαιρετικά. Με θέματα όπως πτηνά, ψάρια, μάτια, χορεύτριες, πρίσματα, αράχνες κ.ά. και με το χρώμα να παρεμβάλλεται, να «υφαίνεται» στα επίπεδα φθάνουν σε μια μοναδική εξαύλωση όταν γίνονται «αεροστατικά», διάφανα, απαλλαγμένα από κάθε περιττό υλικό βάρος. Γραμμές και όγκοι οδηγούν σε αυτό που χαρακτηρίζει ως τέταρτη διάσταση: μια απροδιόριστη πνευματικότητα, μια επικοινωνία με τον θεατή, με όποιον θεατή μυημένο ή μη, που ο Ανδρέου κατέχει τον τρόπο να κατακτά με εξαιρετική μαεστρία. Αυτό το δύσκολο προσδιοριζόμενο αόρατο νήμα επικοινωνίας της γλυπτικής του Ανδρέου με τον θεατή πρόσεξαν και υπογράμμισαν από πολύ νωρίς πολλοί μελετητές του έργου του.⁶ Νομίζω ότι η δύναμή του βρίσκεται στα πιστεύω του, στην αγάπη του για την κλασική τέχνη, την οποία αντι-

⁵ Pierre Cabanne, *Combat*, Mardi 17 Mars 1970.

⁶ Jean-Louis Ferrier, *Andreou*, εκδ. Cailler, Γενεύη 1959: «Ο Ανδρέου είναι από τους καλλιτέχνες που έχουν την δυνατότητα να ξαναβρούν την επαφή ανάμεσα στο κοινό και την τέχνη».

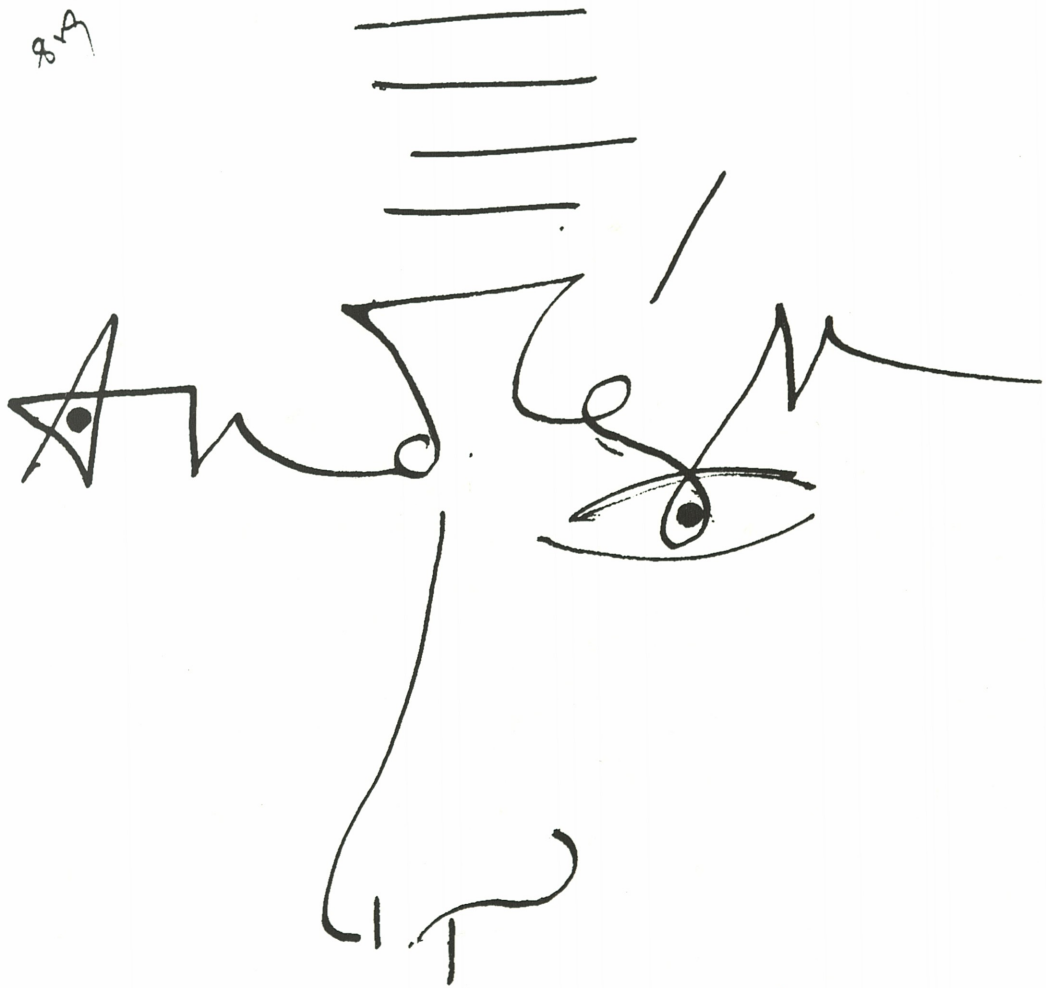
λαμβάνεται ως αρμονία όγκων, μορφών και χρωμάτων, στην αγάπη του για τον άνθρωπο, την πίστη του στην επικοινωνία μέσω της τέχνης, στην δυνατότητα και θέληση για δημιουργία. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι στην Γαλλία έγινε τόσο θερμά αποδεκτός. Η θετική ενέργεια που εκπέμπει, η αισιόδοξη ματιά του, έγινε πράξη αγάπης στο χωριό Ville de Bois, 23 χλμ έξω από το Παρίσι, όπου εγκαταστάθηκε από το 1967 ως το 2002, διατηρώντας εκεί ένα μεγάλο ευρύχωρο ατελιέ. Έγινε μέλος της μικρής αυτής κοινωνίας, βοήθησε τους κατοίκους της κι αυτοί έδωσαν το όνομά του στην μεγάλη Βιβλιοθήκη τους, όπου ο Ανδρέου χάρισε 20 έργα του, δημιουργώντας έτσι ένα τοπικό μουσείο.

Ποιός είναι άραγε ο Ανδρέου; «Ένας εργάτης που έγινε μεγάλος καλλιτέχνης», απαντά ο ίδιος χωρίς ψεύτικες μετριοφροσύνες. Δηλώνει αυτοδίδακτος καλλιτέχνης και κατά κάποιον τρόπο έχει δίκιο. «Πού έμαθα τον γύψο ή το μάρμαρο; Πραγματικά δεν ξέρω. Είναι σαν να τα ήξερα πάντα». Πήγαινε στα Μουσεία, σε Γκαλερί, σε εκθέσεις και έβλεπε. Βλέποντας μάθαινε. Ποτέ δεν αφέθηκε στην εύκολη ικανοποίηση. Πάντα αναζητούσε και αναζητεί νέες έρευνες, είναι πάντα μαθητής. Αγαπά ιδιαίτερα τα παιδιά. Τα παιδιά τον αφοπλίζουν, τα θαυμάζει, τον εμπνέουν. Δεν διστάζει να επαναλάβει ένα θέμα, όμως πάντα από νέα σκοπιά. Στο έργο του διακρίνει κανείς αυτή την συνεχή αναζήτηση, την πορεία, το ταξίδεμα στις δημιουργίες του, στο οποίο μας καλεί να πάρουμε μέρος. Τον ενοχλεί η βλακεία. Αγαπά την ευφυΐα στους ανθρώπους, την ευθύτητα, την πίστη και προ πάντων την φιλία. Ζει μοναχικά. Στα έργα του διαφαίνεται ο διάλογος με την μοναξιά, η διεϊσδυση στο εσωτερικό της φόρμας, στο εσωτερικό της ζωής, η έρευνα του φόβου, του θανάτου. Όμως τον σώζει το χιούμορ, μια έμφυτη αισιόδοξία και η απέραντη αγάπη της δημιουργίας. Όπως παρατηρεί ο Β. Τρέηετ, «έχει μια δομημένη γλώσσα, μέσα στην οποία η συνείδηση και το ένστικτο επικοινωνούν με σκοπό να εξερευνήσουν τον χρόνο και τον χώρο».7 Ξεκινά από την εσωτερική ευαισθησία, περνά από τον νου για να απευθυνθεί στην όποια ευαισθησία οποιουδήποτε θεατή. Θεωρεί τον εαυτό του κλασικό. Γιατί ήταν στην Ελλάδα και γιατί ξεκίνησε κάνοντας κλασική πλαστική. Αλλά και η μετέπειτα δουλειά του είναι κλασική, καθώς έργα τρισδιάστατα-διάφανα, αεροστατικά ή μή, θα είναι μετά από χρόνια κλασικά, μια και υπακούουν σε νόμους αρμονίας, αισθητικής και έρευνας που ξεπερνά εποχές και ρεύματα.

⁷ Β. Τρέηετ: «Έργο ρεαλιστικό; Έργο αφηρημένο; Έργο σουρεαλιστικό; Η απάντηση δεν μπορεί και ούτε πρέπει να δοθεί. Γιατί αυτός ο κόσμος είναι η προσωπική γλώσσα του Ανδρέου, μια γλώσσα δομημένη, μέσα στην οποία η συνείδηση και το ένστικτο επικοινωνούν με σκοπό να εξερευνήσουν τον χρόνο και τον χώρο». Α.Σ.Α.Μ. XVIe salon, κατάλογος, Chateau du Logis a Brécey, 18 Μαΐου 1991. Δημοσιεύεται και στο *Androu. Γλυπτική. Ανάγλυφα με χρώμα*, Αθήνα 1999, σ.194.

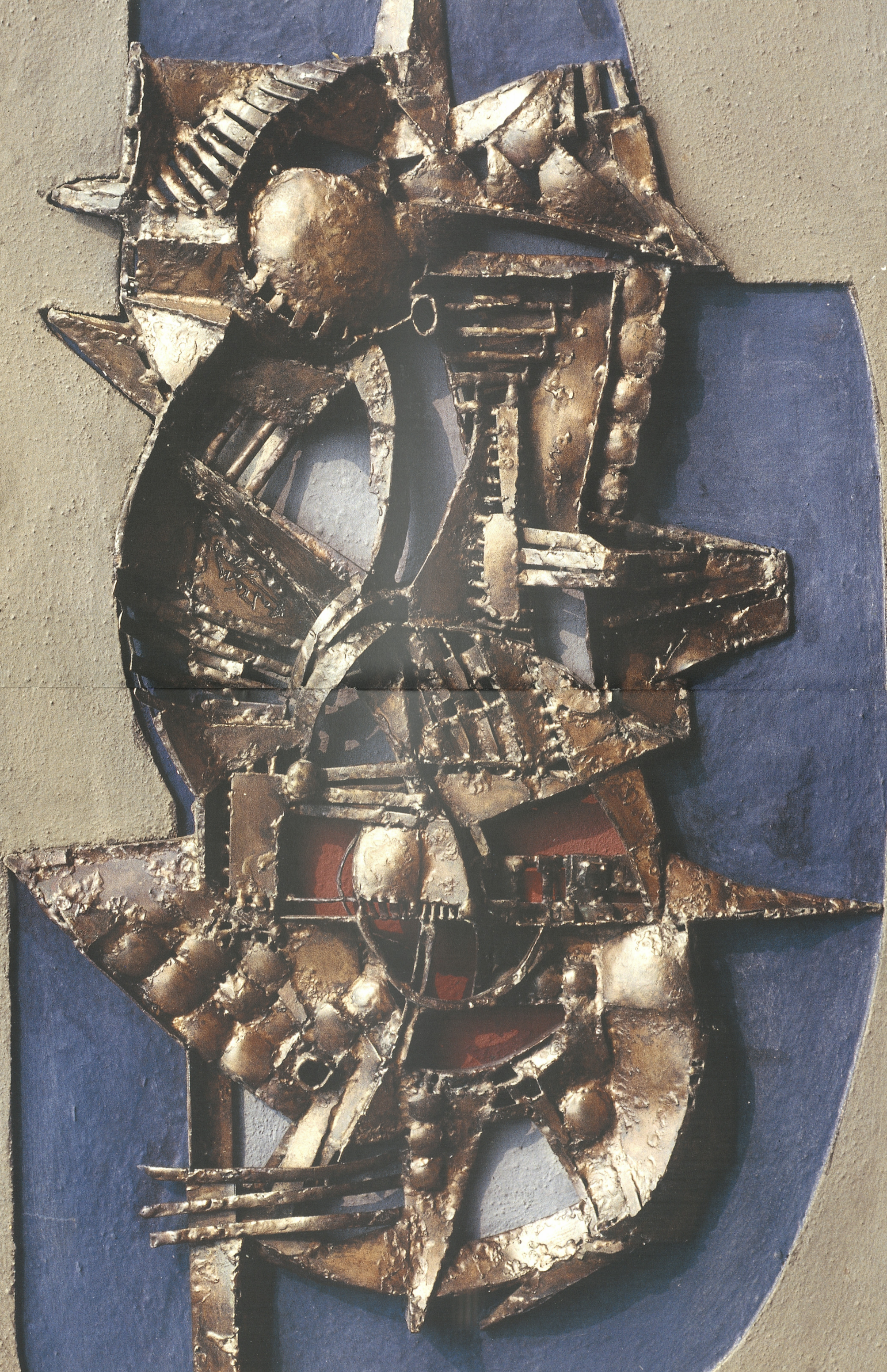
Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτυρά
Κοσμήτορας Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ

8.13

5 dicembre

1944

Κείμενα της Σοφίας Καζάζη για τον Ανδρέου

Ο Ανδρέου, ένας καλλιτέχνης της ελληνικής διασποράς που ζει και δουλεύει στο Παρίσι από το 1945, έχει παλέψει ασταμάτητα ενάντια στο σκληρό ανταγωνισμό κερδίζοντας πολλά βραβεία, του οποίου το όνομα τιμά την Ελλάδα.

Σοφία Καζάζη

Εφημερίδα “Μακεδονία”, 7.12.1998.

Η αγροικία του καλλιτέχνη Ανδρέου βρίσκεται λίγο έξω από το Παρίσι στην καταπράσινη Ville du Bois. Εσωτερικές αυλές και πέτρινοι τοίχοι με ανάγλυφα ορειχάλκινα μάτια. Το μοτίβο «μάτι» στη δυναμική ταύτισή του με τον ήλιο, να κυριαρχεί σε όλες τις εκφάνσεις του έργου του: γλυπτική, ζωγραφική, χαρακτική, σχέδιο. Η περιπέτεια του κάθε είδους σε χωριστό εργαστήριο.

Υπαίθριοι χώροι με γλυπτά, σειρήνες και αεροστατικές κατασκευές. Ευρύχωρα δωμάτια μιας αλλοτινής αρχιτεκτονικής με πλαγιαστές, απότομες στέγες, γεμάτες ζωγραφιές. Ένα φανταστικό μουσείο. Το απόσταγμα μιας ζωής. Το αποθησαύρισμα ενός έργου, μιας σφύζουσας ιδιοσυγκρασίας, που μας αποκαλύπτει όχι μόνο το πάθος και τον πλούτο των μορφών ενός δημιουργού, αλλά και τη μεταμόρφωση της κλασικής του υποδομής σε μοντέρνα εκφορά. Χρειάζεται χρόνος και περίσσια αγάπη για ν’ αγγίξεις του παλμού και τη δράση αυτού του καλλιτέχνη της διασποράς. Η συγκυρία της Γαλλίας βοήθησε. Οι άρρηκτοι δεσμοί φιλίας και συνεργασίας συνεχίζονται.

Στο έργο του διασταυρώνονται οι προγονικές της Αλεξάνδρειας ρίζες, η φαντασμαγορική Βραζιλία της παιδικής μνήμης, το μέτρο της κλασικής και η δομή της αρχαϊκής τέχνης αλλά και η στέρψη και η δοκιμασία της Ελλάδας, τέλος η καλλιτεχνική επανάσταση της Γαλλίας (εγκαθίσταται από το 1945 στο Παρίσι). «Αυτή με απελευθέρωσε απ’ όλα και μου επέτρεψε να εκφραστώ ελεύθερα»¹ δηλώνει με ειλικρίνεια ο ίδιος. Πρώτη γνωριμία με τη ζωγραφική και τα χαρακτηριστικά στη πόλη μας το 1986 «Αίθουσα τέχνης Κ7». Έπειτα η δυναμική αναδρομική με λάδια στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, ΚΖ’ Δημήτρια 1992.

Σοφία Καζάζη

Ανδρέου, Γκαλερί Ειρμός, 1994.

Χρώματα και Ρυθμοί.

1. Συνομιλία του Ανδρέου με τους Max Croce και Jean Goldman στο *Almanach No special 61*, Éditions de la Maison de la Culture de la Bourges.

Κωνσταντίνος Ανδρέου

Η διαμόρφωση μιας καλλιτεχνικής φύσης

Η αναδρομική έκθεση ζωγραφικής (1950-1992) του Κωνσταντίνου Ανδρέου αποτελεί τη συμμετοχή του Βαφοπουλείου Πνευματικού Κέντρου στα ΚΖ' Δημήτρια. Ο Δήμος Θεσσαλονίκης συνεχίζει, προς τιμήν του, την προσπάθεια να γνωρίσει στο φιλότεχνο κοινό, την αξιόλογη πλευρά της ελληνικής τέχνης, που συμβαίνει έξω από τα σύνορά μας.

Η γνωριμία με τον «εργάτη της τέχνης», όπως ο ίδιος ο Ανδρέου αποκαλεί τον εαυτό του, υπήρξε μια από τις πιο ευτυχείς συμπτώσεις. Έπειτα η ανάθεση της μελέτης της ζωγραφικής του ¹, έγινε αφορμή να μας αποκαλυφθεί το μέγεθος και η πρωτοτυπία ενός πολλαπλού έργου.

Πρόκειται για έναν καλλιτέχνη, που εδώ και πενήντα χρόνια, δουλεύει ακούραστα τη γλυπτική, ζωγραφική, χαρακτική και σχέδιο. Γεννήθηκε το 1917 στο Sao Paulo από Έλληνες γονείς. Στην Αθήνα έρχεται επτά ετών. Η κλίση του για τις πλαστικές τέχνες εκδηλώνεται από νωρίς. Το 1935 στη «Βιοτεχνική Σχολή» η ζωγράφος και καθηγήτρια Τζένη Μανούση τον ενθαρρύνει και του ενισχύει την τάση του για δημιουργία, ενώ θα τον μυήσει στην αρχαϊκή και κλασική μας παράδοση. Η επιρροή της είναι καθοριστική. «Σ' αυτή τη γυναίκα» θα πει αργότερα, «οφείλω την καλλιτεχνική μου καριέρα» ². Η συμμετοχή του στην Πανελλήνια έκθεση του 1942, με τρία γλυπτά φυσικού μεγέθους, προκαλεί αίσθηση και ευμενή σχόλια. ³

Στο Παρίσι φτάνει το 1945, σαν υπότροφος του γαλλικού κράτους όπου θα εγκατασταθεί μόνιμα. Εκεί η καλλιτεχνική του μοίρα θ' αλλάξει. Ξαφνικά θα συνειδητοποιήσει ότι βρίσκεται σε άλλον κόσμο, ότι «οι παραδεκτοί, ως τώρα, κανόνες δεν ανταποκρίνονται πλέον στη σημερινή πραγματικότητα». ⁴ Όλα είναι διαφορετικά. Η εξέλιξη στις πλαστικές τέχνες- εννοιολογική γλυπτική, αφαίρεση στη ζωγραφική. Το κλίμα της εποχής. Ένα κλίμα γόνιμο, που η διεθνής καλλιτεχνική κοινότητα μοιάζει να το τροφοδοτεί. Με τα σαλόν και τις γκαλερί στις διαρκείς ιδεολογικές και αισθητικές τους αντεγκλήσεις. Με τους maitres Picasso, Matisse, Braque πάντα νέοι σε δημόσιες εκδηλώσεις. Με τον Sartre και τους άλλους φιλοσόφους και συγγραφείς να συζητούν στο Saint - Germain des Prés.⁵ Μέσα σ' αυτή την προκλητικά, καλλιτεχνική ατμόσφαιρα, ο Ανδρέου θα ξεκινήσει με πείσμα το μακρύ δρόμο της κατάκτησης της δικής του πλαστικής γλώσσας, δοκιμάζοντας όλες τις μορφές έκφρασης.

Μαθητής του Janiot στη Σχολή Καλών Τεχνών για λίγους μήνες, θα προτιμήσει να αρχίσει τη μάχη μόνος του. Σε λίγο θα ανακαλύψει το έργο του Brancusi και θα λατρέψει τη δουλειά του Julio Gonzales, που μαζί με τον Ισπανό συμπατριώτη του Pablo Gargalo, έχουν εισάγει στη γλυπτική τη χρήση του σιδήρου με οξυγονοκόλληση. Θα θυμηθεί τις πρώτες του δοκιμές σε μπρούτζο το 1943. Εγκαταλείποντας, τέλος, τα παραδοσιακά υλικά της γλυπτικής (μάρμαρο, πέτρα, μπετόν) θα δοθεί στην τεχνική του οξυγονοκολλημένου ορεί-

1. 1986 "Δίπλωμα προχωρημένων σπουδών" D.E.A., Université de Paris I de la Sorbonne.
2. *Almanach*, No spécial 61, Exposition Andréου, Μάρτιος 1970. Συνέντευξη Κ. Ανδρέου - Σ. Καζάκη, Δεκέμβριος 1985, Παρίσι.
3. Μαρίνος Καλλιγιάς, *Ελεύθερο Βίωμα*, 19 Ιουνίου 1942.
4. Galy - Henry Charles, "Ανδρέου et l' esprit de rigueur", *Aujourd' hui Art et Architecture*, no 35, Paris, Février 1962.
5. Dora Vallier, "L' art abstrait", ed Pluriel, Livre de Poche, Paris, 1980, p. 31.

χαλκου, που θα τον αναδείξει πρωτοπόρο στο είδος, όπως όλοι συμφωνούν. Είναι τότε την ίδια εποχή το 1947, που θα συναντήσει τον Le Corbusier ⁶, και θα συνεργαστεί μαζί του, κατά διαστήματα, ως το 1953. Ο Ανδρέου φτιάχνοντας μακέτες εκεί, βιώνει τις νέες αντιλήψεις και σχέσεις αρχιτεκτονικής και γλυπτικής καθώς και τη λειτουργία των χρωμάτων μέσα στο χώρο.

Άραγε, τότε, πρέπει να επισημαίνουμε την αποφασιστική τροφή της εξέλιξής του; Ίσως ναι, γιατί όχι μόνο καταφάσκουν πολλοί μελετητές του, αλλά υπάρχει και «η πεποίθηση ότι το πνεύμα του Le Corbusier συναντάται μέσα στις μνημειακά αρθρωμένες συνθέσεις του». ⁷

Από την πρώτη έκθεση στο Παρίσι το 1951 υποστηρίζεται η μεταμόρφωση του στυλ του. Το 1953, πάλι, στην ομαδική έκθεση στο Petit Palais «Επτά Έλληνες γλύπτες» θα χαρακτηριστεί σαν «ο Έλληνας γλύπτης ο πιο γνωστός της πρωτεύουσας με το πλούσιο, ποικίλο και φτασμένο έργο». ⁸ Ενώ το 1956 «Η Σειρήνα» του θα τον κάνει διάσημο.

Από τότε η καλλιτεχνική του αναγνώριση και καταξίωση θα συνεχιστεί ως σήμερα: με εβδομήντα ατομικές και εκατόν πενήντα ομαδικές εκθέσεις όχι μόνο στη Γαλλία αλλά και σε άλλες χώρες: Αμερική, Καναδά, Ιαπωνία, Ελλάδα κ.α. Με μονογραφίες και πλούσια βιβλιογραφία, φιλμ, βραβεία και τιμητικά αξιώματα. Και ίσως είναι ένας από τους λίγους Έλληνες, αν όχι ο μόνος, που έχει συνεκθέσει αρκετές φορές με τους Picasso, Matisse, Leger κ.α. (όπως το 1961 στο Μουσείο Rodin του Παρισιού).

Γενικά χαρακτηριστικά. Θεματικές ενότητες

Από το 1947 αρχίζει να ζωγραφίζει συστηματικά. Αναζητώντας να εκφραστεί με το χρώμα και το σχέδιο καλύπτει μια ανάγκη, που ο τρισδιάστατος όγκος της γλυπτικής, με το μονότονο υλικό, δεν μπορεί να του δώσει. Η καταγραφή του συνόλου του ζωγραφικού του έργου αποκαλύπτει μια πλημμυρίδα μορφών και θεμάτων. Αν το θέμα στον Ανδρέου είναι αφορμή για μορφολογικούς και στυλιστικούς προβληματισμούς, τότε εξηγείται και το πάθος του να δοκιμάζει συγχρονικά στην έρευνα ποικίλους τρόπους έκφρασης και μοτίβα. Και συμφωνούμε με τον ιστορικό Pierre Cabanne όταν υποστηρίζει ότι: «Το έργο του Ανδρέου είναι μια διαρκής γένεση. Μέσα από την ακατάπαυστη μάχη του γεννιέται ένας αρχέγονος κόσμος, που έχει τη μορφή μιας απέραντης οργανικής περιπέτειας». ⁹ Μια περιπέτεια, θα λέγαμε, που λησμονεί ό,τι προηγήθηκε, αρνείται να σταθεί στην αποκτημένη εμπειρία, για να συνεχίσει την, εν δυνάμει, ολοκλήρωσή της σε άλλες απρόσμενες μορφές, διαφορετικές αλλά και ταυτόχρονες ίδιες.

Έτσι η προσωπικότητά του που την χαρακτηρίζει το ασίγαστο πάθος και ο ανεξάντλητος ενθουσιασμός για έκφραση, τον οδήγησε στην πραγματοποίηση ενός εντυπωσιακού σε όγκο και ποιότητα έργου: πάνω από 500 γλυπτά, ανάγλυφα και μικρογλυπτικά, ισάριθμους πίνακες, 50 σειρές χαρακτηριστικά, τέμπερες και πολλά σχέδια. Πρόκειται για ένα έργο όπου, μέσα από τις πλαστι-

6. Αρχιτέκτων και καλλιτέχνης. Έχει κατασκευάσει μία ενότητα κατοικιών στη Μασσαλία και είναι ένας από τους δέκα ειδικούς για τα σχέδια του κτιρίου της UNESCO. Η δική του πρόταση υιοθετήθηκε με εκτέλεση Harisson. Κατάλογος "Paris-Paris 1937-1957", Centre Georges Pompidou, 28 Mai-2 Novembre 1981, p.429.
7. Michèle Dubreucq, "Andréου, 40 ans de sculpture", Paris, 1975, p. 19.
8. M. Baram, "Επτά Έλληνες γλύπτες", France-Grèce, Paris Printemps, 1954.
9. Pierre Cabanne, Combat, Mardi 17 Mars 1970.

κές αναζητήσεις και τους προβληματισμούς, περνούν οι μνήμες και τα βιώματα της ζωής και της εποχής του. Ο ίδιος ομολογεί¹⁰ ότι υπάρχουν πράγματα στη ζωή του που τον έχουν ολοκληρωτικά σημαδέψει. Η Βραζιλία του έδωσε τη χαρά, τους ρυθμούς της μουσικής, τα τοπία, τα φαντασμαγορικά χρώματα και πιο πολύ την ανθρώπινη, αισθησιακή ζεστασιά. Η Ελλάδα του δίδαξε τη δομή της αρχαϊκής τέχνης, το μέτρο και τους νόμους της κλασικής, αλλά και τη γεύση του σκληρού αγώνα, της στέρσης και της οδύνης. Η Γαλλία, τέλος, με την επαναστατική της καλλιτεχνική πλευρά τον βοήθησε να απελευθερωθεί απ' όλα, να εκφραστεί ελεύθερα και να επικοινωνήσει με το πνεύμα του εικοστού αιώνα.

Δύο βασικά αντιθετικά χαρακτηριστικά ορίζουν όλο του το έργο: το τραγικό και το ερωτικό. Το έργο του Ανδρέου επιδέχεται πολλά επίπεδα ανάγνωσης, γιατί πέρα από τη μορφολογική προσέγγιση πρέπει να ερευνηθεί και η σημασία της σχέσης ιδεολογικού και μορφολογικού προβληματισμού. Στη ζωγραφική του, για μεθοδολογικούς λόγους, θα μπορούσαμε να μιλάμε για θεματικές σειρές, έχοντας πάντα υπόψη, ότι τα όριά τους δεν είναι στεγανά. Γιατί υπάρχουν σειρές με την ίδια χρονική αφετηρία, που διακόπτονται και επανέρχονται, άλλες με σύντομη αυτόνομη πορεία και τέλος εκείνες που συνεχίζονται ως σήμερα.

Στόχος της θεματικής του Ανδρέου είναι ο άνθρωπος, η συμπεριφορά του, τα αγωνιώδη ερωτηματικά της εποχής του. Μα πάνω απ' όλα είναι η γυναίκα που τον συνεπαίρνει. Αυτή με την πανέμορφη θεματική της σειρά διατρέχει και εμπλουτίζει διαρκώς το έργο του. Η γυναίκα-μάννα, η γυναίκα-έρωτας ή σύντροφος μεταγγίζεται σ' έναν ανεπανάληπτο ύμνο τρυφερής κορύφωσης και στυλιστικής επεξεργασίας (π.χ. «Οι βιτρίνες του Άμστερνταμ», «Η αγάπη των κυμάτων», «Οικογένεια» κ.ά.). Ενώ η τραγική παραμόρφωση του ανδρικού προσώπου γίνεται η απελπισμένη κραυγή διαμαρτυρίας για την άδικη μοίρα του, που άλλοι ορίζουν ερήμην του π.χ. «Ο αλλοτριωμένος άνθρωπος», «Η φυλακή» κ.ά.). Ο καλλιτέχνης αντλώντας, επίσης, από τη γύρω φύση π.χ. «τοπία εν κινήσει» ή το ζωικό βασίλειο «Ταύροι», «Πουλιά» και το σύμπαν π.χ. «Κοιτάζοντας τον ήλιο» δημιουργεί ένα πλούτο μορφών που διασταυρώνονται και ενσωματώνονται αρμονικά με τα άλλα θέματά του. ...

....Ας ακουστούν, όμως, και τα λόγια ενός Γάλλου: «Το έργο του Ανδρέου προέρχεται από τη γνώση χιλιετηρίδων. Αυτή του επέτρεψε να συναντήσει και να ξεπεράσει την εποχή του.

Έργο ρεαλιστικό; Έργο αφηρημένο; Έργο μεταφυσικό; Η απάντηση δεν μπορεί ούτε πρέπει να δοθεί. Γιατί είναι η ερμηνεία μιας γνήσιας γλώσσας του Ανδρέου, μια γλώσσα δομημένη όπου συνείδηση και ένστικτο επικοινωνούν για να αποκαλύψουν το χρόνο και το χώρο»¹¹.

Σοφία Καζάζη

Ανδρέου 1992, Δήμος Θεσσαλονίκης - Δημήτρια ΚΖ'

Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο

10. *Almanach*, No spécial 61, Exposition Ανδρέου, Μάρτιος 1970, ό.π..

11. B. Tréhet, A.C.A.M. XVIe salon, κατάλογος, Château du Logis à Brècey, 18 Μαΐου 1991.

Καλλιτέχνης της διασποράς

Το γαλλικό βραβείο γλυπτικής στον Κωνσταντίνο Ανδρέου για το έργο του «Οικογένεια»

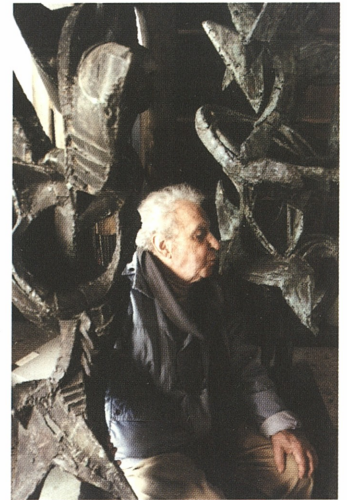
Δύο χρόνια δουλειάς χρειάστηκαν για να επιτευχθεί το μνημειακό αυτό έργο. Μέρα τη μέρα, κομμάτι-κομμάτι, ο σφυρηλατημένος ορείχαλκος κολλούσε και συμπλήρωνε τη φόρμα του αυγού, γύρω από ένα εσωτερικό πλέγμα στήριξης. Έτσι πάνω σ' αυτό το ωοειδές σχήμα κτίστηκε ο αναλλοίωτος συνεκτικός πυρήνας της κοινωνίας: η οικογένεια. Παρακολουθώντας από κοντά την κυοφορία και την οδυνηρή πορεία αυτού του γλυπτού, διαπιστώσαμε την αδάμαστη θέληση και την επιμονή του καλλιτέχνη να συναρμολογεί με την οξυγονοκόλληση την κάθε επιμέρους λεπτομέρεια για να φτάσει στο τελικό όλο. Συχνά σε στιγμές ανάπαυλας μας εμπιστευόταν: «Το γλυπτό αυτό το αφιερώνω στην οικογένειά μου. Σ' αυτή που με βοήθησε να βρω το δρόμο μου. Στους γονιούς μου, που πρώτοι αντιλήφθηκαν τις καλλιτεχνικές μου ανησυχίες και παρ' όλες τις αντίξοες συνθήκες, της ανέχειας και της φτώχειας, μου συντήρησαν το θάρρος και την πίστη για δημιουργία».

Γιατί όμως ο καλλιτέχνης επέλεξε την αρχέτυπη φόρμα του αυγού για τη γλυπτική του σύνθεση; Το αυγό, όντας το σπέρμα της ζωής και της δημιουργίας, η γεωμετρική φόρμα η πιο ζωντανή και η πιο μυστηριώδης, η πιο κλειστή και η πιο ελεύθερη μαζί, γίνεται εδώ η ιδανική υποδοχή της αρχέγονης συνάντησης αρσενικού-θηλυκού και της διαιώνισής τους.

Επιβλητικό μέσα στο χώρο, με ύψος 2,60 πλάτος 1,30 και πάχος 86 εκατοστά, μοιάζει να μεταγγίζει με τον όγκο του, τις ανάγλυφες μορφές, τις καμπύλες και τις εσοχές του, τις διάτρητες ραβδώσεις του, την πιο ζωντανή γλώσσα της φύσης. Οι δύο όψεις του συντηρούν όχι μόνο τη διαχρονική γενετική κυοφορία, αλλά και την επάλληλη ανθρώπινη σχέση της ψυχικής ευφορίας από τη μια πλευρά, του φόβου και της οδύνης από την άλλη.

Η διαπραγμάτευση συντελείται σε δύο επίπεδα με αμφίδρομη κίνηση. Στη στατική λ.χ. και γεμάτη χαρά, πάνω σκηνή της μιας όψης, αντιπαραβάλλεται στη συνέχεια η δυναμική λειτουργία της κυοφορίας της ζωής. Οργανική στιγμή, που κατορθώνεται με ελικοειδώς κινούμενες, γενετικές φόρμες. Από την κλειστή, μ' άλλα λόγια ειρηνική συνεύρεση, το κέλυφος σπάει για να αποκαλύψει –την εσωτερική ζωή των μορφών– το μυστήριο της γέννησης. Η κορύφωση στη γλυπτική.

Έπειτα στην άλλη όψη ο φόβος και ο θρήνος, η αγωνία και η λαχτάρα, η οδύνη που ενώνει. Η ενστικτώδης προστασία του αρσενικού, στη συνεχή ροή της μεταλλικής επιφάνειας, που αναζητά το κεφάλι της γυναίκας, σίγουρα και για πάντα πάνω του. Πονεμένα περιγράμματα προσώπων. Αμοιβαίο τρυφερό σκύψιμο. Η ασπίδα προστασίας για το τρομαγμένο παιδί. Η μοναδικότητα της πλαστικής χειρονομίας. Στο κάτω μέρος, η ανοιχτή φόρμα. Οι φυγόκεντρες δονήσεις του γεννητικού κώδικα με τις ελικοειδείς και σπειροειδείς μορφές.

Αένα κίνηση, όπου συντελείται το μυστήριο της ζωής, το μυστήριο της δημιουργίας.

Και πάνω του το άπλετο φως της μεγάλης αίθουσας, να γλιστρά και να χαϊδεύει, τις κυρτές και κοίλες επιφάνειες, τις διάτρητες ραβδώσεις, συνοδεύοντας τον αρχέγονο ρυθμό της ουσίας των πραγμάτων. Ήταν μια συγκλονιστική γλυπτική. Ένας ανεπανάληπτος παλμός του εβδομηντάχρονου Ανδρέου. Ύμνος στην Οικογένεια.»

Σοφία Καζάζη

Η Μακεδονία, Τετάρτη 7 Δεκεμβρίου 1988.

Ο Ανδρέου στο Meudon

Όταν ο Ανδρέου εισάγει το χρώμα, το κάνει για να δώσει στη γλυπτική ένα σύμμαχο, το παιχνίδι του φωτός. Την επίδρασή του στη φόρμα, τις τροποποιήσεις που φέρνει μέσα στη δομή. Ο Ανδρέου δεν κάνει ζωγραφική γλύπτη –όπως υπάρχει και γλυπτική ζωγράφου– γυρεύει τις ισοδυναμίες, τις ανταποκρίσεις, τις απηχήσεις. Το χρώμα φωτίζει, εξαίρει τη σφυρηλατημένη φόρμα αδειασμένη και διασπασμένη, αυτοί οι σκελετοί από συμπαγή ορείχαλκο ή αυτά τα λεπτά φύλλα οξυγονοκολλημένα όπου τα κοιλώματα δεν είναι κενό αλλά χώρος στο εσωτερικό της ύλης, όπου η ένταση των ρυθμών δημιουργεί ένα είδος δραματολογίας της γραφής, βία ανάμεικτη με ηδονή.

Ο Ανδρέου βάζει ταυτόχρονα το πρόβλημα του χρώματος, της φόρμας και χώρου, που το καθένα επιδρά στο άλλο σαν ενίσχυση, συμπλήρωμα ή αντίθεση.

Στα “Aerostatique” που ανήκουν στην “Famille de l’Espace” του 1969, οι όγκοι παραχωρούν τη θέση τους στη γραφή. Ένας γραφισμός που εξυψώνει την γλυπτική, αναπτύσσει τους γεωμετρικούς ρυθμούς που φαίνονται μετέωροι περικλείοντας τα πλάνα στο μετωπικό του πλέγμα.

Ο Ανδρέου εξηγεί πως εργάζεται: “Πρώτα σχεδιάζω, κατόπιν πηγαίνω στο εργαστήριό μου, παίρνω φύλλα ορείχαλκου και τα κόβω, ετοιμάζω το υλικό μου. Αρχίζω να τοποθετώ τα στοιχεία στη διάσταση που διάλεξα, δουλεύω συνέχεια αμέτρητες ώρες και ημέρες, είναι μια φυγή μέσα από τη δουλειά μου και το έργο τελικά θυμίζει το αρχικό σχέδιο, χωρίς να είναι το αρχικό σχέδιο. Όλα αυτά είναι αντίθετα προς τη λογική γιατί δεν υπάρχει λογική. Κάνω γλυπτική γιατί έχω ανάγκη να δημιουργώ”.

Ολόκληρη ζωή παρελθούσα και μέλλουσα εγγράφεται μέσα σ’ αυτές τις φυσικές και πνευματικές κατακτήσεις πάνω στον όγκο, το βάρος, τη δύναμη, την κίνηση, την ενέργεια. Κινητήρια πνοή του πνεύματος και του χεριού πάνω σε μια ύλη που αντιστέκεται ώσπου να παραδοθεί καλύτερα, θριαμβεύουσα και υποταγμένη.

Ο Ανδρέου δεν ανήκει στους καλλιτέχνες με την περιορισμένη εφευρετικότητα τους που εκμεταλλεύονται σε όλη τους τη ζωή μια δοκιμασμένη τεχνολογία. Αντίθετα, γι’ αυτόν η ζωή και η τέχνη είναι μια διαρκής κίνηση, μια συνέχεια ανακαλύψεων και πραγματοποιήσεων.

Ρωμαλέος στο σώμα, όπως και στο πνεύμα, μεταδίδει στα έργα του όχι μόνο μια οποιαδήποτε χαρά ζωής, που συχνά είναι αδέξιο αποτέλεσμα μιας μακάριος αισιοδοξίας, αλλά μια ζωτική δύναμη πολύ πιο γόνιμη.

Το έργο του Ανδρέου μας είναι πολύτιμο, ουσιαστικό. Πέρα από την τελειότητα της μορφής, την πρωτοτυπία του, την αναγεννητική του δύναμη, είναι μια αφορμή για απρόοπτα ταξίδια, προσκαλεί στο όνειρο, μας εισάγει στην κατανόηση των πραγμάτων και των όντων.

Και σ' αυτό μου φαίνεται ο Ανδρέου πλησιάζει τη μεγάλη παράδοση της Αρχαίας Ελλάδας, θαυμάσια σύνθεση των αισθήσεων και της σκέψης που κατόρθωσε να συνενώσει στα πλαστικά έργα το σύνολο του αισθητού κόσμου και να ανακαλύψει εκεί την ανώτερη και αιώνια αρμονία που κυριαρχεί στη μοίρα του σύμπαντος.

Το κείμενο δημοσιεύτηκε και στον
Κατάλογο: *Ανδρέου, Γλυπτική*,
Αθήνα 1999.

Francis Villadier

Conservateur en Chef

du Musée d'Art Et Histoire de la Ville de Meudon, 1995

Μάνα με παιδί, *Mère avec enfant*, 121x42x62, 1950-1951.
TIT.2001.798

Κείμενα - Κριτικές για τον Ανδρέου

Πέρα από το ταλέντο του, ο Ανδρέου παρουσιάζει μια πανίσχυρη τεχνική για την οποία είναι ο μόνος υπεύθυνος, άξια μεγαλύτερης τιμής. Έμαθε να πλάθει και να δημιουργεί με αγάπη και σοφία. Έτσι βρίσκουμε στον Ανδρέου ένα στέρεο ταλέντο με μια καλά πειθαρχημένη τεχνική.

Μαρίνος Καλλιγιάς

Ελεύθερον Βήμα (Αθήνα), 19 Ιουνίου 1942

Το κείμενο δημοσιεύτηκε και στον Κατάλογο: *Ανδρέου, Γλυπτική*, Αθήνα 1999.

Με τις Σειρήνες ο Ανδρέου βαδίζει προς την αφηρημένη τέχνη. Πορεύεται στο δρόμο μιας πλαστικής γιομάτης ποίηση και εκφράζεται με πιο ελευθερωμένα μέσα, αντιρρεαλιστικά. Οι όγκοι του, ενός ρυθμού συνεχούς, καμπυλωτούς αποτελούν συζυγίες. Και όμως το στυλ του Ανδρέου δεν είναι αφηρημένο ούτε θεωρητικό. Κάθε έργο του θαυματουργού αυτού είναι κίνηση, πάθος, ζωτική δύναμη.

Waldemar Georges

“Prisme des Arts”, Απρίλιος 1957

Έτσι είναι σε θέση να στήσει ένα μνημείο που να στιγματίζει τη βία του αιώνα μας χωρίς να είναι υποχρεωμένος να προστρέξει σ' ένα αίνιγμα, να δημιουργήσει γλυπτά που να μιλούν στο σύγχρονο άνθρωπο και να σπάσει το διαφορούμενο κύκλο των μνημένων και των νομπ...να συλλάβει κατασκευές που να εξάπτουν τη σύγχρονη μας συνείδηση, που θα μπορούσαν να γίνουν η είσοδος ενός αεροδρομίου ή να τοποθετηθούν στο πάρκο ενός μεγάλου οργανισμού...Ο Ανδρέου είναι από τους καλλιτέχνες που έχουν τη δυνατότητα να ξαναβρούν την επαφή ανάμεσα στο κοινό και την τέχνη.

Jean-Louis Ferrier

“Ανδρέου”, εκδ. CAILLER, Γενεύη 1959

Αποσπάσματα από δημοσίευση στο περιοδικό *Η ΤΕΧΝΗ* 1965 (:). Φυλάσσονται στο Αρχείο Τ. Σπητέρη, στο Τελλόγγλειο Ίδρυμα

Υπάρχει η αντίληψη ότι το έργο τέχνης είναι αναγκαστικά πλαστικό ή εξπρεσιονιστικό. Σας δίνεται ο διαχωρισμός: Mondrian ή Picasso (κάτι που είναι λανθασμένο αφού η πυκνότητα της έκφρασης του Picasso επέβαλλε ένα άνοιγμα χωρίς προηγούμενο στη ζωγραφική γλώσσα, ενώ ο Mondrian –ό,τι κι αν πουν– διακρίνεται πάντα για την έκφραση). Ως προς τον Ανδρέου είναι ο ένας και ο άλλος, ο ένας δια μέσου του άλλου. Δεν γνωρίζω γλυπτό πίο περίοπτο, ούτε τόσο εξπρεσιονιστικό. Δημιουργώντας σιγά σιγά δωδεκάδες πουλιών, ταύρους, γυμνά, σειρήνες... οι μορφές του ζωντανεύουν πραγματικά το χώρο (με την έννοια της ζωρότητας ενός ζωντανού ατόμου). Οργανώνουν (οι μορφές αυτές) μια *spatialité* όχι μόνο αντιληπτή, αλλά βιωμένη. Όπως η ζωγραφική του Gstaad η «Μεσόγειος» επιβάλλεται (*domine*= κυριαρχεί). Ο Ανδρέου είναι ο μόνος γλύπτης της γενιάς του που ξεκινώντας, ξεπερνώντας την παράδοση φέρνει πράγματι μία καινούργια όραση. Είναι ο μόνος που πετυχαίνει την επεξεργασία μιας ολικής γλώσσας.

«Les Temps Modernes»

No 161, Juillet 1959

Directeur: Jean-Paul Sartre

Μετάφραση: Σοφία Καζάζη,
Δρ Ιστορίας της Τέχνης

Ο Ανδρέου είναι από τα θαύματα της σύγχρονης γλυπτικής, γιατί μπόρεσε να συνδυάσει απόλυτα την ανθρώπινη ύπαρξή του με τη δουλειά του, γιατί κατόρθωσε να μεταβιβάσει την ευαισθησία του με ειλικρίνεια και αυθεντικότητα στα έργα, γιατί ανήκει στους ανθρώπους που γι' αυτούς η ζωή είναι το σπινθήρι της προόδου, του αντισυμβατισμού. Κάθε έργο αντιπροσωπεύει νέα προβλήματα και μία καινούργια περιπέτεια...

Henry Galy-Carles

“La Vitrine des Arts”

Ιούλιος-Αύγουστος 1960

Μετάφραση: Σοφία Καζάζη,
Δρ Ιστορίας της Τέχνης

...Έτσι, η τελευταία έκθεσή του στο Παρίσι, στη γκαλερί Pierre Domec (1961) είναι σημαντική για την τωρινή του εξέλιξη. Με τον οξυγονοκολλημένο ορείχαλκο ο Ανδρέου βρήκε το καλύτερο μέσο έκφρασης και κύριος πια της ίδιας του της τεχνικής, κατορθώνει, τέλος, να πραγματοποιήσει αυτήν την ισορροπία ανάμεσα στην απτή, ανθρώπινη ευαισθησία του και τη συνειδητοποίησή της που τόσο επιθυμούσε.

Αλλά αυτός ο ακούραστος ερευνητής θέλει να πάει πιο μακριά ακόμη, να κατακτήσει μια άλλη δύσκολη ισορροπία: εκείνη μιας ευαίσθητης σύνθεσης της φύσης που τον περιβάλλει, για να μεταγγίσει αυτό που περιέχει συμπαντική διάσταση, πραγματοποιώντας μορφές που εκτείνονται μέσα στο χώρο,

ξετυλιγόμενες σε ύφος, κυλιόμενες μέσα στο άπειρο, ισορροπημένες με αέρινες και παλλόμενες μάζες –κερματισμένες και τραγικές– αντανακλώντας τη διανοητική και συναισθηματική του αντίληψη για τη ζωή. Μια βαθύτατη ανάγκη να εμπνευστεί από αυτή τη φύση που θέλει ν' αποδώσει με μια άλλη όραση, εικονογραφώντας αυτόν τον αφηρημένο νατουραλισμό της φαντασίας του, που αρχίζει να επιβάλλεται στον κόσμο των τεχνών μας.

«L'OEIL», «ΤΟ ΜΑΤΙ» για παράδειγμα το αποδεικνύει. Στο μοτίβο αυτό δεν βρίσκουμε παρά τη συνθετική, συμβολική φόρμα της τροχιάς, δια μέσου της οποίας ένας χώρος –όπου εισβάλλει το φως– επιτρέπει να δεις και να κοιτάξεις.

Τέλος, άλλα γλυπτά όπως τα: «Απογείωση - Evasion», «Επανάσταση», «Ελευθερία», «Ξύπνημα» σημαδεύουν τις διανοητικές και ανθρώπινες ανησυχίες του Ανδρέου και την ανάγκη για ελευθερία, δραπέτευση και κινήσεις για ανταρσία.

Ποικίλοι ρυθμοί ως το άπειρο, σε αέρινες μάζες, με διακοπές ευαίσθητες, απότομες, εξευγενισμένες, κομψές, μιας αξιοπρόσεκτης επινοημένης φόρμας, η γλυπτική του Ανδρέου έχει συλληφθεί για να διεισδύσει το χώρο, να γίνει μνημειακή και συμβολική φόρμα, μέσα στην οποία θα μπορούσε ο άνθρωπος να κυκλοφορήσει, ν' ανεβεί, να μετακινηθεί.

Η γλυπτική αυτή είναι χωρίς αμφιβολία μία από τις πιο ενδιαφέρουσες και πρωτότυπες από αυτές που έχουν γίνει από τους καλλιτέχνες της γενιάς των σαράντα ετών.

Henry Galy - Carles

1961

Μετάφραση: Σοφία Καζάζη,
Δρ Ιστορίας της Τέχνης

Ο Ανδρέου είναι ένας ολοκληρωμένος καλλιτέχνης. Ο Λε Κορμπυζιέ, με τον οποίον συνεργάστηκε, μεταξύ όλων των άλλων, για πέντε χρόνια τον βοήθησε, όπως ο ίδιος λέει, από την “κλασική παράδοση στην περιπέτεια”.

Στις φόρμες που επεξεργάστηκε μεταξύ 1950-1952, η δομική σύνδεση με τις ρίζες είναι ξεκάθαρη. Οι φόρμες όμως αυτές, έπρεπε ή να διαπεράσουν τον χώρο ή να τον περιγράψουν και συγχρόνως να παραμείνουν δεσμευμένες σ’ αυτόν ως το μοναδικό στήριγμα και ποιόν του. Το *Oiseau Blessé*, 1954, είναι βασικά εσωστρεφές και αν και προσαρμοσμένο στις νέες διαστάσεις, προτοιμάζει το έδαφος αντανakλαστικά για αυτές.

Κάτω από τη δύναμη της τέχνης του Ανδρέου, ο χαλκός γίνεται ένα ευαίσθητο παλλόμενο υλικό, του οποίου οι λείες και καμπύλες επιφάνειες παίζουν με το φως. Στην έρευνά του για πραγματικές, φυσικές, πλαστικές μορφές, ο Ανδρέου παίζει με το παράξενο, το ασυνήθιστο και το φανταστικό δημιουργώντας ζώα, φυτά, ανθρώπους που όλα πάλλονται στον κύκλο της καρδιάς και της ζωής.

Το κείμενο δημοσιεύτηκε και στον Κατάλογο της Biennale της Βενετίας για τη συμμετοχή του Ανδρέου.

Pierre Cabanne

Andréou. The eye of the sun, 1964

Άρχισε από χθες η έκθεση του Κωνσταντίνου Ανδρέου στην ΑΤΑ

Ένας από τους καλλιτέχνες που σηματοδοτούν με το έργο τους τη σύγχρονη ελληνική γλυπτική, ο Κωνσταντίνος Ανδρέου, παρουσιάζεται στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών, έπειτα από δέκα ακριβώς χρόνια. Όταν στα 1945 έφυγε για το Παρίσι είχε ζήσει εδώ όλη την περιπέτεια της Ελλάδος και είχε ζυμωθεί αισθητικά με τα ιδεώδη του κλασικισμού. Χρειάστηκε να περάσουν λίγα χρόνια για να συνειδητοποιήσει ότι από τον κλασικισμό δεν έπρεπε να κρατήσει παρά μόνο την ιδέα και να αποφύγει τη μίμηση της φόρμας, αν ήθελε να μην περιπέσει στην ακαδημαϊκή παράδοση.

Την ίδιας γενιάς με το Κουλεντιανό και την Ιωάννα Σπητέρη ο Ανδρέου δέχεται μαζί τους τις ίδιες περίπου επιρροές των διαφόρων κινημάτων που αναπτύχθηκαν μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο και που τείνουν γενικά σε μια αφηρημένη πλαστική έκφραση. Δύο φίλοι του Πικάσσο, οι Ισπανοί Πάμπλο Γκάργκαλο και Τζούλιο Γκοντζάλες, που πρώτοι χρησιμοποίησαν στη γλυπτική το σίδερο, προσηλυτίζουν τον Ανδρέου στη νέα αυτή τεχνική, που θα την αναπτύξει με ένα ιδιαίτερο ταλέντο, αναζητώντας πάντα τις μορφές του.

Ανάμεσα στα 1948 και 1956 τελειοποιεί αυτή την τεχνική, πλάθοντας ανθρώπινες μορφές πολύ σχηματικές, πουλιά, ζώα, άλογα και ταύρους, γεμάτους κίνηση που μαρτυρούν μια τέλεια γνώση ανατομίας. Οι μεταλλουργικές του εμπειρίες πλουτίζονται από την εισαγωγή του κενού στις συνθέσεις του που έχουν όλο και πιο γερή δόμηση. Σ’ αυτό το σημείο ταυτίστηκε με την άποψη του Λε Κορμπυζιέ, που θεωρούσε την αρχιτεκτονική σαν μια μνημειώ-

δη γλυπτική και αντίστροφα, τη γλυπτική υποκείμενη στους κανόνες της αρχιτεκτονικής.

Τα μεγάλα του ανάγλυφα του 1962-1963 ξεκινούν από την απεικόνιση ενός κεντρικού ματιού, συμβόλου ενόρασης. Η οπτική του δεν είναι ποτέ μονοχρωματική. Σ' αυτά τα ανάγλυφα, που ορισμένα υπάρχουν και στην έκθεση, τα χρώματα που πετυχαίνει με την επεξεργασία του μετάλλου διαφοροποιούν τα επίπεδα. Το πολύπλοκο συνυπάρχει με το απλό στο ίδιο έργο, κι αυτό αποτελεί ένα χαρακτηριστικό του ύφους του. Έτσι, συχνά οι στιλπνές επιφάνειες, που ακολουθούν ένα συνεχή ρυθμό, θυμίζουν Άρπ και Μπρανκούζι, περικλείουν την ανήσυχη ανάπτυξη από μικρές μεταλλινές βέργες σχηματίζοντας αναρίθμητες φόρμες.

Έτσι, η γλυπτική αυτή, που έχει μείνει βασικά παραστατική, που εικονίζει με σαφήνεια μια ανθρώπινη μορφή, ένα πουλί, ένα αυγό, ένα σώμα, ένα άλογο, αποτελείται από συνεχείς εκρήξεις της μορφής που διασπάται, αποκαλύπτοντας το εσωτερικό της, τίποτε άλλο από το προσωπικό όραμα του καλλιτέχνη.

Ο ίδιος ο καλλιτέχνης, καθώς αεικίνητος στήνει τα γλυπτά του μέσα στο χώρο, εκφράζει με το ανήσυχο κι ευαίσθητο πρόσωπό του, όλη αυτή την αναζήτηση της φόρμας, που ξεκινώντας από τη μακαριότητα της κλασικής γλυπτικής αγγίζει τον παλμό μιας πολύπλοκης εποχής.

Βεατρίκη Σπηλιάδη

Καθημερινή, 6/10/77

Για τον Ανδρέου, που δεν είναι αφηρημένος λόγω μόδας, η γλυπτική μένει κοντά στο πραγματικό. Συνείδηση και κόσμος υφίστανται την εμμονή του κοσμικού, της εξερεύνησης. (Μπορεί κανείς να δει στα τελευταία γλυπτά εκπληκτικές προφητείες για πυραύλους). Σε ένα άλλο επίπεδο, εκείνο της αλήθειας της ύπαρξης, του μη απατηλού μέσου, στο παιχνίδι της επικοινωνίας ανάμεσα στο συνειδητό και το ενστικτώδες (ένα παιχνίδι αισθήσεων και χειριών...), στο γράψιμο, θα μπορούσαμε να πούμε μέσα στη γλώσσα, είναι που προετοιμάζεται «η καθολική αυτογνωσία» και αποκαλύπτεται η αλήθεια, άνοιγμα στον κόσμο, μια σειρά πιθανοτήτων. Αυτά είναι τα νέα ορόσημα της διαδρομής, τα σύνεργα του ταξιδιού, σημάδια και καρποί της εξερεύνησης, της εξέλιξης...

René de Solier

Ανδρέου, κατάλογος έκθεσης

Γκαλερί Pierre Domes, Παρίσι, Μάιος 1961

Το απόσπασμα δημοσιεύεται και στον Κατάλογο: *Ανδρέου, Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων, 1998.*

Μια μαρτυρία για την εποχή μας και τις αγωνίες της

Το θέμα “ΜΑΤΙ”, θα πάρει μια αξιόλογη σημασία μέσα στο έργο του. Ο καλλιτέχνης θα υμνήσει αυτό το θέμα σε σχέση με τον ήλιο, με μια εντυπωσιακή σειρά πολύχρωμων αναγλύφων, με γλυπτά όλων των διαστάσεων, με γκούας και ζωγραφική. Αυτή η σειρά διατρέχει τη δουλειά του ως σήμερα (υπάρχουν και άλλες σειρές όπως λ.χ. η γυναίκα, η οικογένεια, κ.λ.π.), της αφιέρωσε πολλά χρόνια σκέψης και δημιουργίας. Παράλληλα προς το τέλος της δεκαετίας του '60 πρέπει να επισημάνουμε τη σειρά των “AEROSTATIQUES”, κατασκευές σχεδόν αφηρημένες, όγκοι χωρίς βάθος εκτοξευμένοι προς το άπειρο που προφήτευαν κάποιες ουτοπίες μιας αρχιτεκτονικής science-fiction.

.....

Μνημειακό, ανήσυχο και γαλήνιο παραδόξως, το έργο του Ανδρέου είναι πρωτίστως, με το ζωικό βασίλειο, ένας ύμνος της ζωικής ομορφιάς μέσα στην άγρια δύναμή της. Υπάρχει ακόμη γενικότερα μια μαρτυρία αποκαλυπτική για την εποχή μας και τις αγωνίες της, με μια τραγική αίσθηση που θυμίζει Goya και μια τάση προς το ιδανικό που θα συμβόλιζε αρκετά καλά το όνειρο του Ίκαρου, με την προϋπόθεση όμως εδώ, ότι είναι απαλλαγμένη από τις ψυχαναλυτικές συνδηλώσεις της.

Συχνά όταν η γλυπτική του τείνει προς τις καθαρές φόρμες –χωρίς να τοποθετούνται διόλου προς την δομημένη αφαίρεση– φτάνει σε μια μουσική απήχηση. Με φόντο μακρινό τις μυθολογίες, τα παιδικά όνειρα, το έργο του Ανδρέου είναι ορμή, τεκμήριο, τοτέμ. Μ' ένα προσωπικό, εντελώς, στυλ έντασης, χωρίς να του λείπει η κομψότης, έχει στο σύνολό του μία ενοραματική δυναμική.

Roger Bouillot

ANDREOU Visionnaire de la Forme (Οραματιστής της φόρμας)

Revue “TOUT PREVOIR” No 149

Paris Fevrier 1984, p.52-53

Δύο παιδιά, Deux Enfants,
123x53x25, 1943

Αν τυφλωνόμουν,
θα συνέχιζα να έχω την ίδια περιέργεια.
Έχω δει τόσα πράγματα ήδη.
Δε βλέπουμε μόνο με τα μάτια.
Βλέπουμε επίσης και με την καρδιά,

και είναι λοιπόν
το φως του κόσμου
που έρχεται από μέσα μας.

Μετάφραση από γαλλικό κείμενο
του Ανδρέου, *Almanach*, No 61,
Mars 1970.

Ανδρέου

Ορθοδοξία, Doha,
170x29x23, 1944

Η γλυπτική είναι ένα μέσον για να εκφράσουμε την ποίησή μας με σχήματα πάνω σε διαφορετικά υλικά. Καθώς είμαι Έλληνας, άρχισα από το μάρμαρο και έπλασα τον πηλό. Έκανα νεοκλασική γλυπτική: αυτό ήταν για μένα μια μαθητεία στην πλαστική, την κλασική και ιστορική.

Όταν ξεκίνησα ήμουν λοιπόν 2500 ετών και είναι πολύ δύσκολο να απελευθερωθείς από την επιρροή της παράδοσης και να ξαναγίνεις νέος στον εικοστό αιώνα, να ζήσεις την εποχή σου, να την καταλάβεις για να την εκφράσεις. Το 1945 άφησα την Ελλάδα, όπου ήδη ήμουνα αρκετά διάσημος, για να έρθω στο Παρίσι. Διάσημος, αλλά δυστυχώς αγνοούσα τα προβλήματα της τέχνης του εικοστού αιώνα. Ήξερα πως στο Παρίσι θα ανακάλυπτα αυτό που μου έλειπε. Κι αυτό μου επέτρεψε ύστερα να λάβω μέρος στην καλλιτεχνική μάχη μετά τον πόλεμο.

Δεν είχα καμία επιθυμία να κάνω κλασική τέχνη, εννοώ να τιμήσω τους προγόνους μου· αυτό δεν είχε νόημα. Για να απελευθερωθώ από τα παραδοσιακά υλικά, έβαλα ως στόχο μια νέα τεχνική: τον οξυγονοκολλημένο ορείχαλκο, το 1947. Το αποτέλεσμα ήταν όμοιο με την επεξεργασία γενικότερα του ορείχαλκου με τη διαφορά πως ο οξυγονοκολλημένος ορείχαλκος δουλεύεται απ' ευθείας. Γρήγορα κατάλαβα πως το υλικό ανταποκρινόταν στη φύση μου ως δημιουργού, για να εκφράσω καλύτερα τη φαντασία μου και την ποίησή μου. Το έργο μου έχει μια πολύ μεγάλη ποικιλία εκφράσεων και θεμάτων και μια προσωπική συνέχεια.

Συνεπώς ο οξυγονοκολλημένος ορείχαλκος μου επέτρεψε να επινοήσω μια νέα γλώσσα τεχνικής για να πραγματοποιήσω τα έργα μου: μια γλώσσα αντίθετη στην παράδοση, δηλαδή το άμεσο σκάλισμα, το πρόπλασμα κλπ. Από τότε σχεδιάζω μέσα στο χώρο, τόσο τον εξωτερικό όσο και τον εσωτερικό, με νήματα από ορείχαλκο και φέρνω στο φως μια δημιουργία πέρα από την επιφάνεια, στην οποία συχνά δίνω τον τίτλο *Εσωτερική ζωή*. Επιπλέον αυτή η πλαστική γλώσσα μου δίνει τη δυνατότητα να εφευρίσκω διαρκώς απροσδόκητα σχήματα. Έτσι, το φαινόμενο της δημιουργίας είναι πλήρες και καθολικό σε σχέση με το πολύπλοκο της εσωτερικής ζωής και την ψυχολογία της που εγώ ονομάζω Πρόταση για την τέταρτη διάσταση.

...Η δημιουργία είναι για μένα μια ερωτική πράξη, μια απόδραση στο επέκεινα, με οδηγό την ευαισθησία μου. Πιθανώς διαθέτει ο δημιουργός μια έκτη αίσθηση. Πιστεύω πως σε κάθε έργο υπάρχει μια ψυχή· αυτό είναι εκείνο που αναζητώ, για να γίνουν ανθρώπινες οι δημιουργίες μου και καθεμιά τους να γίνει τόπος απόδρασης. Ο γνήσιος καλλιτέχνης είναι εκείνος που αναγγέλλει και καταγγέλλει την εποχή του. Το μυστήριο της ζωής πάει πολύ πιο πέρα από την επιφάνεια, και το μάτι του δημιουργού πρέπει να εκθέτει την προσωπική του αίσθηση στα έργα του.

Κώστας Ανδρέου

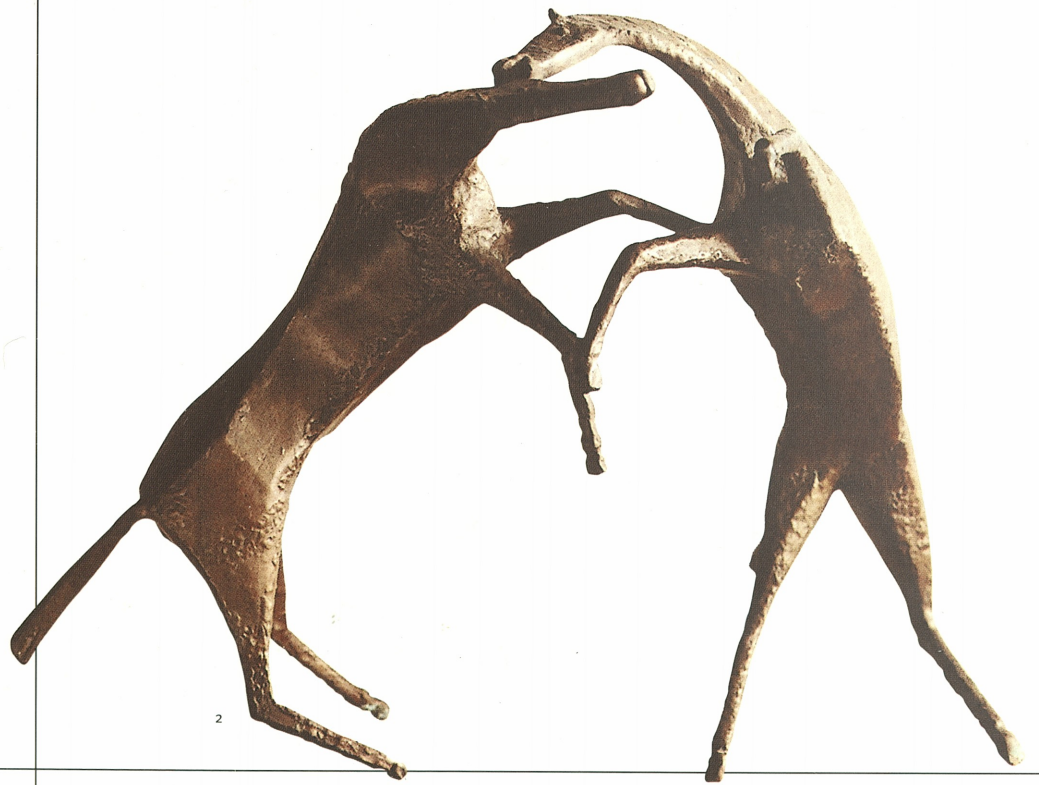

Το κείμενο δημοσιεύεται στον Κατάλογο: *Ανδρέου*, Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων, 1998.

1

2

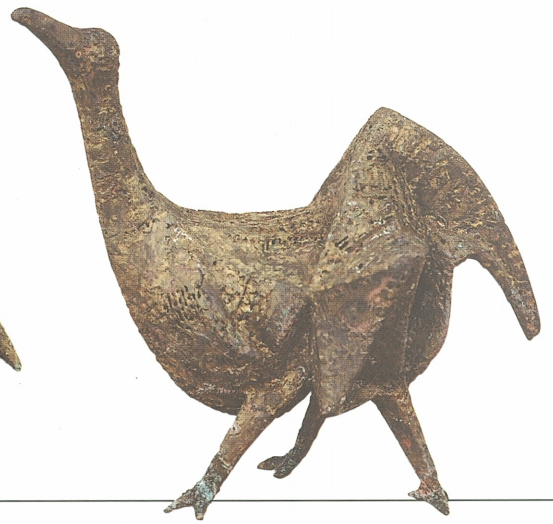
- 1 Άλογο και καβαλάρης,
Cheval et chevalier, 38x28x12, 1954
- 2 Αγάπη αλόγων,
Deux Cheveaux, 48x65x65, 1956

1

2

3

- 1 Η γάτα μου, Chat, 73x63x20, 1948
- 2 Κότα με τρία πόδια (μικρή),
Cocotte à trois pattes, 37x21x21, 1979
- 3 Κότα με τρία πόδια (μεγάλη),
Cocotte à trois pattes, 54x34x27, 1979

4

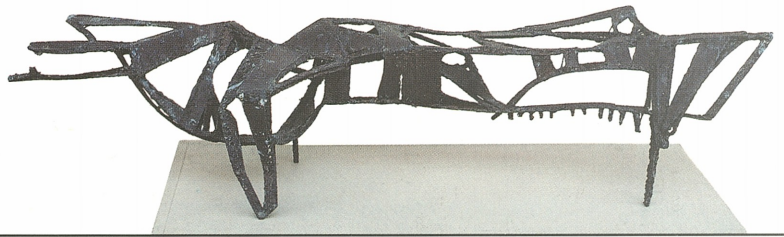

5

4 Ταύρος, Taureau,
70x27x20, 1954
5 Ταύρος, Taureau,
90x32x38, 1956

1

2

3

4

5

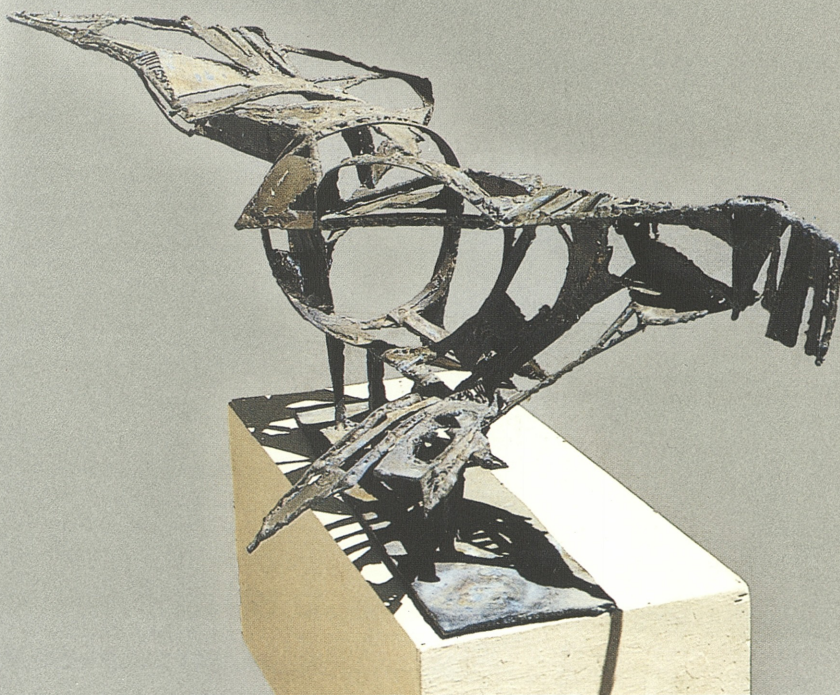
- 1 Πουλί του παραδείσου,
L'oiseau de paradis, 65x65x65, 1971
- 2 Σκελετός πουλιού,
Carcasse d'oiseau, 105x27x27, 1957
- 3 Πουλί, Oiseau, χωρίς διαστάσεις, 1957
- 4 Δύο Πουλιά - Άνοιξη,
Printemps 93x50x37, 1957
- 5 Πελαργός, La cigogne, 92x92x33, 1956

6

7

8

9

- 6 Πουλί; Oiseau, 68x28x19, 1956
 7 Κύνκος, Cygne, 43x48x43, 1953
 8 Σκελετός πουλιού,
 Carcasse d'oiseau, 105x27x27, 1956-7
 9 Ίκαρος, Icare, 180x44x44, 1957

1

2

3

4

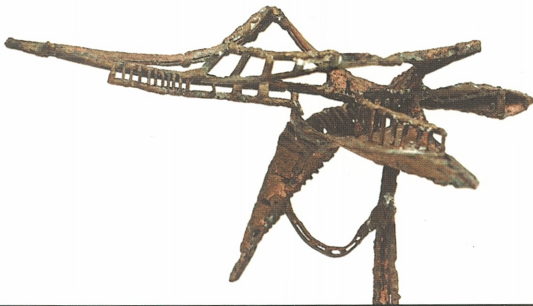
- 1 Πουλί-Λύρα, Oiseau-Lyre,
70x33x17, 1967
- 2 Φλαμέγκο, Flamenco,
143x80x41, 1958
- 3 Πρόσκληση, Invitation,
60x43x48, 1958
- 4 Μικρό πουλί, Petit Oiseau,
14x6, 1960

5

6

7

8

9

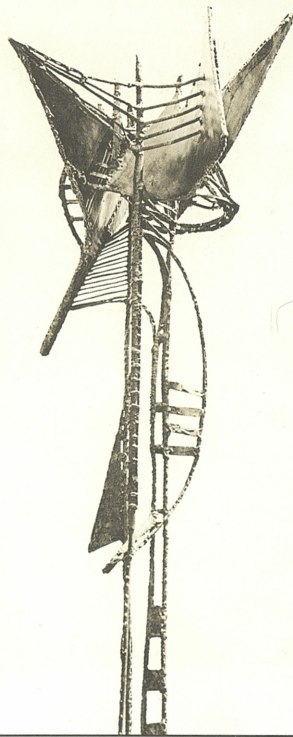
- 5 Ο Γλάρος, La mouette,
70x31x24, 1969
6 Πληγωμένο πουλί, Oiseau blessé,
133x96x86, 1954
7 Πουλί, Oiseau, 35x23x20, 1959
8 Μεταξύ ουρανού και γης, Entre ciel et terre,
79x35x27, 1959
9 Τόπος φυγής, Lieu d' evasion,
165x81x74, 1960

1

2

3

4

5

- 1 Μεταξύ ουρανού και γης, Entre ciel et terre,
χωρίς διαστάσεις, 1969
- 2 Νίκη, Victoire, 70x21x21, 1964
- 3 Συμφωνία πουλιών, Symphonie d'oiseaux,
139x70x33, 1975
- 4 Μεταξύ ουρανού και γης, Entre ciel et terre,
46x24x12, 1965
- 5 Πουλί προς τον ουρανό, Oiseau vers le Ciel,
174x52x48, 1978

7

6

6 Πουλί του Ζενίθ, Oiseau du Zénith,
280x86x33, 1965

7 Από τη μια νίκη στην άλλη, D'une victoire
à l'autre, 156x60x47, 1962

8 Νίκη, Victoire, 116x226x90,
1952-53, ΠΠ.2001.799

8

1

2

3

4

- 1 Πουλί που στριφογυρνά,
Oiseau virevoltant, 36x30x32, 1971
- 2 Δύο πουλιά, Deux oiseaux,
100x42x21, 1984
- 3 Ίκαρος, Icare, 43x30x30, 1993
- 4 Χίλια και ένα πουλιά,
Mille et un oiseaux, 107x64x27, 1975

5

6

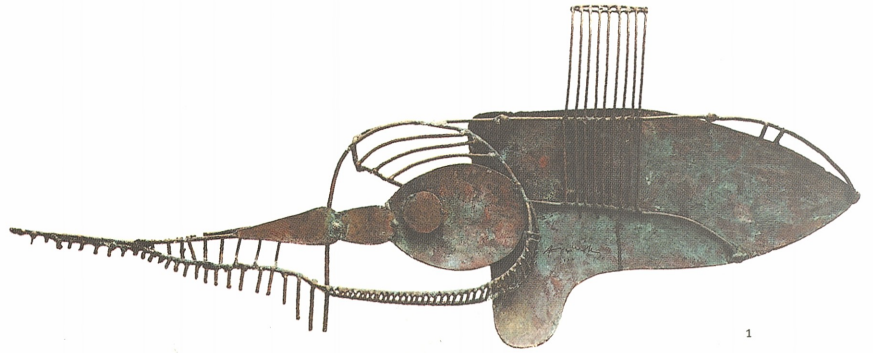

7

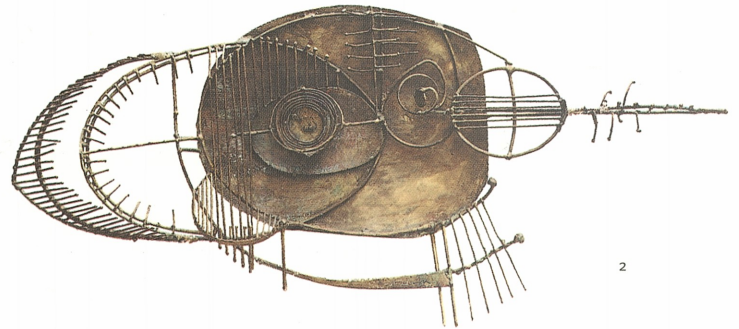

8

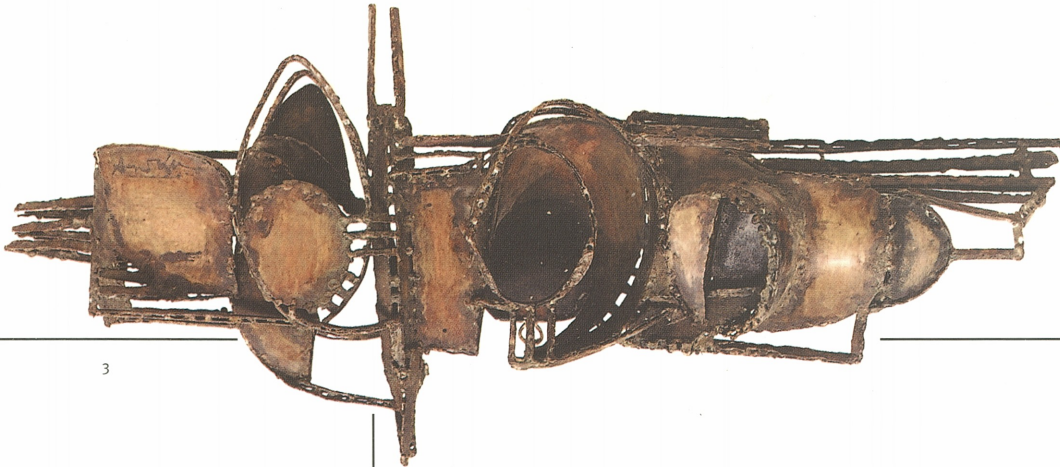
- 5 Πουλί που δεν πετά, Oiseau qui ne vole pas,
75x29x29, 1994
- 6 Πουλί, Oiseau, 65x50x11, 1968
- 7 Μάτι - Χορός δύο πουλιών, Oeil - Danse des oiseaux,
137x53x27, χωρίς χρονολογία
- 8 Πουλί με τρία πόδια, Oiseau aux trois pieds,
51x21x38, 1979

1

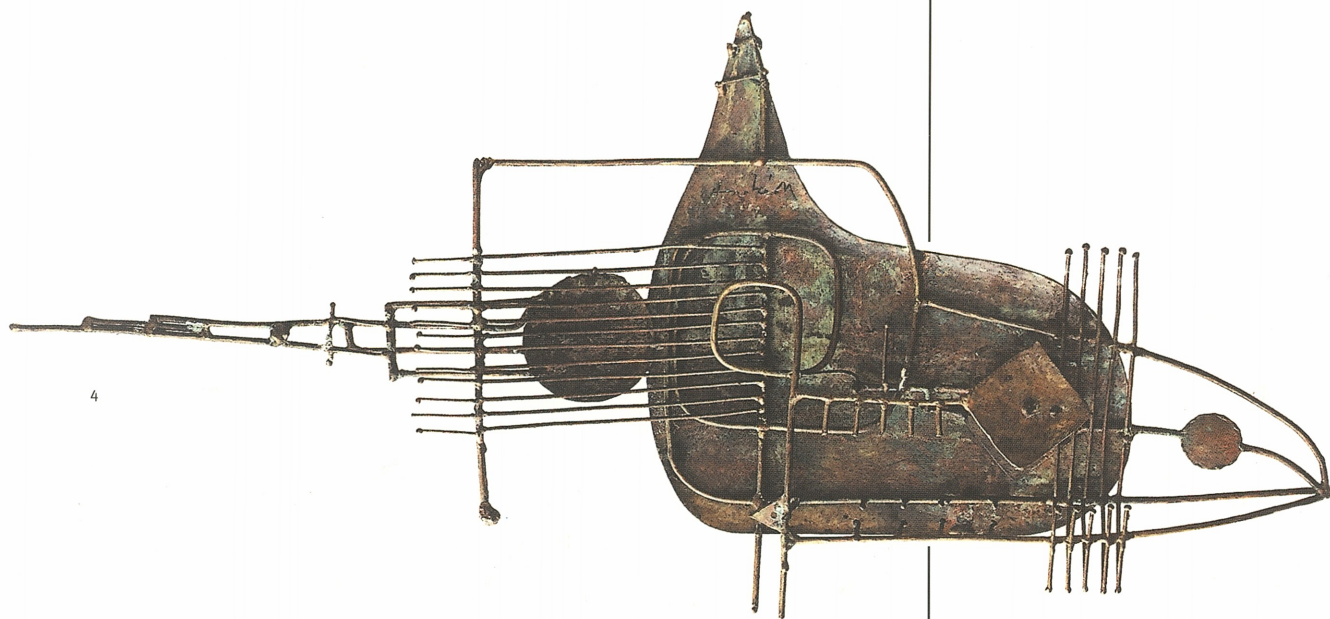

2

3

- 1 Φανταστικό πουλί,
Oiseau Fantastique, 103x43x7, 1997
- 2 Φανταστικό πουλί,
Oiseau Fantastique, 108x48x4, 1997
- 3 Σφήγκα, La Guère, 97x42x21, 1964.

4

5

- 4 Φανταστικό πουλί,
Oiseau Fantastique, 87x43x7, 1997
- 5 Φασιανός, Faisan,
121x27x16, 1977

1

2

3

- 1 Σειρήνα, Sirène,
60x68x64, 1956
- 2 Λευκωσία, Leucosia,
53x27x21, 1957
- 3 Σειρήνα - Λευκωσία, Sirène,
χωρίς διαστάσεις, 1956

4

5

6

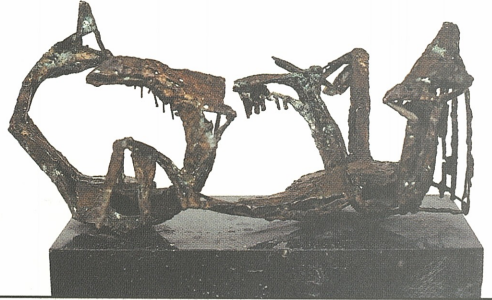

7

- 4 Η Ροδοδάκτυλος, L' Aurore,
85x45x60, 1953
5 Όρθια σειρήνα, Sirène debout,
238x70x86, 1964
6 Σειρήνα, Sirène, 70x14x27, 1956
7 Σειρήνα, Sirène, 70x33x21, 1976

1

2

3

4

- 1 Μικρή σειρήνα, Petite Sirène,
χωρίς διαστάσεις, 1957
2 Σειρήνες, Sirènes, 42Χ34Χ20
3 Καθεδρικός, Cathédrale, 26x24x24, 1958
4 Ζώψιο, Le insecte, 21x13x10, 1959

5

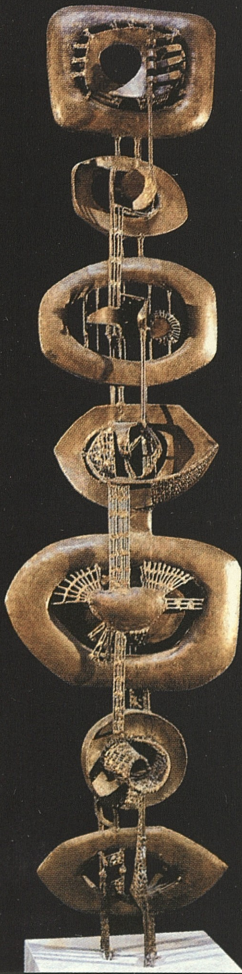

6

7

- 5 Μεσόγειος, La Méditerranée,
220x56x60, 1959
6 Άρπα, Arpa, 85x45x50, 1953
7 Η Μεγάλη Σειρήνα, La Grande Sirène,
231x98x92, 1956

1

2

3

- 1 Κολόνα - Επτά χρόνοι, Colonne - Sept Temps,
215x53x19, 1968
- 2 Θηλυκή μουσική, Musique Féminine,
150x81x74, 1973
- 3 Ανοιχτή κολόνα - τρεις χρόνοι,
Colonne ouverte - trois temps, 152x45x43, 1971

4

5

6

- 4 Ανοιχτή Κολόνα, Colonne ouverte,
152x45x43, 1971
- 5 Ανοιχτή κολόνα, Colonne ouverte,
190x35x30, 1970
- 6 Θηλυκή μουσική, Musique Féminine,
210x50x50, 1974

1

2

3

4

- 1 Άουσβιτς, Auschwitz,
127x82x41, 1967, ΠΙΤ.2001.796
- 2 Θεϊκή κολόνα, Colonne divine,
130x21x21, 1989
- 3 Αγαπημένη μούμια, Momie Darling,
158x39x21, 1997
- 4 Φανταστικό ζευγάρι,
Couple imaginaire, 200x30x17, 1971

5

6

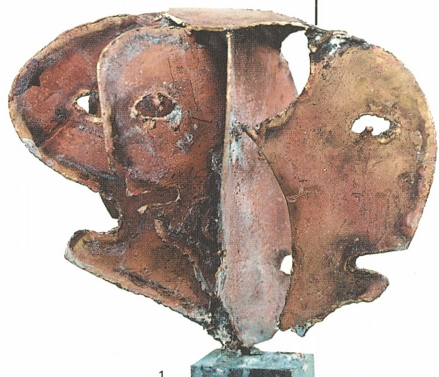

7

- 5 Κολόνα, Colonne,
82x32x12, 1958
6 Κολόνα, Colonne,
53x11x5, 1958
7 Κολόνα, Colonne,
34x6x6, 1965
8 Κολόνα, Colonne,
72x13x12, 1991

8

1

2

3

4, 5

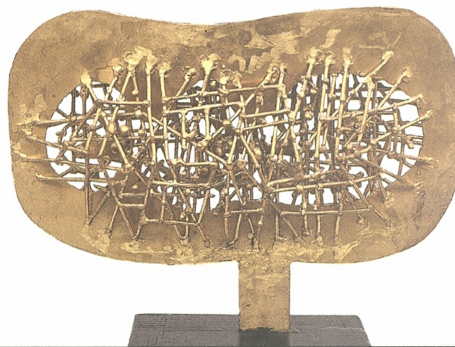
- 1 Τιμή στον ποιητή Καβάφη, Hommage au poète Kavafis, χωρίς διαστάσεις, 1998
- 2 Διάλογος, Dialogue, 63x43x27 (το κάθε κεφάλι), 1975
- 3 Κατεστραμμένος άνθρωπος, Homme détruit, 33x33x25, 1975
- 4 Στο τέλος της ζωής, A la fin de la vie, 75x43x37, 1980
- 5 Τελευταία πνοή - Ενθύμιο Κατοχής, Au bout du souffle, 60x42x30, 1980

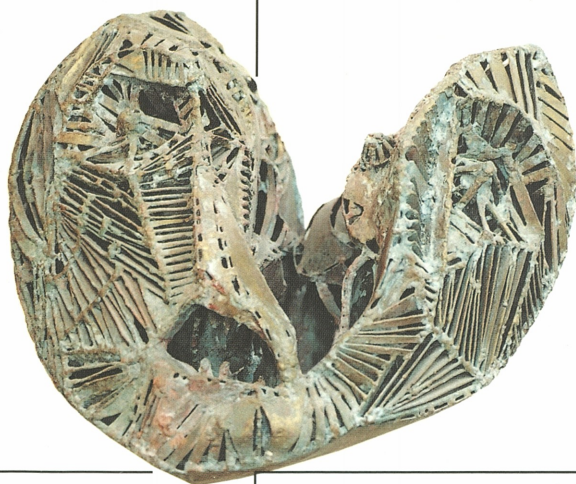
1

2

3

4

5

- 1 Η ψυχή του ποιητή, L' âme du Poète, 37x25x15, 1987
- 2 Πέρα από το πρόσωπο, Au delà du visage, 110x33x21, 1966
- 3 Τιμή στην Jeanne d' Arc, Hommage à Jeanne d'Arc, 35x26x7, 1989
- 4 Κατεστραμμένος άνθρωπος - Ενθύμιο της κατοχής, Homme Détruit, 65x65x50, 1975
- 5 Τέσσερα κεφάλια, Quatre Têtes, 27x14x14, 1971

6

7

8

9

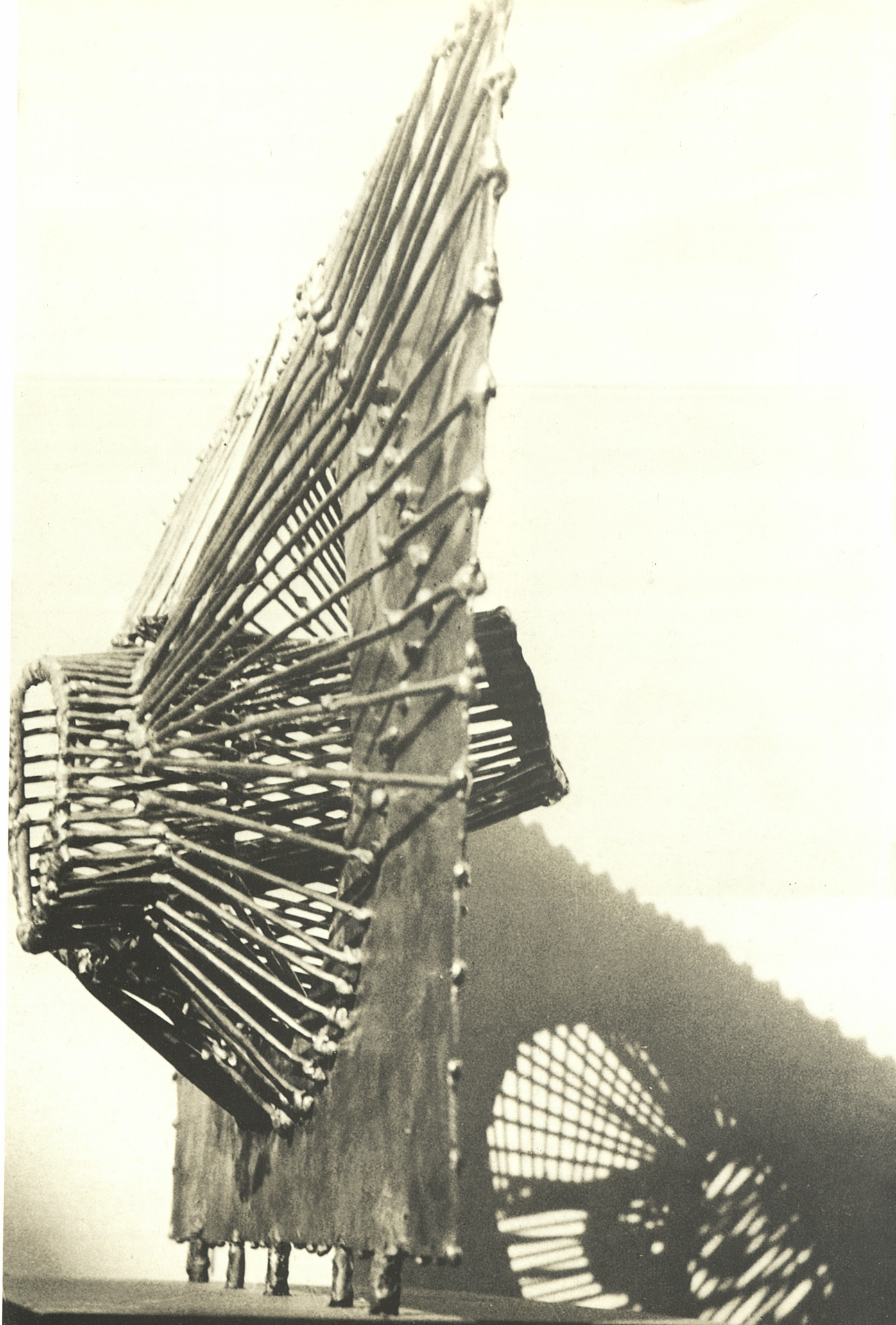

10

11

- 6 Τέσσερα κεφάλια, Quatre têtes, 27x27x21, 1985
 7 Αυγό - Δύο πρόσωπα, L' oeuf, 53x42x50, 1981
 8 Κεφάλι, Tête, 42x27x21, 1973
 9 Κύκλωπας, Cyclope, 54x37x27, 1976
 10 Εγκώμιο στον Dante, Hommage à Dante 38x29x19, 1987
 11 Κεφάλι, Tête, 38x24x24, 1975

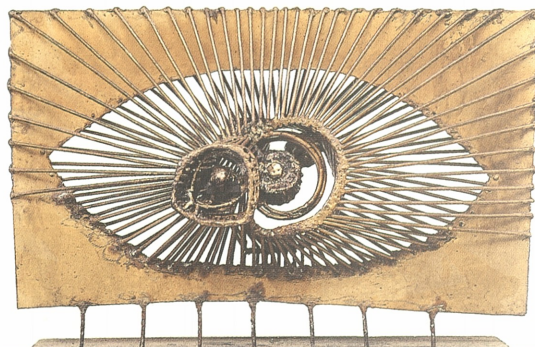

2

- 1 Μάτι – Παρατηρητικότητα, Oeil vision, 42x21x11, 1969
- 2 Μάτι, Oeil, 17x7x17, 1971

1

2

3

4

- 1 Μάτι - Ξύπνημα, Oeil - Réveil, 27x12x22, 1970
 2 Τα μάτια μέσα στα μάτια, Les yeux dans les yeux, 60x34x21, 1971
 3 Μάτι - Ήλιος, Oeil - Soleil, 33x33x6, 1987
 4 Τα μάτια μέσα στα μάτια, Les yeux dans les yeux, 60x34x21, 1971

5

6

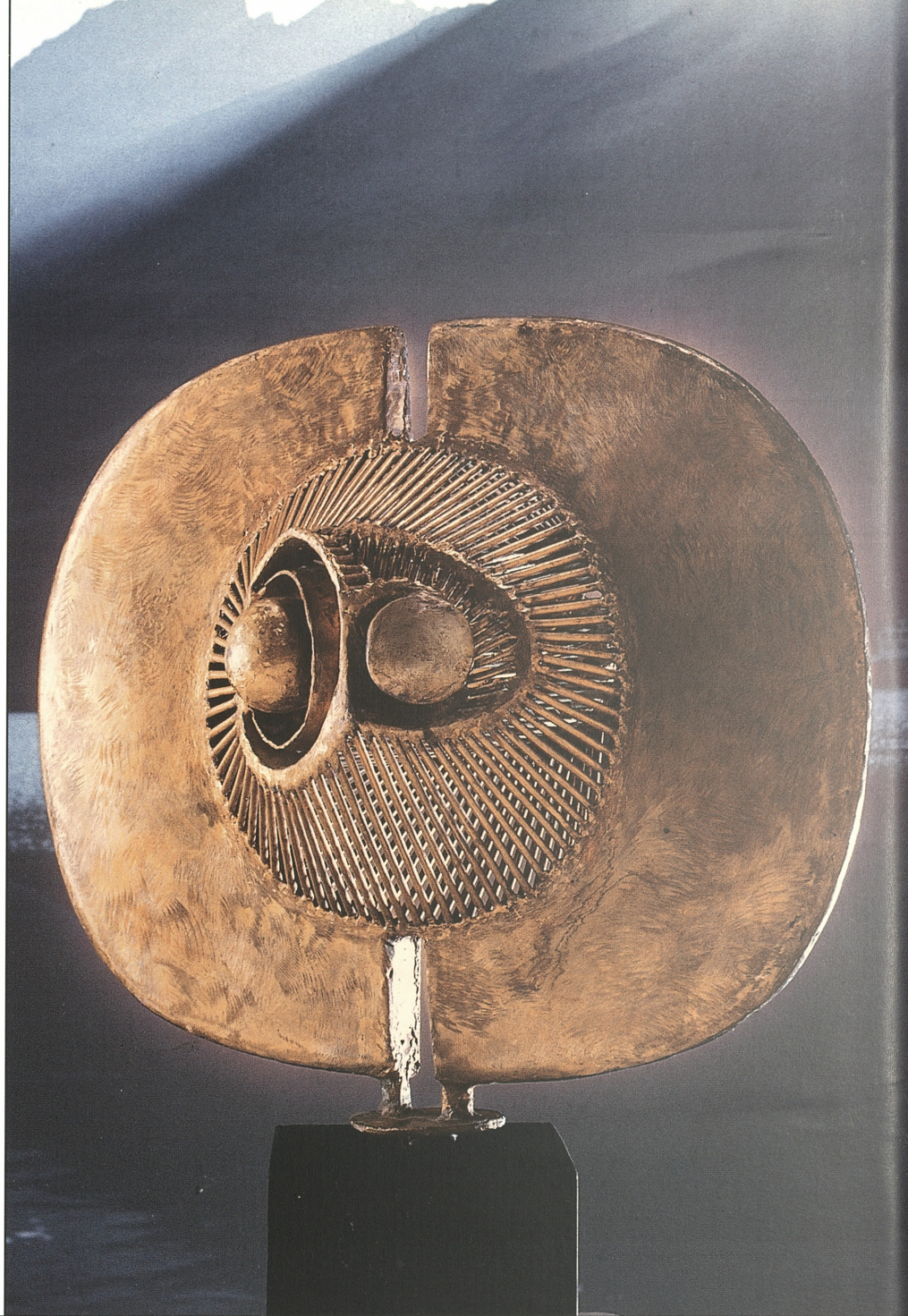

7

- 5 Μάτι Ραντάρ, Oeil Radar, 77x24x24, 1972
6 Πέρα από το μάτι, Au-delà de l'oeil,
37x37x20, 1996
7 Ξύπνημα, Réveil, 70x63x21, 1971

1

2

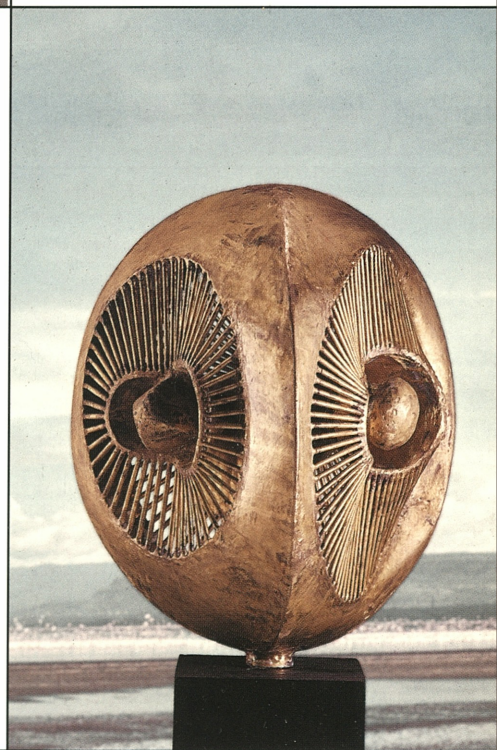
- 1 Το μάτι της Γης, Oeil de la terre,
30x24x16, 1989
- 2 Τα μάτια της κουκουβάγιας, Oeil Chouette,
53x33x17, 1974

3

4

5

6

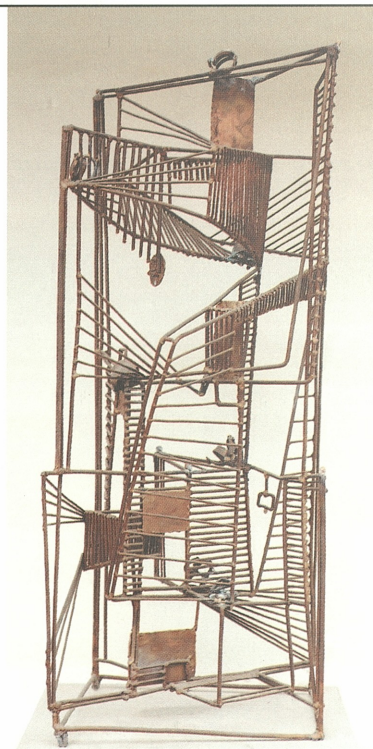
- 3 Τα μάτια της Θάλασσας, Les yeux de la mer, 140x53x18, 1981
- 4 Πέρα από το μάτι, Au-delà de l'oeil, 240 διάμετροςx30, 1972, ΠΤ 2001.800
- 5 Υδρόγειος - Τρία μάτια, Globe - Trinité, 63x43x43, 1974
- 6 Τα μάτια της γης, Les yeux de la terre, 30x26x17, 1989

1

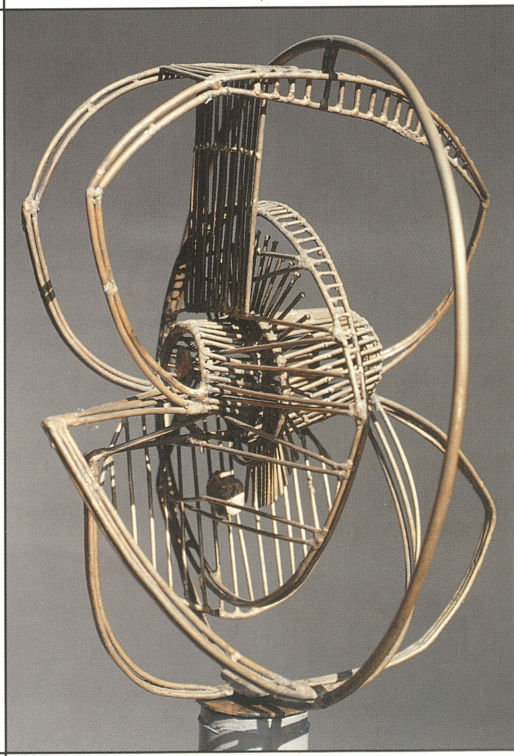

2

3

- 1 Διαστημόπλοιο, *Vaisseau spatial*,
85x93x40, 1973
- 2 Εσωτερική και πολύπλοκη διάσταση,
Espace intérieur et complexe 75x30x40, 1972
- 3 Για ένα ταξίδι, *Pour un voyage*,
86x43x41, 1974

- 4 Εύπνημα αγάπης, Oeil Globe,
56x53x42, 1973
5 Φυγή μέσα στη φόρμα,
Evasion dans la Forme,
58x56x53, 1978

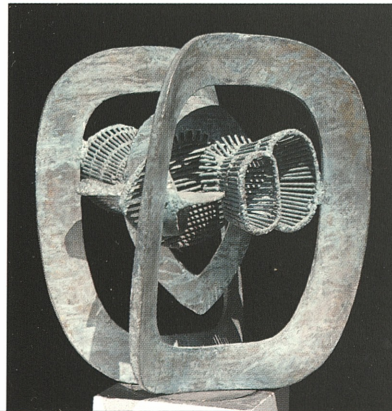
1

2

3

4

5

- 1 Εσωτερική ζωή της φόρμας,
Vie intérieure des Formes, 58x18x10, 1990
- 2 Παρατηρητικότητα, Entrevue, 70x43x37, 1989
- 3 Αύριο, Demain, 120x103x103, 1995
- 4 Σχέσεις της φόρμας εσωτερικής - εξωτερικής,
Relation Intérieure - Extérieure, 71x50x50, 1974
- 5 Εσωτερική ζωή της φόρμας,
Espace intérieur, 70x70x43, 1971

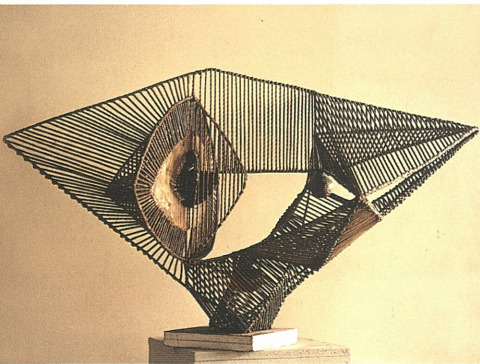
6

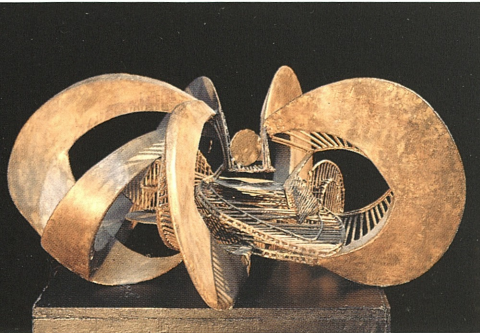
7

6 Φόρμες εσωτερικές, *Formes intérieures*,
58x56x53, 1977

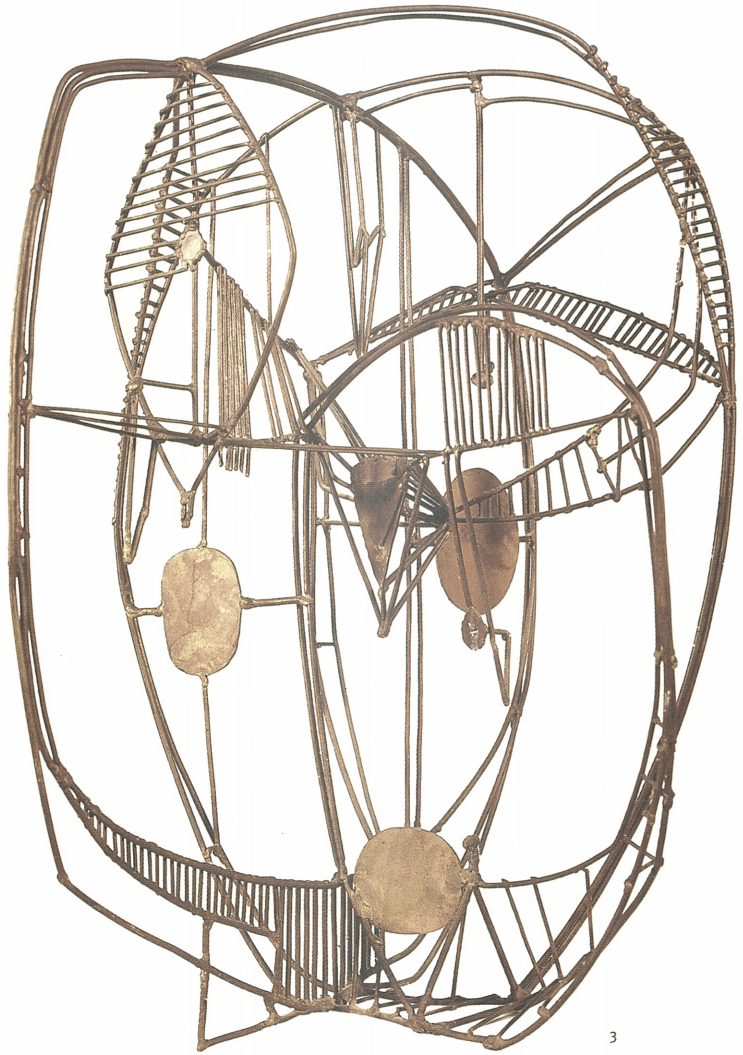
7 Εσωτερική ζωή της φόρμας, *Espace intérieur*,
37x30x29, 1972

1

2

3

4 →

- 1 Πρόταση στην Τέταρτη Διάσταση, Introduction à la 4ème dimension, 109x56x53, 1971
- 2 Πρόταση στην Τέταρτη Διάσταση, Introduction à la 4ème dimension, 109x55x53, 1971
- 3 Χώρος, Espace, 70x60x50, χωρίς χρονολογία, ΠΠ.2001.795
- 4 Διαστημόπλοιο, Vaisseau spatial, 80x47x34, 1972

1

2

- 1 Γονιμοποίηση, Germination,
28x25x15, 1994
- 2 Ιπτάμενο αβγό, L'oeuf volant,
52,5x25x25, 1998

3

4

3 Το γεγονός της γέννησης,
Manifestation de la naissance,
27x24x17, 1975

4 Ερωτική καρδιά, La coeur amouree,
40x33x35, 1973

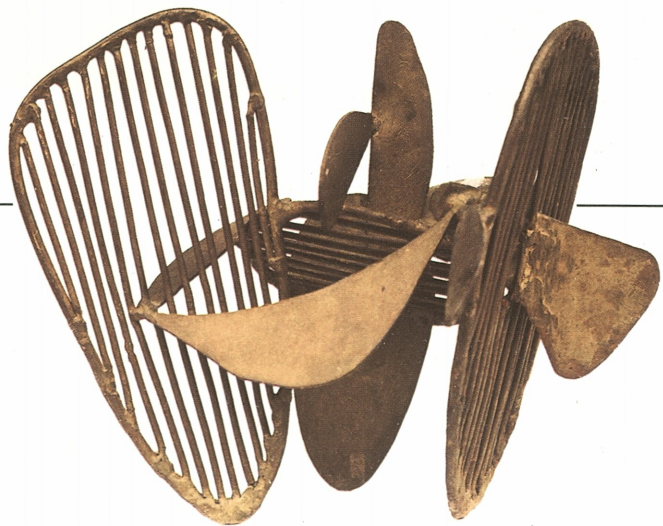
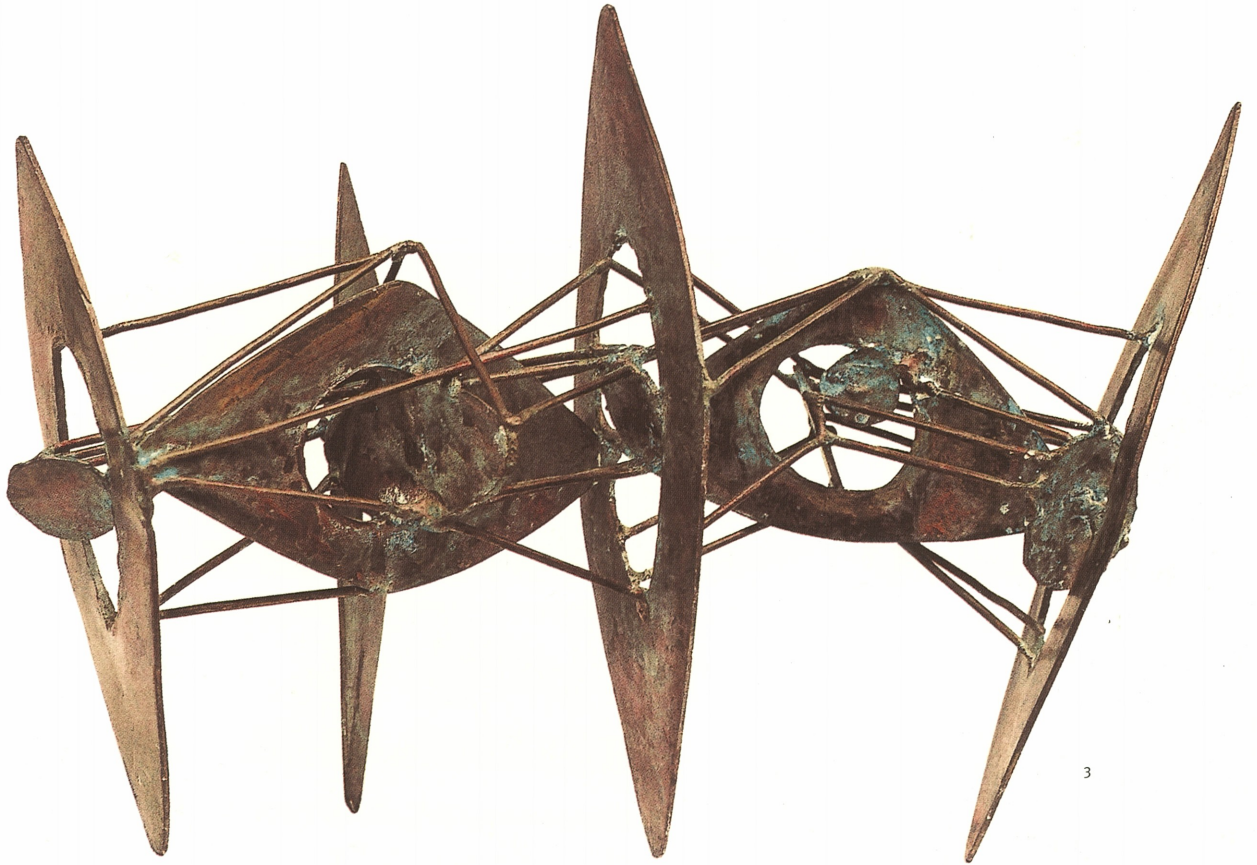

1

2

- 1 Οικογένεια, Famille,
46x27x18, 1976
- 2 Το αυγό - «Οικογένεια»,
L'oeuf, 26x86x130, 1987-8
- 3 Χορός, Danse, 38x28x16, 1970
- 4 Χορός, Danse, 33x18x25, 1965

1

2

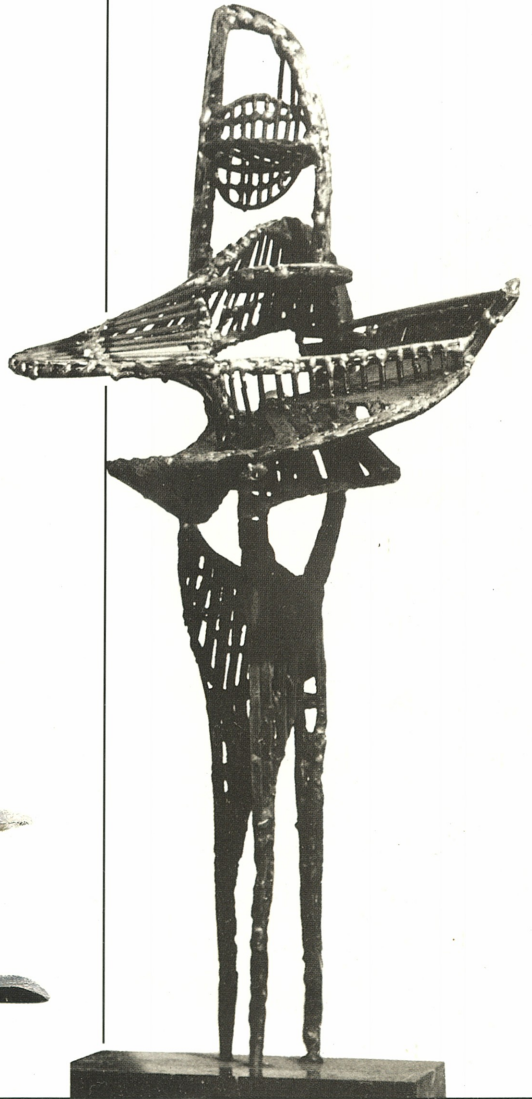
3

4

- 1 Χορός, Danse, 24x14x11, 1959
- 2 Αγάπη Κυμάτων, Amour des vagues, 70x53x18, 1981
- 3 Μαύρη χορεύτρια, Danseuse noire, 67x30x24, 1963
- 4 Αγάπη Κυμάτων, Amour des vagues, 100x90x19, 1975

5

7

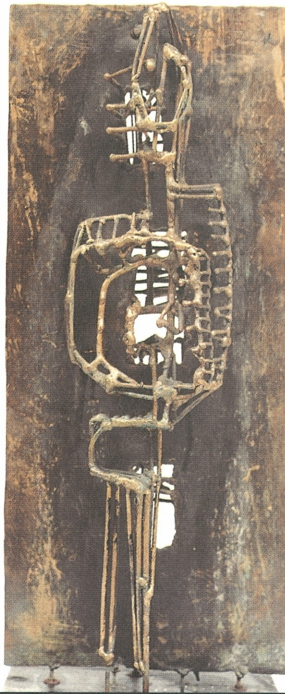

6

- 5 Αγάπη Κυμάτων, Amour des vagues,
χωρίς διαστάσεις, 1977
- 6 Αγάπη Κυμάτων, Amour des vagues,
300x75x53, 1975
- 7 Μαύρη χορεύτρια, Danseuse noire,
67x30x24 1964

1

2

3

- 1 Εύα, Idole, 43x21, 1987
- 2 Φανταστικό ζευγάρι, Couple imaginaire, 43x19x14, 1969
- 3 Οικογένεια, Famille, 27x17x3, 1960

4

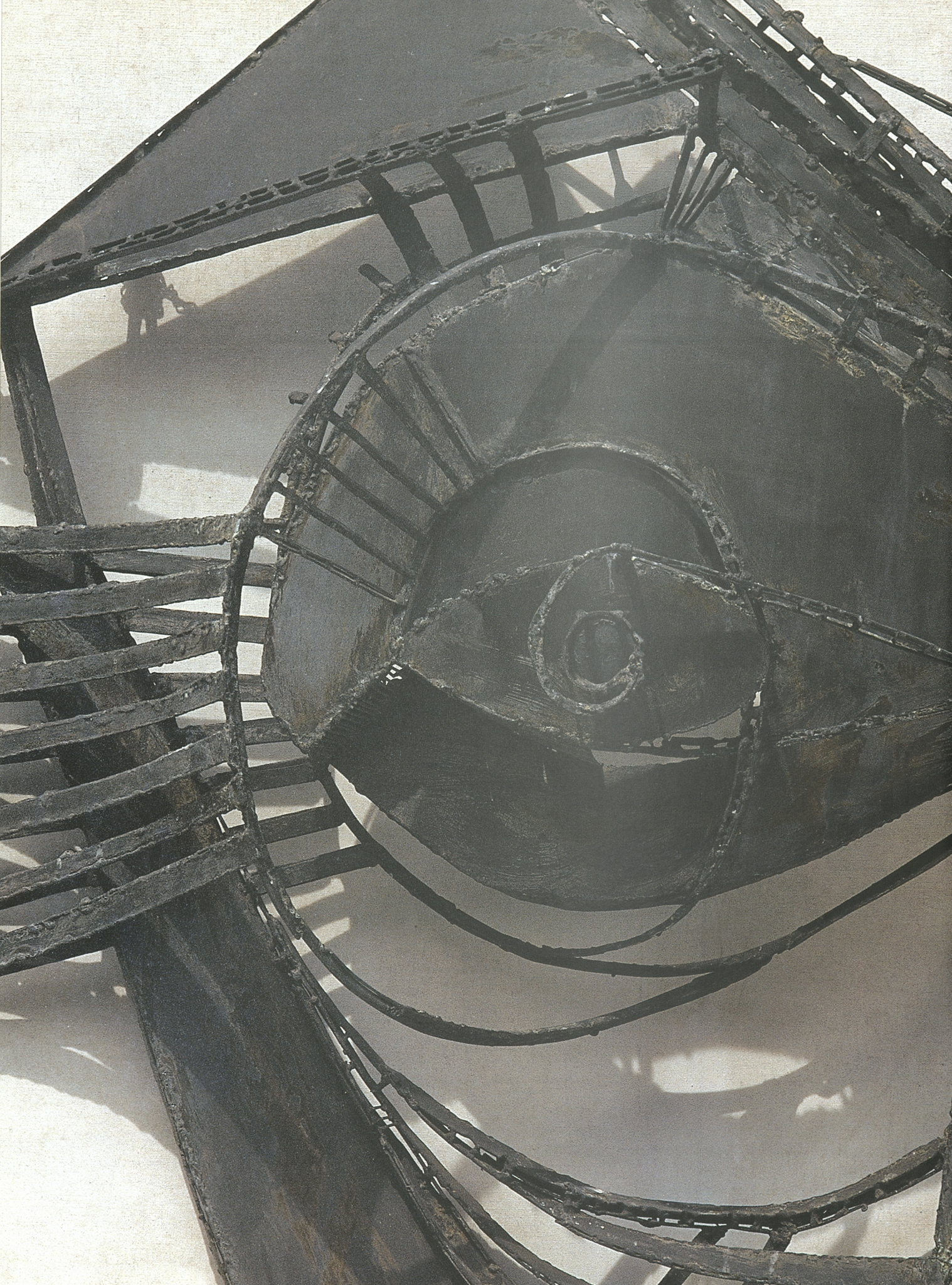

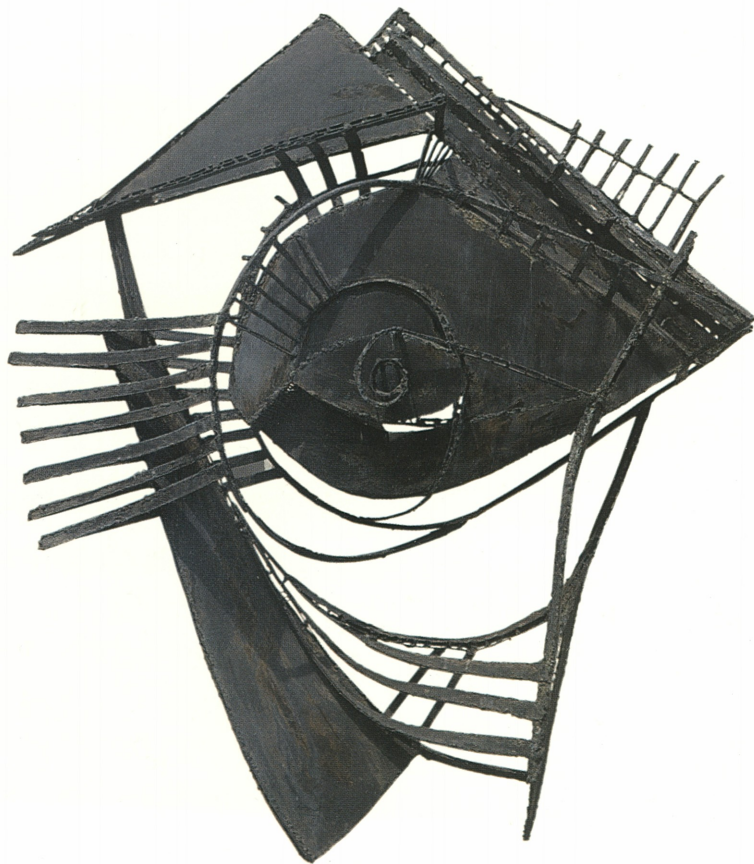
5

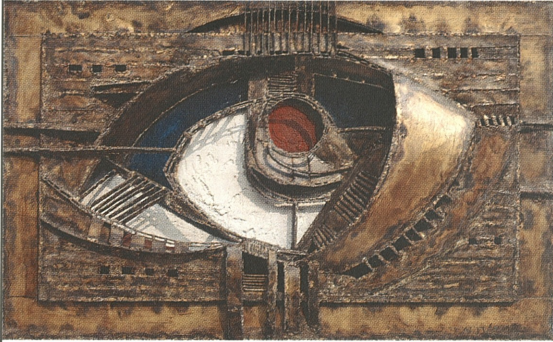
6

- 4 Θησαυρός που ξαναβρέθηκε, Trésor retrouvé,
98x54x27, 1996
5 Μέρα και νύχτα, Jour et Nuit, 28x54x7, 1969
6 Εύπνημα, Réveil, 27x21x7, 1969

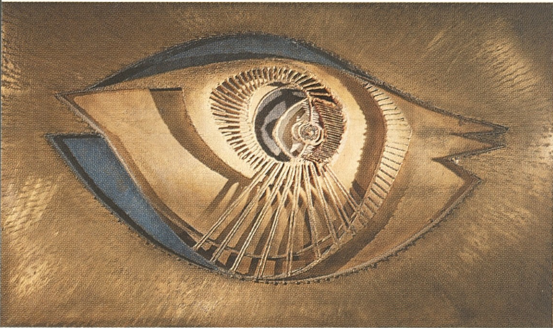

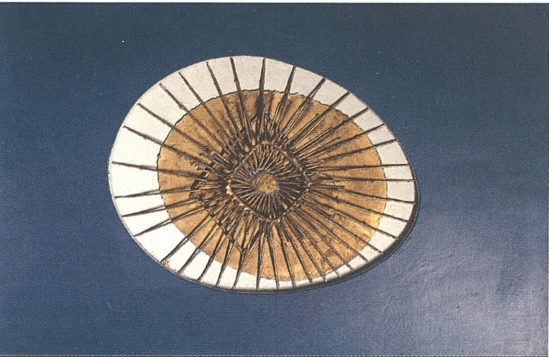
Για ένα βλέμμα, Pour un regard,
120x115, 1965
ΠΤ 2001.797

1

2

3

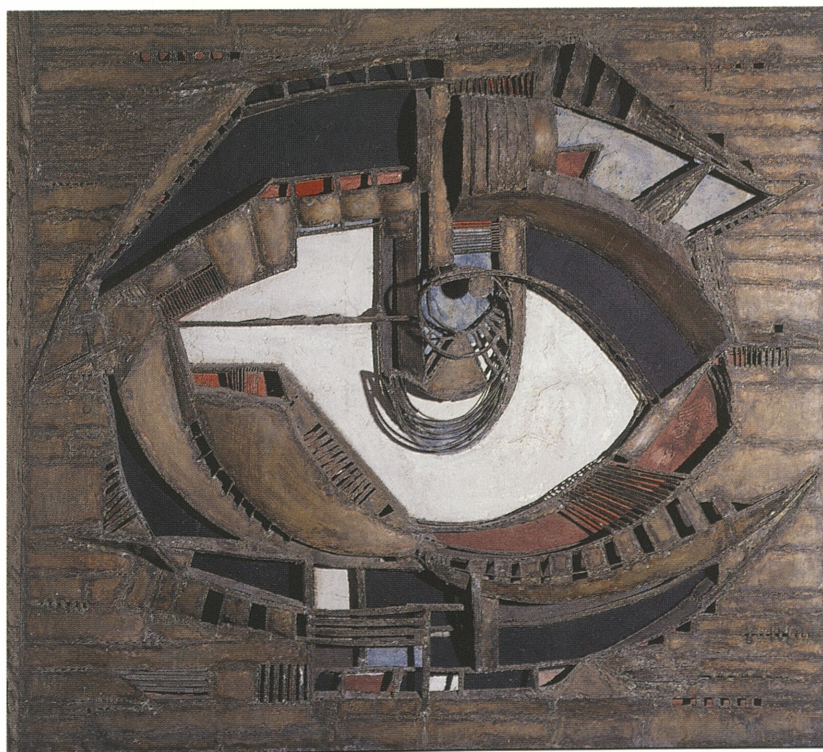

5

4

- 1 Παρατηρητικότητα, Observation, 120x73, 1965
- 2 Χρυσό μάτι, Oeil d'Or, 117x69, 1969
- 3 Όραση, Vision, 73x53, 1973
- 4 Πεταλούδες, Papillons, 53x30,5, 1964
- 5 Οικογένεια του διαστήματος, Famille de l'Espace, 82x55x12, 1976

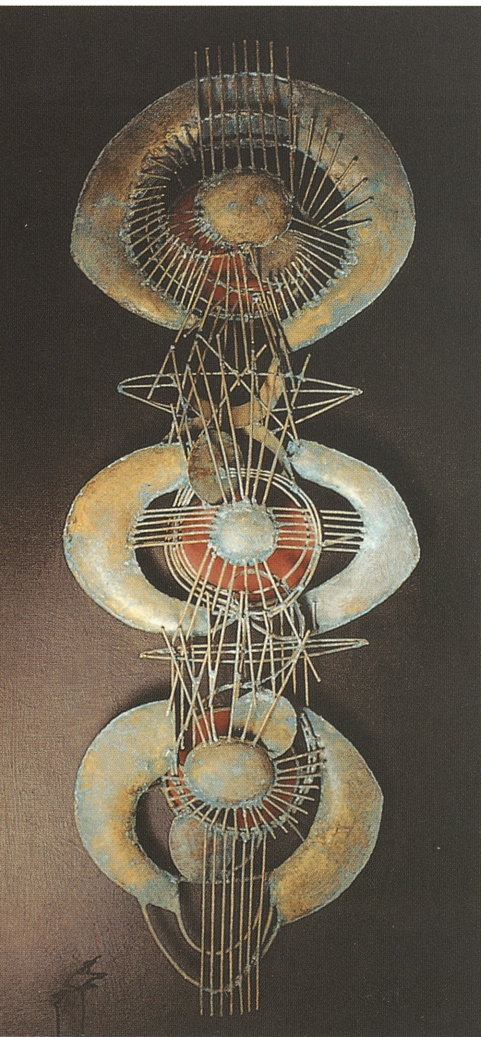
6

7

6 Μάτι Ήλιος, Oeil-Soleil,
17x151, 1965

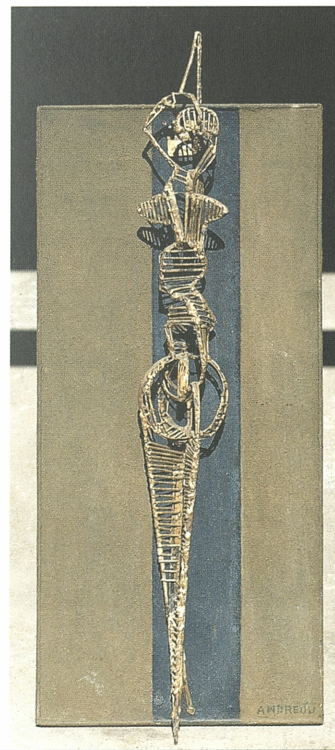
7 Θεά, Déesse, 180x40x79,
2001

1

2

3

- 1 Τριάδα, Trinité, 152x57, 1994
 2 Ήλιος βασιλιάς, Soleil Roi,
 233x95, 1963
 3 Χορεύτρια, Danseuse,
 102x40, 1967

4

5

6

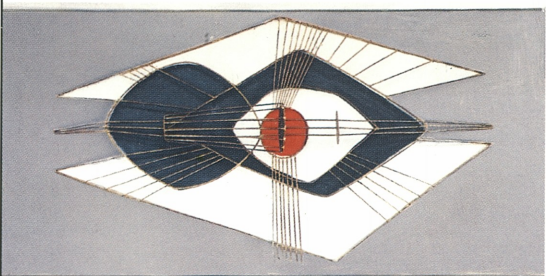
- 4 Σωκράτης, Socrates, 27x43, 1988
 5 Συμφωνία Πουλιών,
 Symphonie d'oiseaux, 215x35, 1963
 6 Πτώση πουλιού, Chute d'oiseau,
 210x116, 1965

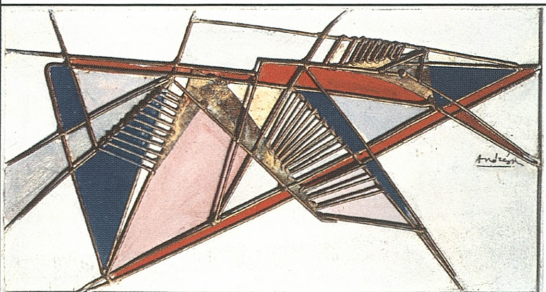
1

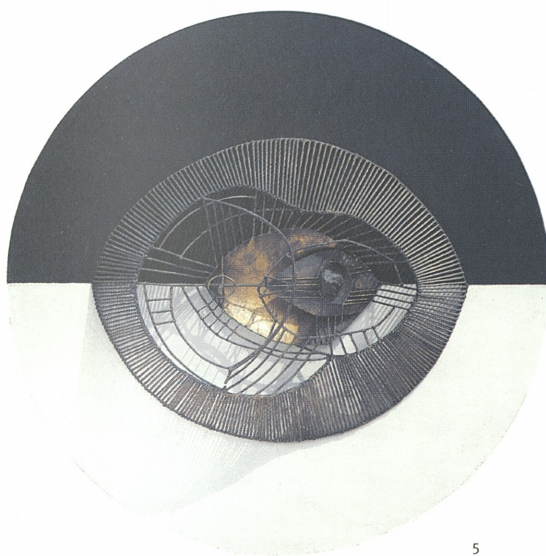
2

3

4

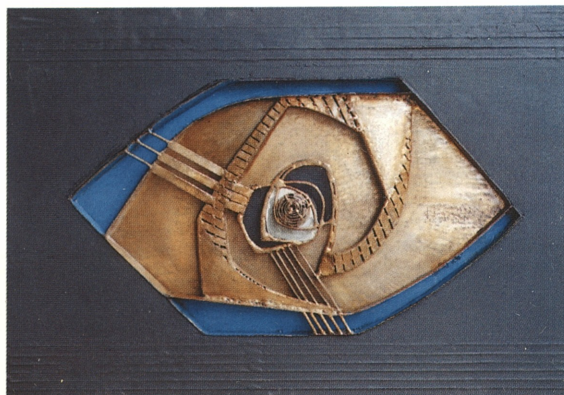

5

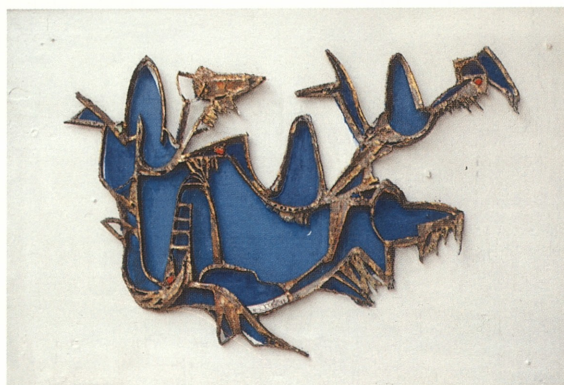
- 1 Ελληνικός Χορός, Danse grecque,
122x90, 1965
- 2 Όπως ένα μάτι, Comme un oeil,
30x41, 2002
- 3 Πρίσμα, Prisme, 166x86, 1972
- 4 Έντομο, Insecte, 43x27, 1971
- 5 Μάτι - Πρίσμα, Oeil - Prisme,
135x135x21, 1968

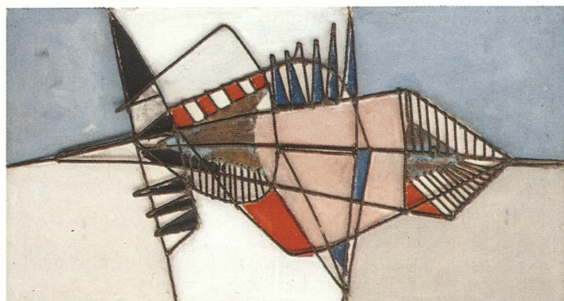
6

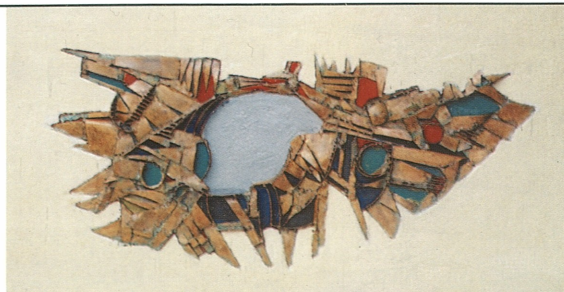
7

8

9

10

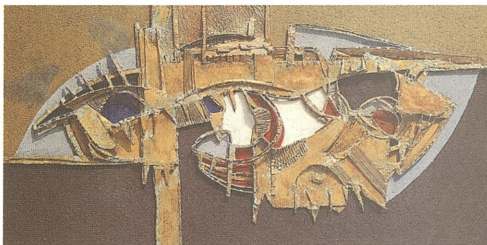
- 6 Ξύπνημα Αγάπης, Réveil d'Amour,
113x78x23, 1991
7 Μαύρο Μάτι, Oeil Noir, 103x71, 1967
8 Κύματα, Vagues, 116x70, 1958
9 Ψάρι, Poisson, 89x36, 1971
10 Άνοιξη, Printemps, 113x58, 1963

1

2

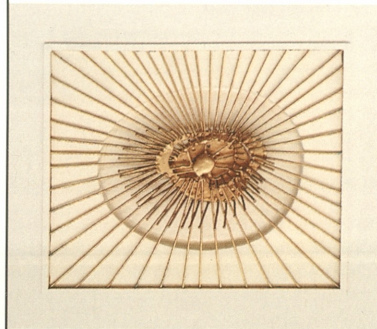
3

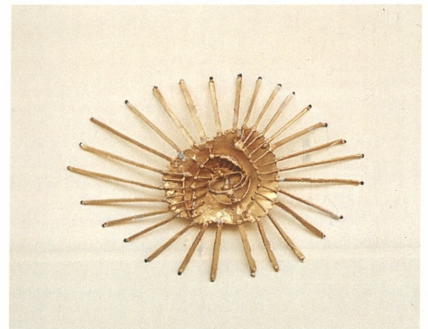
4

- 1 Παρατηρητικότητα, Observation, 109x65, 1970
- 2 Πουλιά - Αγάπη στη διάσταση, Oiseaux - Amour à l'Espace, 134,5x65, 1966
- 3 Πρίσμα, Prisme, 123x57, 1964
- 4 Μικρό Ανάγλυφο, Petit Relief, 89x36, 1971

5

6

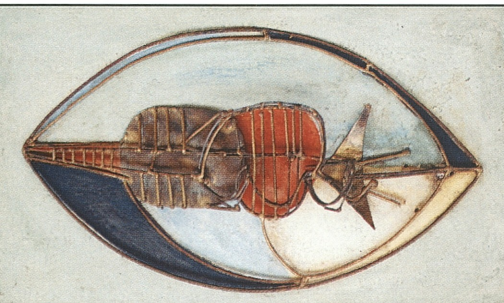
7

8

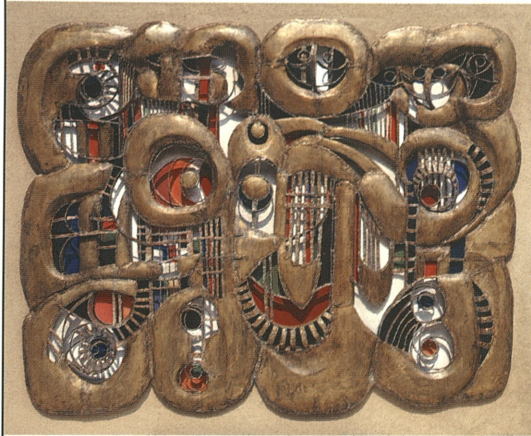
- 5 Χωρίς τίτλο, 43x35, 1975
 6 Μάτι - Ήλιος, Oeil Soleil,
 54x43x7, 1975
 7 Ανατολή, Orient, 211x113, 1972
 8 Πληγωμένο Πουλί, Oiseau blessé,
 133x120, 1964

2

- 1 Ψάρι, Poisson, 58x42,
χωρίς χρονολογία
2 Σαλιγκάρι, Escargot,
56x26, 1971

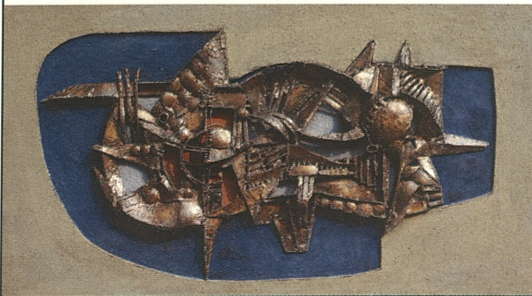
1

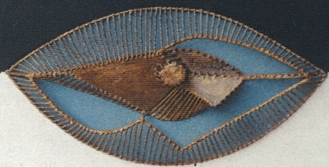
3

4

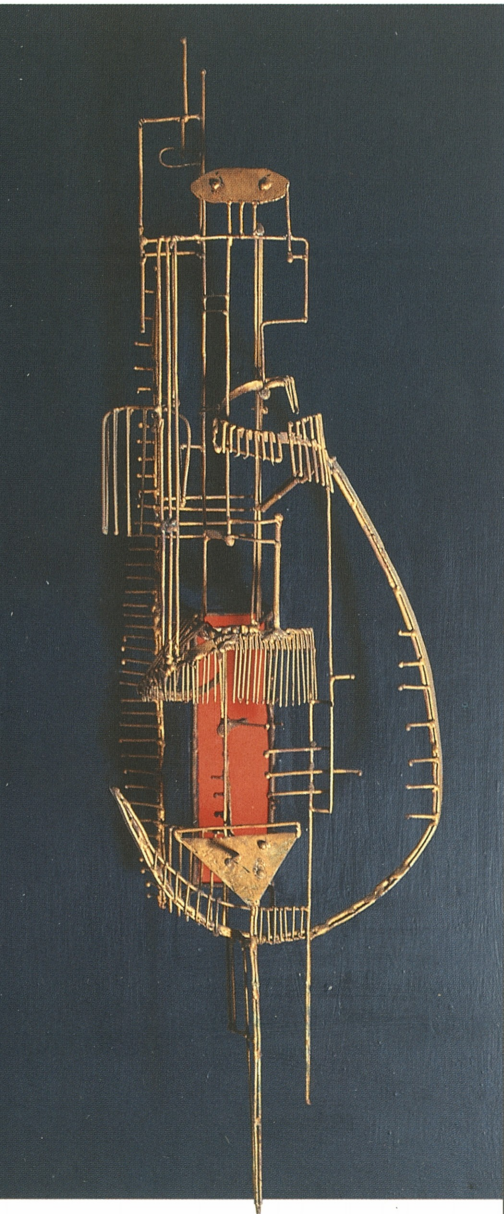

5

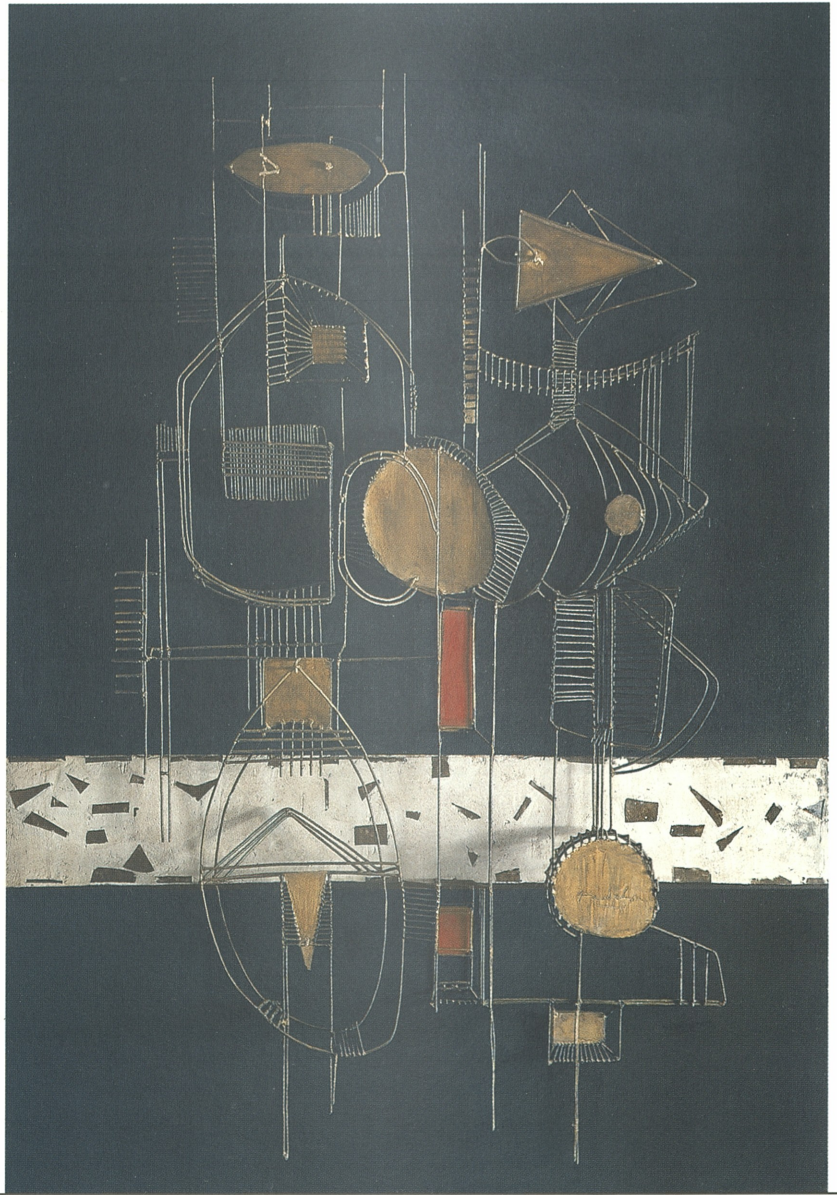

6

- 3 Αποκάλυψη, Apocalypse, 190x140, 1991
 4 Ελληνικός Χορός, Danse grecque, 121x86,5, 1965
 5 Χορός Πουλιών, Danse des oiseaux, 134x71, 1962
 6 Χωρίς τίτλο, 81x59, 1971

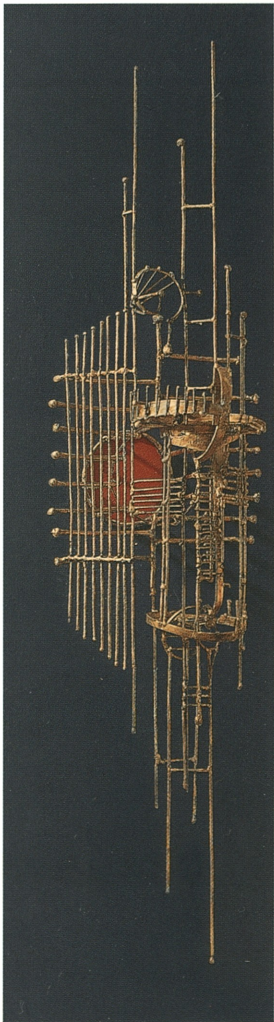

1

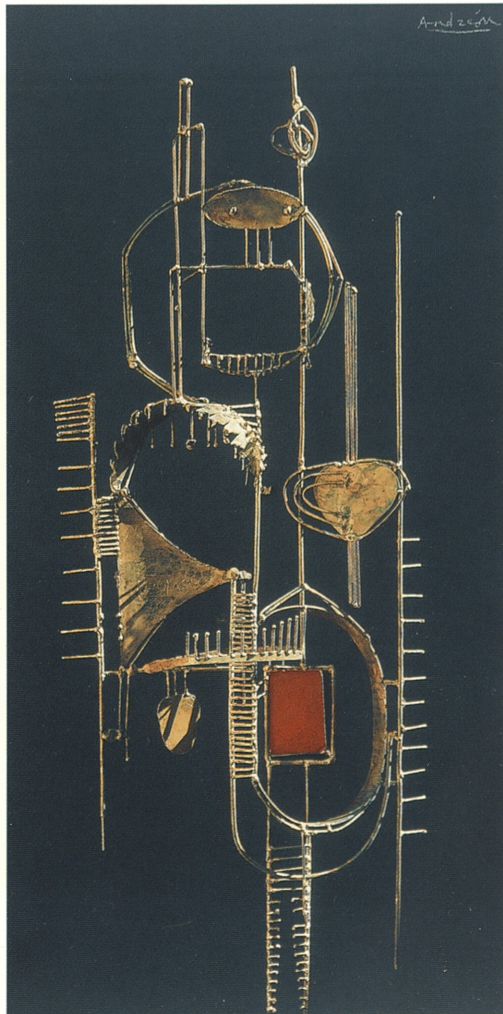

2

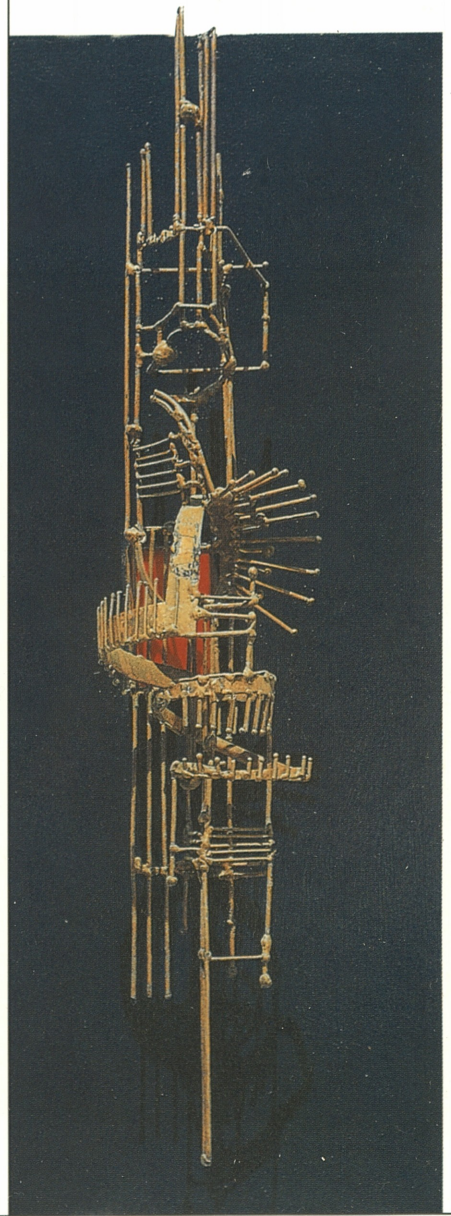
- 1 Αεροστατικό, Aérostatique,
110x80x11, 1968
- 2 Αεροστατικό - Οικογένεια του Διαστήματος,
Aérostatique - Famille de l'Espace,
200x153, 1969

3

4

5

- 3 Αεροστατικό, Aérostatique,
115x42x30, 1968
- 4 Αεροστατικό, Aérostatique,
120x60x23, 1968
- 5 Αεροστατικό, Aérostatique,
79x34x19, 1968

1

2

- 1 Μετάλλια για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας 2004,
Médailles pour les jeux olympiques à Athènes en 2004,
27 εκ. διάμετρος, 2001
- 2 Ο Άνεμος, Γλυπτό για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας,
Le vent - sculpture pour les jeux olympiques à Athènes,
92x65x36, 2001

Χρονολόγιο Κώστα Ανδρέου

- 1917 Ο Κωνσταντίνος Ανδρέου γεννιέται στο Sao Paulo της Βραζιλίας από Έλληνες γονείς.
- 1925 Σε ηλικία οκτώ ετών εγκαθίσταται με την οικογένειά του στην Αθήνα.
- 1934 Ξεκινά νυχτερινά μαθήματα στη Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών όπου γνωρίζεται με την καθηγήτρια ζωγραφικής Τζένη Μανούση, η οποία τον ενθαρρύνει να ασχοληθεί με τη γλυπτική και τη ζωγραφική.
- 1936 Αρχίζει να επεξεργάζεται το μάρμαρο.
- 1941 Παίρνει μέρος στην αντίσταση κατά της γερμανικής κατοχής. Παρά τις δυσκολίες συνεχίζει να εργάζεται στη γλυπτική.
- 1942 Συμμετέχει στην Πανελλήνια Έκθεση λαμβάνοντας ευνοϊκές κριτικές.
- 1945 Με υποτροφία από τη γαλλική κυβέρνηση πηγαίνει στο Παρίσι, όπου αρχικά παρακολουθεί μαθήματα στη Σχολή Διακοσμητικών Τεχνών και στη συνέχεια στο ατελιέ των Gimont και Janiot στη Σχολή Καλών Τεχνών. Βρίσκει τη διδασκαλία ακαδημαϊκή και επιλέγει να εργαστεί μόνος του.
- 1946 Πρώτη ατομική έκθεση στο ελληνικό περίπτερο της Cité Universitaire στο Παρίσι.
- 1947-1954 Γνωρίζει τον Le Corbusier, με τον οποίο συνεργάζεται περιστασιακά κάνοντας μακέτες. Την περίοδο αυτή υιοθετεί την τεχνική της συγκόλλησης ορείχαλκου. Τον απασχολεί το μοτίβο *Πουλί* και τα θέματα: *Νίκη*, *Οι Ταύροι* και τα *Άλογα*.
- 1956 Ξεκινά να διερευνά τη χρήση του κενού ως χώρου στη γλυπτική. Αρχίζει να τον απασχολεί το θέμα *Σειρήνες*.
- 1957 Εμφανίζονται στη δουλειά του τα πρώτα ανάγλυφα με χρώμα
- 1959 Πρώτες μελέτες για το θέμα *Μάτι*.
- 1961 Δημιουργεί τα πρώτα χαρακτηριστικά του έργα.
- 1966 Φιλοτεχνεί τα σκηνικά και τα κοστούμια της όπερας «Δον Κιχώτης» στο Κέντρο Πολιτισμού της Bourges.
- 1967 Μελετά την εισαγωγή της έννοιας του χρόνου στη γλυπτική. Εμφανίζονται τα πρώτα «Αεροστατικά» γλυπτά.
- 1973-1977 Ασχολείται με τα θέματα: *Ο κατεστραμμένος άνθρωπος*, *Διαστημόπλοια* και *Αγάπη Κυμάτων*.
- 1982 Είναι πρόεδρος της επιτροπής για τη γλυπτική στο Salon d' Automne.
- 1987-1988 Δημιουργεί το έργο «Το αυγό - Οικογένεια», για το οποίο τιμάται με το βραβείο Antoine Pevsner.
- 2001 Του απονέμεται η διάκριση της Λεγεώνας της Τιμής.
- 2003 Δωρίζει τριάντα έργα γλυπτικής, ζωγραφικής και χαρακτικής στη Βιβλιοθήκη της Ville de Bois. Σε αναγνώριση της προσφοράς αυτής η βιβλιοθήκη φέρει το όνομά του.
- 2003 Αποφασίζει να εγκαταλείψει το Παρίσι και εγκαθίσταται στην Αθήνα.

Ατομικές Εκθέσεις

- 1946 Cité universitaire - Paris, France.
 1951 Galerie Laboitie - Paris, France.
 1954 Galerie Simone Badinier.
 1954 Musée d'Art Moderne de Sao Paulo, Brésil.
 1954 Centre des États-Unis - Rio de Janeiro, Brésil.
 1955 Galerie du Palais Royal - Paris, France.
 1956 Chez Marc Voux - Paris, France.
 1958 Galerie Monique de Groote - Bruxelles, Belgique.
 1958 Galerie Contacts - Liège, Belgique.
 1958 Galerie Abianti - Sao Paulo, Brésil.
 1959 Ghez le Docteur Paul Gay - Retrospective. St-Loire-en-Faucigny, France.
 1959 Galerie Gérard Mourgue - Paris, France.
 1959 Galerie Numaga - La Chaux de Fonds, Suisse.
 1959 Galerie d'Art - Amiens, France.
 1959 Galerie Arlet - Monaco.
 1960 Galerie Lauverlin - Strasbourg, France.
 1961 Galerie Pierre Domec - Paris, France.
 1961 Musée d'Art Moderne de Lond Constal - Malmö, Suède.
 1964 Galerie la Hune Gravure - Paris, France.
 1964 Galerie Maison d'Alsace - Mulhouse, France.
 1966 Galerie Nidrecourt - Paris, France.
 1967 Αίθουσα Τέχνης, Ξενοδοχείο Hilton, Αθήνα.
 1968 Galerie La Demeure - Paris, France.
 1969 Salle Municipale des Fêtes - Châlons-sur-Marne, France.
 1969 Galerie La Muraille - Paris, France.
 1969 Galerie I. Cressot - Paris, France.
 1969 Galerie Langlois - Paris, France.
 1970 Galerie Simone Badinier - Paris, France.
 1970 Galerie du Fleuve - Bordeaux, France.
 1971 Musée du Havre - Rétrospective - France.
 1971 Centre Spatial de Bretigny-sur-Orge - France.
 1971 Galerie Simone Badinier - Paris, France.
 1971 Septentrion - Centre Culturel de Bondus, France.
 1973 Galerie du Fleuve - Bordeaux, France.
 1974 Galerie Maison d'Alsace - Mulhouse, France.
 1976 Espace Cardin - Paris, France.
 1977 Galerie Maison d'Alsace - Paris, France.
 1977 Palais de Brest - Bretagne, France.
 1978 Cours Albert, Marseille, France.
 1978 Ladca - Longjumeau, France.
 1979 Αίθουσα Τέχνης 'Τρίτο Μάτι', Αθήνα.
 1979 Galerie Salla Basse Ymarthires, France.
 1981 Galerie d'Art Moderne Roswitha Kunstercude à Dortmund, Allemagne.
 1982 Αίθουσα Τέχνης 'Επίπεδα', Αθήνα.
 1982 Rétrospective - Αίθουσα αφιερωμένη στον καλλιτέχνη, Salon d'Automne - Paris, France.
 1983 Galerie Hôtel Astra - Paris, France.
 1983 Galerie de Vikers Romeo - Paris, France.
 1983 Galerie Évasion par l'Art - Brétigny, France.
 1983 Galerie Anne Mome Heyreauld - Sancerre, France.
 1985 Galerie Santangelo - Paris, France.
 1986 Αίθουσα Τέχνης 'Κ.7', Θεσσαλονίκη.
 1986 Galerie Libraire La Marge - Ajaccio, Corse. France.
 1987 Αίθουσα Τέχνης 'Αντήνωρ', Αθήνα.
 1988 Salon de Cholet - Αίθουσα αφιερωμένη στον καλλιτέχνη, Επίτιμος προσκεκλημένος, France.
 1988 Maison de la Culture - Grones, France.
 1990 Salon de Rueil-Malmaison - Αίθουσα αφιερωμένη στον καλλιτέχνη, Επίτιμος προσκεκλημένος, France.
 1991 Château de Logis - Brecey, Normandie. France.
 1991 Torigny - Επίτιμος προσκεκλημένος, France.
 1992 Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, Θεσσαλονίκη.
 1992 Rétrospective, Marché Commun, Επίτιμος προσκεκλημένος, France.
 1992 Salon d'Antony - Επίτιμος προσκεκλημένος, France.
 1993 Salon "Les Amis des Arts" - Επίτιμος προσκεκλημένος - France.
 1993 Galerie Colette Dubois - Paris, France.
 1994 Αίθουσα Τέχνης 'Ειρμός', Θεσσαλονίκη.
 1995 Salon "Peinture à l'Eau" - Αίθουσα αφιερωμένη στον καλλιτέχνη, Επίτιμος προσκεκλημένος, Paris, France.
 1995 Centre Culturel Les Clayes-sous-Bois. France.
 1995 Musée de l'Orangerie - Meudon, France.
 1995 Musée de St-Pol-Le-Léon - Bretagne, France.
 1998 Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων

Συμμετοχή στις Biennales της Αμβέρσας, της Ολλανδίας, του Παρισιού, της Γιουγκοσλαβίας και της Βενετίας.

Φιλμογραφία

- 1960 R.Laroujade, *Andréou*, «Blanc et Noir» Κείμενο Jean-Louis Ferrier. Προβλήθηκε στον κινηματογράφο
 1970 *Micos*, *Andréou*, παραγωγή Chabertier (Pierre). Έγχρωμη ταινία που προβλήθηκε στον κινηματογράφο και στην τηλεόραση.
 1974 *Andréou*, παραγωγή FR 3 France, στη σειρά «Paris que j'aime».

Συεντεύξεις

- 1971 Συνέντευξη στο Radio France-Culture με τον Roger Boullot στις 30 και 31 Αυγούστου, 1 και 2 Σεπτεμβρίου.
 1983 Συνέντευξη στο Radio France-Culture με τον Michel Charuis στις 14 Φεβρουαρίου.

Σκηνικά-Κοστούμια

- 1966 *Don Quichotte* του Pailleso, όπερα, Théâtre de Bourges
 1967 *Le Manteau* του Buzzati στο Maison de l' O.R.T.F., Bordeaux.
 1973 Μπαλέτο και Χορογραφία Cerati, σε μουσική του Ξενάκη, στο Théâtre Contemporain de la Ville de Paris.
 1980 *Le sourire de l'autre*, όπερα του Niki Powetzky, σε σκηνοθεσία του Georges Vitaly.
 1981 *Le merveilleux complet couleur glace à la noix de coco*, του Ray Bradbury, διασκευή Jacques Legris, σε σκηνοθεσία Georges Vitaly, στο Théâtre de Chateaufvallon, Toulon.

Μονογραφίες - Κατάλογοι εκθέσεων

- Ανδρέου*, κατάλογος έκθεσης, Γκαλερί Αντήνωρ, Αθήνα 1987
Ανδρέου Κώστας, Καζάζη Σοφία, Perrot André, Γυναίκα-Γυναίκες, Εκδόσεις Γ. Γιαννούσης, Αθήνα 1997.
Ανδρέου, Γλυπτική-Sculpture, Εκδόσεις Μπάστα, Αθήνα 1999
 Cabanne Pierre, *Ανδρέου*, catalogue de l'exposition Galerie Nidrecourt, Paris 1965.
 Capelle Frannois, Magloire Jacques, *Ανδρέου*, Association «Les Amis d' Ανδρέου», Paris 1994.
 Certigny H., *Bal Masqué à Montparnasse*, Éditions Gallimard, Παρίσι 1957.
Chemin Parcouru, Εκδόσεις Σκούρα, Αθήνα 2003.
 Dubreucq Michèle, *Ανδρέου -40 ans de sculpture*, Éditions Jaufray, Paris 1975.
 Dubreucq M., *Ανδρέου*, Catalogue sculpture contemporaine Evreux, 1977.
 Epivent Jean-Luc, Franchini Philippe, *La peinture d' Ανδρέου*, Éditions Du Temps, Paris 1984.
 Ferrier Jean-Louis, *Ανδρέου*, Éditions Pierre Cailler, Genève 1959.
 Kazazi Sophia, *Introduction à l'œuvre peinte d' Ανδρέου et catalogue raisonné de 1947 - 1985*, D.E.A., Université de Paris I. Panthéon-Sorbonne 1987.
 Kazazi Sophia, *L'Érotisme dans la peinture d' Ανδρέου*, Paris 1987.

- Καζάζη Σοφία, *Ανδρέου-ζωγραφική. Αναδρομική 1950-1992*, κατάλογος έκθεσης, Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, Θεσσαλονίκη 1992.
 Καζάζη Σοφία, *Ανδρέου-peinture-gouaches*, κατάλογος έκθεσης, Γκαλερί Ειρμός, Θεσσαλονίκη 1994.
Κώστας Ανδρέου, κατάλογος έκθεσης, Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων, Αθήνα 1998.
 Solier René de, *Ανδρέου*, catalogue de l'exposition, Galerie Pierre Domec, Παρίσι 1961.
 Testanière Geneviève, *La sculpture d' Ανδρέου*, catalogue de l'exposition, Musée des Beaux Arts du Havre, 1971.
 Tsouvatzidou Catherine, *Ανδρέου-Les reliefs en couleur*, D.E.A., Université Paris I, Panthéon-Sorbonne 1992.
 Trehet Bernard, *Ανδρέου des Cyclades au Cosmos, une dualité créatrice*, Catalogue de l'exposition, Chateau de Logis, Brecey 1991.
 Villadier Francis, *Guerrier-Ανδρέου*, Catalogue de l'exposition, Musée d'Art et d'Histoire de Meudon, 1995.

Άρθρα σε ημερήσιο-περιοδικό τύπο

- Καλλιγιάς Μ., «Πανελλήνια έκθεση γλυπτικής-ζωγραφικής», *Ελεύθερο Βήμα*, Αθήνα 19.6.1942.
 Καλλονάς Ν., «Πώς ζουν οι παλιοί και οι μοντέρνοι ζωγράφοι», *Βραδυνή*, Αθήνα 19.6.1942.
 «Η έκθεση τέχνης στην Αθήνα», 23.6.1942.
 Alues Armando Pacheco, «Una visita a Constantin Ανδρέου», *Amanha* 7.12.1952.
 Cartier J.A., «Sept sculpteurs grecs au Petit Palais», *Combat*, Paris 7.5.1953.
 Dormand G., «Jeune sculpture, jeunes sculpteurs au musée Bourdelle», *Libération*, Paris 4.6.1953.
 Vignaud A., «Dans les jardins de Musée Bourdelle: la femme au salon de la jeune sculpture», *Dimanche Matin*, Paris 7.6.1953.
 Jean Y., «Flagrantes», *Sao Paulo Magazine*, Août 1953.
 Baram M., «Sept Sculpteurs grecs», *France-Grèce*, Paris, Printemps 1953
 Marseille M., «Les expositions», *La Vie Judiciaire*, Paris 3.5.1954.
 Mosellan J., «Les expositions», *Aux Écoutes du Monde*, France 4.5.1954.
 Jean Y., «Flagrantes», *Sao Paulo Magazine*, Août 1954, No 9, Brésil.
 «Un artista grego expoe no rio», *A Noite Ilustrada*, Rio de Janeiro 12.10.1954, p.19.
 Kiehl R., «Ανδρέου», *Dernières Nouvelles d'Alsace* 2.8.1956.
 Cartier J., «Les expositions», *Combat*, Paris 15.10.1956.
 Marc A., «Un sculpteur grec a Paris : Ανδρέου», *La Lanterne*, Bruxelles, 2 Avril 1958.

- «Andréou à la galerie M. de Groot», *Les Beaux Arts*, Bruxelles, 4 Avril 1958.
- «No rio as esculturas en metal de Andréou», *Tribunatda Imprensa*, Rio de Janeiro, 10 Septembre 1958.
- Brunhammer Yvonne, «Peinture - sculpture», *La Maison Française*, Paris, Février 1958, No 114, p. 25-28.
- Marc. A., «Un sculpteur grec a Paris : Andréou», *La Lanterne*, Bruxelles 2 Avril 1958.
- «No rio as esculturas en metal de Andréou», *Tribunatda Imprensa*, Rio de Janeiro, 10 Septembre 1958.
- Campofiorito Q., «Andréou», *O Jornal*, Rio de Janeiro, 30 Septembre 1958.
- D'Este Rosa, «I segreti della grecia nello scultore Andréou», *Il Corriere di Trieste*, 24 Avril 1959.
- «Il fidia 900 scolpisce con la fiamma ossidrica», *Il Tirreno*, 25 Avril Livorno.
- Brelaz F., «Le sculpteur grec d' Andréou...», *Le Progrès*, St-Jeoire-en-Fancigny, 5 Mai 1959.
- D'Este Rosa, «I segreti della grecia antica nel greco di oggi e di domani», *L'Arena di Verona*, 9 Mai 1959.
- Carles H.G., «Les expositions à l'étranger», *Aujourd'hui*, Paris, Mai-Juin 1959, No 22, p.88-89.
- Ferrier J.L., «Une remarquable exposition de sculptures d'Andréou», *Feuille d'Avis de Neuchatel*, 16 Mai 1959.
- Deila P., «En visitant l'exposition des gouaches et sculptures de Constantin Andréou», *L'Espoir*, Nice 4, Janvier 1960.
- Souelli L., «Le sculpteur et peintre grec Andréou à la galerie Arlet», *L'Espoir*, Nice 5 Janvier 1960.
- Mignard H., «Constantin Andréou, peintre abstrait à la galerie Arlet», *Le Monegasque*, Monte-Carlo, 15 Janvier 1960.
- Andres A., «Austellung Andréou in der galerie O.Landwerlin», *Le Nouvel Alsacien*, Strasbourg, 28 Avril 1960.
- Kiehl R., «A la maison d'art alsacienne : exposition Andréou», *Les Dernières Nouvelles d'Alsace*, Strasbourg, 28 Avril 1960.
- Ariste, «Le sculpteur peintre Andréou à la galerie Arlet», *Nice - Matin*, 20 Décembre 1960.
- «Le tour des expositions : Andréou», *Combat*, Paris, 24 Mai 1961.
- Langel G., «Pour la Guerre de Troie n'aura pas lieu, Andréou à sculpté la beauté en une orfèvrerie barbare», *Tribune de Lausanne*, 13 Octobre 1963.
- Walter H., «Exposition d'un art rare et sincère les abstractions d'Andréou», *L'Alsace*, Mulhouse, 9 Septembre 1964.
- Lanoux Armant, «Castelaras», 2 Mai 1964, p.11.
- Vasconcellos de Sylvio, «Escultura de Andréou», *Estado de Sao Paulo*, Suplemento Literario, 13.3.65.
- Boyer H., «9 artistes grecs contemporains à la galerie Argos», *Presse Océan*, Nantes, 5 Mai 1965.
- Προκοπίου Άγγελος, «Η Διεθνής Έκθεση Γλυπτικής», *Καθημερινή*, 5 Οκτωβρίου 1965.
- Barotte R., «L'univers imprevu de C. Andréou», *Paris Presse l'Intransigeant*, 22 Mars 1966.
- Μαυρομάτης Μ., «Εκθέσεις του εξωτερικού», *Βήμα*, Αθήνα 8 Μαΐου 1966.
- Fischer Roland, «Dix Peintres de l'Ecole de Paris», *L'Alsace Mulhouse*, 6 Mai 1966.
- «Ένας διάσημος καλλιτέχνης», *Τα Νέα*, Αθήνα 6 Μαΐου 1966.
- Carpaneti R., «Galeries d'Art», *L'Indépendant des Alpes-Maritimes*, 6 Janvier 1967.
- Ανδρεάδη Έφη, «Η Έκθεση Ανδρέου», *Βήμα*, Αθήνα 13 Μαΐου 1967.
- «Ανδρέου: Μια καινούρια εποχή για την γλυπτική», *Βήμα*, Αθήνα 5 Μαΐου 1967.
- «62 καινούρια έργα εκθέτει ο Ανδρέου», *Έθνος*, 12 Μαΐου 1967.
- Σπηλιάκου Θάλεια, «Μπιεννάλε της Βενετίας, η Έκθεση της Κομπίνας», *Έθνος*, 28 Μαΐου 1967.
- «Σύγχρονες τέχνες», *Ώρα*, 1969.
- «Vernissage de l'exposition Andreou», *Le Berry Républicain*, 3 Mars 1970.
- Bonnet J., «L'exposition Andréou, sincérité et amour de la vie», *Le Berry Républicain*, 4 Mars 1970.
- «Le grand sculpteur grec Andréou assistait hier au vernissage d'une très belle exposition de ses œuvres», *La Nouvelle République*, 4 Mars 1970.
- Duchereux A., «L'exposition Andréou, sincérité et amour de la vie», *Le Berry Républicain*, 10 Mars 1970.
- «Andréou, à la Maison de la Culture de Bourges», *Le Figaro*, 12 Mars 1970.
- Cabanne P., «Andréou à Bourges», *Combat*, Mardi 17 Mars 1970.
- Claxton D. C., «Modern Greek sculptors in France», *The Greek Gazette*, London, June 1970.
- Le Million*, No 75, 14 Juillet 1970.
- «Les sculptures d' Andréou au Musée de Beaux Arts», *Paris Normandie*, Rouen 19 Octobre 1971.
- «Une centaine de sculptures du grec Andréou», *Le Haute Presse*, Le Havre 22 Octobre 1971.
- Michel J., «La R.A.T.P. organise une exposition sur les quais de la station St. Augustin», *Le Monde*, Paris 2 Mars 1972.
- Tassart M., «14 sculpteurs sur la ligne 9», *Le Parisien Libéré*, Paris 2 Mars 1972.
- Vericourt G., «L' art underground», *L' Express*, 13 Mars 1972, Paris.
- Decroix M., «Andréou à Septentrion: pénétrer dans l'œuvre pour mieux s'évader», *Nord Eclair*, Lille, 14 Février 1973.

- Epivent J. Luc, «Sur le regard d'Andréου», *Profil*, Paris No 2, Décembre 1974, p.48-50.
- Imbert Charles, «Un artiste à ne pas manquer Andréου», *Stabo Flash*, Paris, No 4, p.18-20, 1975.
- «Αρχισε από χθες η έκθεση του Κωνστ. Ανδρέου στην ΑΤΑ», *Καθημερινή*, 6 Οκτωβρίου 1977.
- «Έκθεση γλυπτικής», *Εξπρές*, 7 Οκτωβρίου 1977.
- Λυδάκης Στέλιος, «Οι φόρμες και η δομή τους», *Ελεύθερος Κόσμος*, 13 Οκτωβρίου 1977.
- Ανδρεάδη Έφη, «Έργα με τρίτη διάσταση», *Βήμα*, 14 Οκτωβρίου 1977.
- «Τέσσερις γκαλερί παρουσιάζουν γλυπτά», *Πολιτικά Θέματα*, 29 Οκτωβρίου 1977.
- «Έκθεση Ανδρέου στη Αίθουσα Τέχνης Αθηνών», *Τα Νέα*, 8 Νοεμβρίου 1977.
- Σπητέρης Τώνης, «Ο Κ. Ανδρέου στη Αίθουσα Τέχνης Αθηνών», *Επίκαιρα*, 24 Νοεμβρίου 1977.
- Πετρής Γιωργής, «Ανδρέου: Γλυπτική, Αίθουσας Τέχνης Αθηνών», *Αυγή*, 26 Νοεμβρίου 1977.
- Margot L., «Peinture : Andréου expose à Longjumeau», *Marseillaise de l'Essonne*, 29 Novembre 1978.
- Ferrier Jean-Louis, «Ανδρέου», *Le Point*, 15-21 Novembre, p.33, 1982.
- Epivent J. L., «Les magiciens du métal», *Profil*, No 53, Novembre - Décembre 1982, p.76.
- Bouillot Roger, «Ανδρέου visionnaire de la forme», *Tout Prévoir*, No 14, Février 1984, p.52-53.
- «Ανδρέου : Sous le taureau, l'oiseau», *La Montagne*, 29 Mai 1984.
- Cheval France, «Constantin Andréου à Wittelsheim», *Dernières Nouvelles d'Alsace*, 18 Février 1984.
- «Constantin Andréου, Galerie Héraud à Sancerre», *La Voix*, 17 Mai 1984.
- «L'exposition du sculpteur Andréου: un événement artistique à Sancerre», *La Nouvelle République du Centre Ouest*, 21 Mai 1984.
- Καζάζη Σοφία, «Οι σειρήνες. Ερωτικό μοτίβο του Ανδρέου», *Μακεδονία*, 4.10.85.
- Φωτόπουλος Άγγελος, «Κωνσταντίνος Ανδρέου», *Ένα*, No 43, Αθήνα 23.10.86, σ.101-103.
- Καζάζη Σοφία, «Συνομιλία με το γλύπτη-ζωγράφο Ανδρέου», *Μακεδονία*, 15.3.86.
- Luccioni Isabelle, «Ανδρέου à la Marge d'Eux», *Nice - Matin*, 16.7.86
- Μαραγκού Μ., «Εγκαίνια εκθέσεων», *Ελευθεροτυπία*, 30.11.87.
- Leclercq Philippe, «Homage à P. Leclercq», *France*, 23.11.87, p.98-99.
- Λυδάκης Στέλιος, «Τρεις εκθέσεις με ενδιαφέρον. Βισώρνης - Ανδρέου - Μυταράς», *Βραδυνή*, 8.12.87.
- Βασιλοπούλου Β., «Ανδρέου, ένας έφηβος 2.500 ετών», *Αθηνόγραμμα*, 28.11.87.
- Ανδρέου Ευάγγελος, «Ανδρέου γλύπτης - ζωγράφος», *Κατοικία*, No 24, Αθήνα, σ.84-87.
- Μ. Σ., «Στην αγκαλιά της ξένης γης», *Απογευματινή*, 15.7.87.
- Ανδρέου Ευάγγελος, «Ποιητική-εικαστική παρουσίαση του Κ. Ανδρέου», *Απτικό Βήμα*, 6.3.88.
- Καζάζη Σοφία, «Βραβείο Antoine Pevsner-sculpture», *Μακεδονία*, 7.10.88.
- Λ. Γ., «Διάκριση», *Κέρδος*, No 41, 15.12.88.
- Μοράρο Κωνσταντίνος, «Ένας ζωγράφος Κ. Ανδρέου», *Ώρες*, No 64, σ.20-23, 15.5.91.
- «La Co-présidence d' Andréου et Lemaitre : Une première», *La Gazette*, 17 Mai 1991.
- «Αναδρομική έκθεση του Κων. Ανδρέου», *Θεσσαλονίκη*, 17 Οκτωβρίου 1992.
- «Κ. Ανδρέου», *Μακεδονία*, 17 Οκτωβρίου 1992.
- «Σημαντικό εικαστικό γεγονός θα αποτελέσει η έκθεση του ζωγράφου Κων. Ανδρέου», *Μακεδονία*, 21 Οκτωβρίου 1992.
- «Τραγικό - ερωτικό στοιχείο το έργο του Κωνστ. Ανδρέου», *Θεσσαλονίκη*, 22 Οκτωβρίου 1992.
- «Αναδρομική έκθεση του Κ. Ανδρέου στο Βαφοπούλειο», *Αυριανή*, 22 Οκτωβρίου 1992.
- Καζάζη Σοφία, Το τραγικό και το ερωτικό ορίζουν το έργο του ζωγράφου Κ. Ανδρέου», *Μακεδονία*, 28 Οκτωβρίου 1992.
- «ΚΖ' Δημήτρια», *Μακεδονία*, 17 Νοεμβρίου 1992.
- Καζάζη Σοφία, «Ο έρωτας και η τραγωδία της ζωής στο ζωγραφικό έργο του Ανδρέου», *Μακεδονία*, 18 Νοεμβρίου 1992.
- Guivarch Alain, «Ανδρέου est l'homme du jour», *Ouest France*, 28-29 Octobre 1995.
- «Ανδρέου à Meudon», *Toutes les Nouvelles des Hauts-de-Seine*, 15 Novembre 1995.

Άρθρα σε περιοδικά

- Bouret J., «Issaiev et Andréου», *Arts*, Paris, Novembre 1951.
- Pierre J., «La jeune sculpture confirme son importance», *Les Lettres Françaises*, Paris 4.6.1953.
- Baram M., «Ανδρέου, une technique originale», *Arts*, Paris 12.5.1954.
- Descargues P., «A travers les galeries - Andréου et Marcel Mayer», *Les Lettres Françaises*, Paris 3.6.1954.
- Perruchot H., «La vie d'artiste», *L'œil*, No 17, p.39-43, Paris, Mai 1956.
- Waldemar George, «La sculpture art d'hier et de demain», *Prisme des Arts*, Spécial No 11, Biennale 57, Paris 1.1., p.43.

- Bercowitz Marc, «Da Responsabilidade deser Greco», *Leitura*, Brasil, No 2, Agosto 1957, p.52-53.
- Parant P., «Andréou», *La Revue Moderne*, Paris 1.1.1957, No 1, p.6.
- «Les bestiaires et les monstres fabuleux d' Andréou», *Prisme des Arts*, Paris, No 10, Mars 1957, p.13-15.
- Febvre-Desportes M.A., «Formes pour notre temps : les animaux», *Meubles et Décors*, Paris, No 710, Octobre 1957.
- Cartier Jean-Albert, «Jeune peinture, jeune sculpture». Biennale 57, Paris, *Le Jardin des Arts*, Paris No 31.
- Goldsfelder Marc, *Prisme des Arts*, No 4, p.30.
- Goldsfelder Marc, *Prisme des Arts*, Paris 1958, No 13, p. 18.
- Simoes Numo, «Constantin Andréou», *Habitat*, Brésil, Septembre - Octobre 1958, No 50, p.66-67.
- Brunhammer Yvonne, «Peinture - sculpture», *La Maison Française*, Paris, Février 1958, No 114, p. 25-28.
- «Andréou à la galerie M. de Groot», *Les Beaux Arts*, Bruxelles, 4 Avril 1958.
- Joly P., «Andréou : être compris», *Les Lettres Françaises*, Paris, 29 Janvier 1959.
- Herrisse M., «Qui êtes - vous Andréou ?», *Amateur d'Art*, Paris, 18 Mars 1959.
- Carles H.G., «Les expositions - Andréou», *Amateur d'Art*, Paris, No 228, p.14
- «Les expositions -Andréou», *Amateur d'Art*, Paris, 26 Mars 1959.
- «Á travers les galeries : Andréou», *Les Lettres Françaises*, Paris, 2 Avril 1959.
- «Le salon de Mai 1959», *Les Temps Modernes*, Juillet 1959, No 161, p.180-181.
- Joly P., «Histoires naturelles», *Les Lettres Françaises*, Paris, 9 Juillet 1959.
- Carles H.G., «Andréou du naturalisme à l'abstraction», *La Vitrine Des Arts*, Paris, No 3, Juillet-Août 1960, p.19-25.
- Cingria H., «Sculpture contemporaine à Marseille», *Les Lettres Françaises*, 17-23, Mars 1960.
- Boudaille G., «Andréou», *Les Lettres Françaises*, 11-17 Mai et 28 Septembre - 4 Octobre 1961.
- Febvre-Desportes M.A., «Grandes Odes de métal», *Meubles et Décors*, Paris, Septembre 1961, No 758.
- Schnir-Irène Mauget, «Masques et visage», *Paris*, Mars 1961, No 87, p.2 et 16.
- Ragon M., «Les artistes modernes créent une nouvelle oeuvre d'art: le bijou», *Arts*, Paris 19-25 Décembre 1962.
- «La matière et la tâche», *Arts*, Paris 17-23 Janvier 1962.
- Galy-Carles H., «Andréou et l'esprit de rigueur», *Aujourd'hui Art et Architecture*, Paris, Février 1962, No 35, p.22.
- «Une phalange de grecs c'est engagée à Paris», *Connaissances des Arts*, Paris, Janvier 1962, No 119, p.56-57.
- Chevalier Denys, «Les yeux d' Andréou», *Connaissances des Arts*, Paris 1962, p.12.
- «Beaune : Morvan et Andréou, vedettes de Confrontations», *Arts*, Paris, 15-21 Avril 1963.
- Franca Jose Auguste, *Coloquio Balanco Parisienne de 1963*, Portugal Octobre 1963, No 25, p.37-39.
- Catelin, «Une intéressante expérience», *Chefs - d'œuvres de l'Art*, 7 Août 1963.
- Cabanne P., «Andréou voudrait qu'on se promène dans ses gravures», *Arts*, Paris 15-21 Avril 1964.
- Maugis M.T., «Andréou parle de ses gravures», *Les Lettres Françaises*, Paris 30 Avril-6 Mai 1964.
- Boudaille G., «Formes humaines», *Les Lettres Françaises*, Paris 7-14 Mai 1964.
- «Une expérience d'intégration des arts à Castellara artistes - artisans», *Les Lettres Françaises*, Paris 15-21 Octobre 1964.
- Cabanne P., «Andréou: the Eye of the sun», *Studio International*, Paris, Septembre 1964, p.104-109.
- «La critique des cinq», *Galerie des Arts*, Paris, Juillet-Septembre 1964, No 18, p.59.
- «Castelaras-Le Neuf», *Studio International France*, Août 1964, No 856, p.66.
- Franca Jose Augusto, «Le Relief Soleil d'Andréou», *Aujourd'hui Art et Architecture*, Paris, Avril 1964, No 45.
- Ray Dominique, «Le tour des expositions», *Jardin des Arts*, Paris, Juin 1964, No 115, p.74.
- Boudaille G., «Castelaras le Neuf», *Cimaise*, Paris, Novembre 1964-Janvier 1965, No 71, p.58.
- Ferrier Jean Louis, «Le monde des Oiseaux d'Andréou», *Connaissances des Arts* Paris, Octobre, No 164, p.104-107.
- Levêque J.J., «La camagraphie», *Galerie des Arts*, Novembre, No 38, p.10.
- Ray Dominique, «Les expositions : Andréou», *Jardins des Arts*, Paris, Juin, No 139, p.74.
- Καστάνου-Μεδικού Σ., «Πλαστικοί διάλογοι - Μορφής και χώρου», *Άλφα*, No 59, 2.2.67, σ.38-41.
- Eckardt H.O., «Castellarasi le Neuf», *ih Zuid Frankrijk Bouw*, 25 Novembre 1967, No 47, p.1724.
- Feline Michel Bourjois, «Andréou», *Les Muses*, No 11, p.201, 3 Décembre 1969.
- Goldman Jean, Croce Max, *Almanach*, No 61, Éditions de la Maison de la Culture de Bourges, 1970.
- Goldman J., «Á Bourges un grec de Paris, le sculpteur Andréou», *L'Amateur d'Art*, No 450, p.11-19, Mars 1970.
- «La Boite à couleurs», *Nouvelles Littéraires*, 12 mars 1970
- Chevalier D., «Les yeux d'Andréou», *Les Lettres Françaises*, 10 Juin 1970.
- St-Nizier Cyril, «Analyse d'un sculpteur : Andréou», *Documents - Réflexions*, No 1, p.15.

- Parinaud A., «L'art dans le métro», *La Galerie*, Mars 1972.
- Epivent J.L., «Andréου», *Vie Des Arts*, No 115, p.33, Paris 1984.
- Σαχίνη Αγγελική, «Κάποιες παρατηρήσεις στη ζωγραφική του Ανδρέου», *Εικαστικά*, No 54, Ιούνιος 1986.
- Μενεγάτου Σίσσυ, «Μια συνέντευξη Κ. Ανδρέου», *Εικαστικά*, No 49, Αθήνα, Γεν. 1986, σ.10-11.
- Ξύδης Αλέξανδρος, «Μια σπίθα γνησιότητας», *Αντί*, 22.11.87, Αθήνα.
- Bernard Martine, «Sculpture Andréου», *Revue d'Art Internationale*, No 4, p.58-67, Printemps - Eté 1990.
- Cathelin Jean, «Pour saluer 75 ans d'Andréου», *Revue d'Art et Lettres*, No 2, Novembre - Décembre 1992. Iris Espace.
- Piquemal, *La Gazette de l'Hôtel Drouot* No 36, 20 Octobre 1995.
- Λεξικά - Εγκυκλοπαίδειες (επιλογή)**
- Seuphor M., *La Sculpture de ce siècle*, Éditions du Griffon, Neuchâtel-Suisse, 1959.
- Dictionnaire de la Sculpture Moderne*, Éditions Hazan, Paris, 1960.
- Lexikon der modernen Plastik*, Éditions Knaurs, München - Zürich, 1961.
- Dictionnaire Focus*, 4 volumes, Éditions Bordas, Paris, 1963.
- Dictionnaire de l'Art Contemporain*, Éditions Larousse, Paris, 1965.
- Encyclopédie Bénézit*, Paris, 1966.
- Encyclopédie de Poche*, Éditions Grange Batelière, Paris, 1966.
- Encyclopédie International Focus*, Tome IV, Éditions Bordas, Paris, 1966.
- Encyclopédie de l'art "Les Muses"*, no 11, Éditions Grange Batelière, Paris, 1969.
- Guide Artistique de la France 1968*, Éditions Bibliothèque Guide Bleu, Paris, 1970.
- Le Million, Encyclopédie de tous les pays du monde*, Vol. IV, Éditions Grange Batelière, Paris, 1970.
- Nouveau Dictionnaire de la Sculpture Moderne*, Éditions Hazan, Paris, 1970.
- Cabane Pierre, *Dictionnaire des Arts*, Éditions Bordas, Paris, 1971.
- Akoun A, Ferrier J. L., *Dictionnaire du Savoir Moderne*, "Les Arts", Éditions CAL, Paris, 1973.
- Pontual Roberto, *Dictionnaire des Arts Plastiques*, Rio de Janeiro, Brésil, 1975.
- Λεξικό Ελλήνων Ζωγράφων και Χαρακτών*, Τόμος 4^{ος}, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, 1976.
- Λεξικό Ελλήνων Γλυπτών*, Τόμος 5^{ος}, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, 1976.
- Encyclopédie Bénézit - Peintres, Sculpteurs, Graveurs*, Paris 1976.
- Σπητέρης Τώνης, *3 Αιώνες Νεοελληνικής Τέχνης*, Εκδόσεις Πάπυρος, Αθήνα, 1979.
- Καλλιγιάς Μ., Τάσος Α., *Η σύγχρονη τέχνη στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Τράπεζας Πίστωσης, Αθήνα, 1980.
- Κουμβακάλη Μ., Χρήστου Χ., *Ιστορία της Ελληνικής Γλυπτικής 1800-1940*, Αθήνα, 1980.
- Λυδάκης Στέλιος, *Ιστορία της νεοελληνικής ζωγραφικής*, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, 1982.
- Jiannou, Xuriquera G., Lardera A., *La Sculpture Moderne depuis 1950*, Éditions Arted, Paris, 1982.
- Dictionnaire des Noms Propres*, 5 Volumes, Éditions Le Robert, Paris, 1983.
- Εγκυκλοπαίδεια Δομή*, Αθήνα, 1983.
- Caratini C., "Beaux arts et arts plastiques", *Encyclopédie Bordas* No 13, Paris, 1983.
- Ferrier Jean-Louis, *L'aventure de l'Art au XXème siècle*, Éditions Hachette, Paris, 1988.
- Allgemeines Künstler Lexikon, Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Länder*, Band 3, 1990.
- Dictionnaire Biographique Européen*, "Who's Who", Belgique, 1991.
- Βιογραφικό Λεξικό*, "Who's who", Εκδόσεις Μέτρον, Αθήνα, 1994-5.
- Μυκονιάτης Ηλίας, *Ελληνική Τέχνη - Νεοελληνική Γλυπτική*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1996.
- Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών, Ζωγράφοι - Γλύπτες - Χαρακτές*, 16^{ος}-20^{ος} αιώνας, εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, 1997.

1

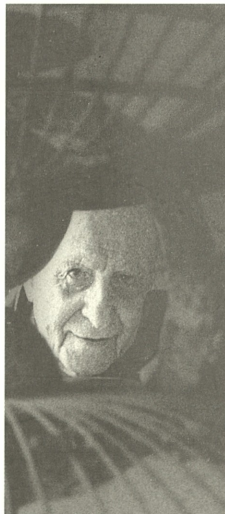
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
«ΚΩΣΤΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ», ΣΕ ΣΧΗΜΑ 21x28 εκ.
ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ COLIBRI ΚΑΙ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 2004 ΣΤΟ
ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΗΜΑ & ΧΡΩΜΑ ΣΕ 1.000
ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΚΑΙ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ZANTERS MEGA
MATΤ 170 gr. ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ
ΟΜΩΝΥΜΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΑΠΡΙΛΙΟ ΕΩΣ ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2004

ISBN 960-87805-1-9

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ Α.Π.Θ.

ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 159Α - 546 36 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Τηλ./Φαξ: 2310 991610 - e-mail: dchatzig@tf.auth.gr
<http://www.auth.gr/teloglion>

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ Α.Π.Θ.